

Roland von Bagratuni

A MAGYAR-ÖRMÉNY ROKONSÁG

Szent István is örmény volt?

Hiteles feljegyzések szerint már az államalapításkor Esztergomban örmény negyed volt. Az esztergomi örmények kiváltságlevelét IV. Béla (1235—1270) király 1243-ban újította meg. Szent István király (997—1038) környezetében is nagy számú örmény tartózkodott. Valószínűleg ők keresztelték meg és tőlük kapta az István nevet! Ugyanis a »herceget« örményül »ishán«-nak (իշխան) nevezik, amit a magyarok gyakran »Istvánnak« értik (innen ered, vagy pedig azonos gyökerű a hasonló értelmű magyar »ispán« szó is!). Ugyanakkor Իշխան /*Ishán* népszerű örmény keresztnév, de egyben egy, a Szeván-tóban található igen ízletes halfajtának a neve is! Feltehetően hettita származású fogalom, legalábbis erre enged következtetni Igor Djakonov egyik, kéziratként magyarul is megjelent könyvében:¹ „Ha valakit megöltek a házi földközösség tagjai közül — írja Djakonov —, akkor a *patriarcha*, *hettita kifejezés szerint, eshanas ishas volt, »a vér gazdája«.*“

A hercegi-fejedelmi méltóság megnevezésének keresztnévként, vagy keresztnévnek méltóság megnevezésére történő használata (*Antal/Antoni/Antoninus, Agoston/Augustyn/Augustus*) nagyon régi divat. A Római Birodalomban *Lucius Iulius Caesar* (*K.e. 102/100 †K.e. 44), *Augustus* (Caius Iulius Caesar Octavianus) (K.e. 27—Kr. u.14) és *Antoninus* (Titus Aurelius Fulvus Boionius Arrius Antoninus) (138—161) császárok Caesar, Augustus, ill. Antoninus keresztnéveit a későbbi római császárok a birodalmi uralkodó személyének a megnevezésére használták. És nemcsak a római császárok: a magyar *császár* szó éppúgy a *Caesartól* ered, mint a lengyel *cesarz* is. A német *Kaiser* viszont — bajorörmény közvetítéssel — az örmény կայսր (*kajszr*) = uralkodó szóból keletkezett. Bizáncban ugyanakkor a császári intézmény megjelölésére I. (Makedón) Βασιλεὺς/*Baszileüs* (867—886) császár nevét (*Vazul/Vaszilij/Wasył*) használták a későbbi uralkodók, míg például a hindu nyelven a perzsa *šāh* szóhoz hozzáadták a *bād* ragot: *bādšāh*. Innen vették a lengyelek a keleti uralkodó megjelölésére a *padyszach* szót.

Az örmények Szent Istvánt feltehetően már jóval a megkeresztelése előtt »ishán«-nak (իշխան) — hercegnek — nevezték (egyébként a korábbi neve, a Vajk [Վայք] is örmény eredetű, ilyen nevű település is van!) és nincs kizárva, hogy magyar társai — mintegy afféle gúnynévként — szólították »István«-nak és ily módon ez a név ráragadt. Ugyanis **Szent István előtt a magyar szókinsben az István név nem létezett!** De más nyelvekben sem! Való igaz, hogy Jézus Krisztus egyik, még a Megváltónk keresztre feszítése előtt vértanúságot szenvedett tanítványa a *Sztepannosz*² nevet viselte, de ennek a névnek a magyar »István«-ra történt fordítása csak jóval későbbi eredetű és szerintem igen durván hibás fordítás,

1 Djakonov, Igor: Az ókori Közel-Kelet társadalma az i. e. 3. évezredben és a 2. évezred első felében. Budapest, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Ókori Történeti Tanszékeinek Kiadványai, 1972., 45. old.

2 Az Apostolok cselekedetei 6. és 7.

mert — például — lengyel fordításban a neve nem is *Stefan* (István), hanem *Szczepan*³! Ami pedig a magyar *István* név latin–görög–orosz–lengyel–stb megfelelőjét illeti, etimológiailag az *Esztefan*/*Štefan*/*Стефан*/*Sztefan*/*Stefan*/*Szczepan*/*Stephanus*/*Stephen*/*Sztepanosz*/*Στέφανος* feltehetően ószláv eredetű lehet, mert a »jesztye pán« kissé torzított formája, ami annyit jelent: »te úr vagy!« Így az *h2juu/Ishán*–*István* párosítása a Jesztyepán–*Štefan*–*Esztefan*–*Stefan*–*Sztepán*–*Stephanusz* névvel igen kézenfekvő volt.

Az István nevet talán inkább *Iván*nak, *Ioannes*nek, azaz *János*nak illeti volna lefordítani. Na de a »sötét« középkorban ki gondolt volna az ilyen »apróságokra«. Elég volt, hogy az adott nevet rosszul fordították le az egyik nyelvre (pl. németre), majd arról egy másik nyelvre (például németről csehre, majd csehről magyarra vagy lengyelre, vagy fordítva), és a továbbfordításnál ez a hiba már csak tovább ragozódott. Így lett — például — nagyon durva hibásan az örmény Մեսրոպ (*Bedrosz/Petrosz*) = *Péter* névből cseh nyelvről (*Bedřich*) németre lefordítva — ki tudja miért — Frigyes (Friedrich)! A nyelveket csak felületesen ismerő, slampos, trehány fordítók mindig is voltak, akik több kárt okoztak, mint amennyi hasznót hozhattak volna, ha az adott nyelvet becsületesen megtanulják, és ha valamilyen szót, fogalmat nem ismernek, etimológiai származásával nincsenek tisztában, ezt derekasán bevallják, és fordításgyalázó improvizálás helyett, olyan szakemberhez fordulnak, aki a hibájukat korrigálja.

(Lengyelországban hányszor találkoztam már olyan trehány, a valóságot félrevezetően meghamisító magyar–lengyel fordítással, amikor a Pesti Központi Kerületi Bíróságot »Pesti Legfelsőbb Bíróságnak« titulálták, az elemi iskolát pedig az általános iskolával tették egyenrangúvá!) Egy kivétellel, a Vértanú Szent Istvánt követően és az Árpádházi Szent István előtt, Európában nem is nagyon találkozunk az István–Sztepannosz stb. névvel. Árpádházi Szent Istvánnal szinte párhuzamosan uralkodó *I. István* (995–1021) champagnei gróf is ezt a nevet vette fel, a Normandiai Hercegségben *II. Hódító Vilmos* (1035–1087) unokája, a Blois-házbeli *István* (1135–1144), aki 1135–1154 között Anglia királya volt —, a Wittelsbach Bajor Hercegségben *I. István* (1290–1306), Szerbiában *Sztepan Radoszláv* (1228–1234), a Bolgár Birodalomban a Krum-házi *I. Iván* (1015–1018), Oroszországban pedig *I. Iván Kalita* (1325–1340) használta először ezt a keresztnévet (az *Iván* pedig a *Ioannes*nek, *János*nak a változata).

Visszatér a Kaukázusontúl — Georgia–Ibériában — már a VI. században a trónon volt Dávid-házi *I. István* (590–619) viselte ezt a nevet, méghozzá az uralkodók közül elsőként! **Tehát a Sztepanosz–István név egyértelműen a Kaukázusontúlról jött és örmény eredetű!** Ezt a feltevésemet erőteljesen igazolja három műtszázadbéli és e század eleji magyar örmény tudós, *Lukácsy Kristóf* (*1804 †1876), *Szongott Kristóf* (*1843 †1907) és *Hovhannessian Eghia*⁴ is. Bizonyítottan állítják nemcsak azt, hogy a magyar őshaza Örményor-

³ *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, tom 11 Ster–Ur, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1968, 200. old.

⁴ **Lukácsy Kristóf:** *A magyarok őselei, hajdankori nevei és lakhelyei.* Római Katolikus Lyceum, Kolozsvár 1870.; **Lukácsy Kristóf:** *Historia Armenorum Transilvaniae a primordis gentis usque nostram memoriám a fontibus authenticis et documentis antea ineditis.* Congr. Mechitharistica, Viennae 1859.; **Lukácsy Kristóf:** *Adalékok az erdélyi örmények történetének.* Római Katolikus Lyceum, Kolozsvár 1867.; **Lukácsy Kristóf:** *Emlékezetek az erdélyi örmények múlt életéből, melyeket az örmények apostola Világosító Szent Gergely 1858-ik évi ünnepén egyházi beszédében előadott a szamosújvári plébános és Szolnok kerületi esperes.* Mechitaristák, Bécs 1859.; **Hovhannessian Eghia:** *A hazai örmények a nemzet szolgálatában; Hovhannessian Eghia: Armenia népe; Hovhannessian—Avedik—Hermann.* *Az örmények; Hovhannessian Eghia: Magyarországi örmény családok névsora,* Gödöllő

szág területén és tőle délre keresendő, és az örménységnek a magyarsággal közös a múltja, hanem azt is, hogy az államalapításban igen nagyszámú örmény vett részt.

Lukácsy szenzációsnak mondható, sajnos a bolsevista marxista–sztálinista »tudomány« által mélyen elhallgatott és feketelistára tett könyvének a bevezetőjében⁵ a következőket írja: „Nagy szerencse, hogy az örményeknek irodalma van azon korból, amikor a magyarok még Ázsiában tanyáztak. Történetíróik már csak azon viszonylatnál fogva is, melyben az örményekkel a magyarokkal érintett nyelv, vallás és közös eredet tekintetében állottak, de még inkább azon sokszoros érintkezésnél fogva, melybe Ázsia különböző pontjain egymással jöttek, a magyarokról történelmi adatokat közölnek, melyeket másutt hiábavaló lenne keresni, és olyan fényt derítenek a magyarság eredetére, amit még nem sejtethünk.“

Egyik igen kedves barátom, a kiváló antropológus, Kiszely István (*1932) professzor ezt így fogalmazta meg: „Az örmények legrégibb irodalmi emlékei az V., a grúzoké pedig a X. századból valók. Mindkét nép a magyarok kaukázusi hazájának szomszédságában lakott, s főleg az örmények irodalma számos, ma már elkallódott bizánci, szír és arab irodalmi mű adatait mentette meg számunkra. A két nép irodalmának fontossága magyar őstörténeti szempontból nyilvánvaló. Mégis mindeddig az örmény források alig, a grúz források pedig egyáltalán nem jutottak szóhoz a magyar őstörténetben.“

Lukácsy gyakorlatilag már a könyve megírása pillanatában tisztában volt azzal, hogy nem csinál »forradalmat«, mivel az örmény adatok nem férnek bele a magyar tudósok által mesterségesen kreált őshaza-elméletekbe és ezért mélyen elhallgatják majd az új tényeket. *A Magyar Tudományos Akadémia 1851-ben csendesen elismerte Lukácsy munkásságát*, de ez semmit sem változtatott az eddigi »hivatalos« elméleten, amely apróbb »marxista–szovjetista« módosításokkal, máig — a tudományt durván sértve — teljesen érthetetlen módon fennmaradt. Bár azért vannak olyan történészek is — mint például a már említett *Endrey Antal* —, akik már nagyon közel kerültek a Lukácsy és Szongott által felvázolt őshaza-elmélethez, amellyel sajnálatosan — szerintem — egyszerűen nem találkoztak. *Bíborbanszületett Konstantinra* (913–959) hivatkozva, *Thury József* nyomán, *Erdélyi István* »A magyar honfoglalás és előzményei« c. könyvében felveti, hogy az Etel-közbe érkezett ősmagyarokról levált szávartok–szavírok szállásait *Örményországban*, a Kura folyó völgyében kell keresni! Amennyiben ez valóban így van — márpedig miért kétkednénk ebben —, akkor ez már arra is alapos magyarázatot ad, hogyan kerülhettek olyan örmények a honfoglaló marok közé, akik aztán velük együtt eljutottak a Kárpát-medencébe!

Erdélyi István izgalmas, nagy alapossággal megírt könyve még ennél több érdekes reflexióra ad alkalmat. A 89. oldalon, Álmos eredetét kutatva, a következőket írja: „*Anonymus Gestája akarva-akaratlanul sokat megőrzött a honfoglalás előtti korok mondavilágából, így Álmos fejedelem totemisztikus eredetmondáját is, jöllehet talán tévedésből úgy vélte —*

1940.; **Szongott Kristóf:** *A magyarhoni örmény családok genealógiája tekintettel ezeknek egymás között lévő rokonságára s a vezeté- és keresztnévek etimológiai értelmére.* Auróra, Szamosújvár 1898.; **Szongott Kristóf:** *A magyarok eredete és őslaka.* Auróra, Szamosújvár 1906.; **Szongott Kristóf:** *Szamosújvár magyar szabad királyi város monográfiája 1700–1900.* I–IV. kötet. Auróra, Szamosújvár 1903.; **Szongott Kristóf:** *A magyarországi örmények etnographiája.* Auróra, Szamosújvár 1903.; **Szongott Kristóf:** *Szamosújvár, a magyar–örmény metropolisz írásban és képekben.* Auróra, Szamosújvár 1893.

⁵ Lukácsy: *A magyarok...* id. mű, IV. old.

⁶ **Kiszely István:** *Honnan jöttünk? Elméletek a magyarok őshazájáról.* Budapest, Hatodik Síp Alapítvány – Új Mandátum Könyvkiadó, 1992., 25. old.

Az volt a kiindulópontja — hogy az Álmos név⁷ a magyar »álom« szóval van összefüggésben. A t. a mondat, amelyet »Emese álma« néven ismerünk, a következőképpen jegyzi le: »Isteni jelcetről nevezték pedig Álmosnak, mivel terhes anyjának álmában isteni látomány tünik föl saskeselyű képében, mely mintha alászállva teherbe ejtette volna őt...« Különös ez a feltételes mód, és még különösebb az »isten« jelző kétszeri alkalmazása, ami Anonymusnak, mint egyházi embernek a tollából nyilván csak pogány istenre utalhat.

A »saskeselyűt« (mások szerint »héját«) itt a turul madárral szokták azonosítani. Kézai Simon megjegyezte, hogy a hunok (=magyarok) Géza fejedelem koráig ezt a madárábrázolást viselték pajzsukon.⁸

A szinte emberméretű óriás saskeselyű még ma is Dél-Kaukázus és az Örmény Fennsík jellegzetes ragadozó madara, jó néhány példány található belőle a súlyos anyagi gondokkal küzdő jereváni állatkertben. Az égszínké $\text{Բագրատունի}/\text{Bagratuni}/\text{Pakraduni}$ -zászlón — amely a családjukban már Krisztus Urunk idején is használatos volt — a mancsaiban bárányt tartó aranyszínű óriás saskeselyű, vagy ha úgy vesszük: főnixmadár, turulmadár látható.

(A Bagratunik/Pakradunik másik címerállata, a vörös oroszlán, a főváros — Áni (Անի) — és Sirák Királyság (Շիրակի Թագավորություն) címerállata — hol vízszintes, hol ágaskodó változatban, kereszttel és anélkül — csak később és párhuzamosan került használatra. Meglepő viszont az is, hogy az esztergomi oroszlán mennyire hasonlít a Kr.u. II–III. századi Bagratuni címer-oroszlánhoz!)

Ugyanez a saskeselyű, de most már két fejjel és egy »máltai« (amely valójában örmény!) kereszttel a mellén, 1700 év óta az örmény pátriárkák–katolikosok címerállata. De a rend kedvéért itt azt is hozzáteszem, hogy az óriási saskeselyűt egy időben az örmények szinte ismételték.

Egy dél-tadzsikisztáni (észak–afganisztáni) chusán sírhalomban talált leletről, L. I. Albaum és B. Brentjes a következőket írják:

„A gyöngyökkel kirakott fülbevallók és antitetikusán beállított delfinábrázolások késő baktriai műhelyekből származhattak. (...) Ezt a színes díszítési technikát terjesztették el Dél–Kelet–Európában a szarmaták és az alánok, de megjelent a parf (parthus) Iránban is és nem antik, hanem nomád kulturális örökségből származik. Ezzel a fibulával lehet összehasonlítani egy fülbevalló-párt a XIV/1. sírhalomból. Széttárt szárnyú madarakat (sasokat?) ábrázolnak és fehér valamint zöld betétekkel vannak díszítve.⁹»

Egy másik reflexióm Erdélyi István dolgozatával kapcsolatban Árpád fejedelemre vonatkozik, akiről később még lesz szó. Kézai Simonra hivatkozok: „Van ebben a mondatban még több érdekes részlet, így pl. az, hogy nem »a magyarok többi törzse felett« kifejezés szerepel, hanem Szkítáé, azé az »országé«, ahonnan őseink kijöttek. Ez a kifejezés azzal együtt, hogy Árpádnak és törzsének a sereg előtt, illetve utána kellett haladnia, egyes történéseket arra a gondolatra indított, hogy Árpád a segédnépek, pontosabban szólva a csatlakozott népek vezére lett volna. Ugyanis ázsiai nomád hadiszokás szerint a csatlakozott népeknek ezt a szerepet is vállalniuk kellett, azaz ők voltak kötelesek a harcban a legtöbb véráldozatot hozni.“

⁷ Az Álmos mindenképpen örmény eredetű név! Örményül: ál (ալ)=vörös, =élénk piros; mos (մոս)=földi szeder; Álmos (ալմոս)=vörösszeder.

⁸ Albaum, L. I. — Brentjes, B.: *Zur Geschichte und Kultur mittelasiatischer Völker vor dem Islam*. Berlin, VI B Deutscher Verlag der Wissenschaften, 1972. Lengyelül: Albaum, L. I. — Brentjes, B.: *Die Geschichte der Völker*. Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy, 1982., 123. old.

Sehogyan sem tudom elképzelni azt, hogy a szkíták — a »csatlakozott népek« — egy számukra teljesen idegen személyt fogadtak volna el vezérnek, főleg akkor nem, ha örmények voltak. Márpedig — Szongott és Lukácsy szerint — azok voltak! Ez pedig azt jelenti, hogy Árpád közéjük való volt! A szkítákról (Scythia) az alábbiakban — Lukácsy és Szongott nyomán — még bővebben kifejtem az álláspontomat.

Most inkább még az Árpád–Álmos, pontosabban: a szakrális és a vezérő fejedelem kapcsolatára, annak intézményére térnék ki. Ez az intézmény — jóllehet más elnevezéssel, de azonos töltéssel — az örményeknél már a korai ókorban elterjedt. Az uralkodó mellett ugyanis ott volt a nádornak is nevezhető, hol palotamarsallként (mely intézményt később a bizánciak az örményektől vették át), hol pedig koronázó hercegként (թագաւոր = t'akagir, t'agadir) jelentkező második ember, akinek a hatalma bizonyos esetekben az uralkodóét is jelentősen meghaladta, ha egyben szakrális fejedelem Քնիւր/Quirm is volt egyben, ahogyan őseim mintegy 3000 évig azok voltak.

Ez a második ember Krisztus Urunk utáni első századoktól kezdve a Bagratuni/ Pakraduni ház feje volt! Ezt a szerepet a kereszténység bevezetése után, tehát 301-től folyamatosan a pátriárka–katolikosz kezdte átvenni. Ugyanakkor a szakrális fejedelmet (főkirályt=császárt) a hunok, avarok, alánok és a többi kaukázusi–etelközi nép kagánnak nevezte, ami örményül քահանա (Kahana= kah_gáná) főpapot jelent! Mindenképpen érdemes elolvasni Szász Béla már említett könyvét, amelynek — hála a Koltai Gábor filmrendező vezette Szabad Tér Kiadónak — nemrég megjelent reprint kiadásának a bevezetőjében Bakay Kornél közismert régész, muzeológus és szakíró keserű szájjal jogosan a következőket írja:

„Nem ismert előttem, hogy Szász Béla könyve hány magyar család könyvtárába jutott el, 1945 után azonban biztosan a rejtendő könyvek közé tartozott. A hunokról korszerű új összefoglalás magyarul tulajdonképpen 1994-ig, azóta sem jelent meg⁹.“ Szász Béla kiemeli: „Dareiosz perzsa nagykirálynak (VI. század) adót fizetett egy hunae elnevezésű nép¹⁰, akik

⁹ Szász: *A hunok* ... id. mű, IX. old.

¹⁰ Emese álmával kapcsolatban Dümmerth Dezső (Álmos, az áldozat. Budapest, Panoráma, 1986. 54. old.) a következőket írja: »Emlékeztet egyben Kyrosz méd király születésének előzményeire is, melyet Herodotos, a görög történetíró jegyzett fel. E szerint Astyages király (585–550) azt álmodta, hogy Mandane nevű leányának ágyékából folyam fakadt, mely valóságos tengerre dagadva egész Ázsiát elöntötte. Azután Astyages másodszor is álmodott: ekkor leányából szőlőtő sarjadt, mely ugyancsak óriási fává növekedett Ázsia fölött. Az álomfejtők megfejtették az álom jelentését, úgy értelmezve, hogy a király leányának születendő fia olyan hatalom birtokosa lesz, amely nagyapja trónját is megdönti.« Nos: roppant érdekes ez az álom azért is, mert az Akhemenida-házi I. Nagy Dareiosz (521–485) perzsa király és az ugyancsak Akhemenida házi II. Nagy Kürosz (Kr.e. 559–530) méd király — és egyben perzsa nagykirály (Kr.e. 550–530) —, Mandane fia, nemcsak unokatestvérek voltak (lásd a családfamatt!), hanem Kürosz egyben Dareiosz apósa volt! Az országában élő hunok így jutottak ehhez a legendához is, amelyet később átköltözték! De az is lehet, hogy itt genetikai emlékeztető van szó, amennyiben Emese felmenői közé tartozott Mandane, ami több mint valószínű! Némi eltéréssel, Astyages király álmáról Movszesz Horenaci is részletesen beszámol: Movszesz Horenaci: *Isztorija*... id. mű 40–44. old., Movszesz Horenaci: *Hajoc*... id. mű 47–49. old. Horenaci beszámolója szerint Astyages álmában az Ararat csúcsán ülő, bíborban szülő nőt látott, aki három gyermeket: felnőtt hőst nemzett. Az első újszülött oroszlánhátán, a második leopárdon ülve, a harmadik pedig sarkányhátán távozott. Az utóbbival Astyages megvívott, egymást megsebesítették és véruk Astyages palotájának udvarára ömlött és a nap hatására vértengeré nőtt. Ezt az álmodást Astyages isteni figyelmeztetésnek vette: ne háborúskodjon II. Tigrán (Տիգրան Բ) örmény királlyal, minek nyomán feleségül vette az örmény király nővérét, a szépséges Tigranuhit (Տիգրանուհի).

állítólag az Euphrates és Araxes forrásvidékén laktak. De szerepel az Avesztában is egy *húna* nevű nép, mely akkoriban az Oxus¹¹ és Jaxartes völgyében lakott.¹² Lehet, hogy a hurritákból — amiről az első fejezetben már írtam — lett hunokról (hunniakalpádiakról?) van itt szó, akik ezt követően (mintegy kétszáz évvel később) alapították meg a birodalmukat Kína északi határainál? Hiszen az egykori Mitanni/Hunniakalpád ekkor már perzsa felségterület volt!

A továbbiakban Szász megjegyzi: „Mátfél évezred legtöbb tévedésének éppen az volt az oka, sőt napjaink sok historikusa is éppen amiatt követ el súlyos hibákat, mert **a keleti forrásokat nem ismeri**, vagy pedig azokat nem tudja megfelelően felhasználni. A hunok kal főleg klasszika-filológusok és germanisták foglalkoznak és nem orientalisták. Így lehetővé vált a keleti forrásoknak csaknem teljes elhanyagolása.”¹³ Majd a középkori krónikákról Szász ezt írja: „Az eseménytörténet kiszikkadt és sovány anyaga sokszor kétségbeesíti a modern kutatót, a névelírások, a krónikások földrajzi tájékozatlansága csak növeli ezt a káoszt. Aki tehát csak a római és görög krónikások, néha költők rövid megjegyzései alapján akarja megalkotni a hunok történetét, megjeleníteni a hun kultúrát, államberendezést, az a tévedések hosszú sorát fogja elkövetni.”¹⁴ „Mennyivel többet tudnak a nyugati krónikásoknál a keleti forrásaink!”¹⁵

Hasonló következtetésekre jutnak Lukácsy és Szongott is, akiket Szászhoz hasonlóan a bolsevista »tudomány« mélyen elhallgatta, műveiket a könyvtárakban zároltatta, de ha néhan az ávosok magánszemélynél akadtak rá, elkobozták és megsemmisítették. (Itt még egy fontos megjegyzés: nem véletlenül írom — hosszú »ú«-val — **hun**, a tudománytalan **hun** helyett, mely forma — szovjet ihletésre — sajnálatosan mostanában igen elterjedt és még egyes lexikonok, szótárak is tévesen, bolsevistásan így írják.

Ha a név hurri-örmény eredetéből indulunk ki, a hosszú »ú« használata mindenképpen indokolt! (A hun [hnú = **hon**] név az örmény քուն (kun) = álom szótól ered!) És a Lenindíjra pályázó, hunfalvysta-budenzista-rákosista-csermanekista (pártérdemből, négy elemivel lett) »tudós« rengeteg ilyen magyartalanítást végzett, amit mielőbb helyre kell állítani! Ilyen pl. a nefelejsnek nefelejsé történet igen csúf degradálása is!

Magyarországon is végre alkotni kellene egy nagyon szigorú nyelvtörvényt, s azokat, akik rémes szovjetizmusokat, bolsevizmusokat, anglicizmusokat stb. próbálnak becsémpészni — például a cégtáblákra, plakátokra, de a köznyelvbe is — igen komoly, tehát nem mindössze jelképes pár ezer forintos büntetéssel kell sújtani. Mert a nyelvrontás a nemzetgyalázás egyik legsúlyosabb változata!

Ugyanakkor hozzáteszem, hogy a »Hungaria« is örmény eredetű szó, magyarul helyesen **Húngária** írandó! De örmény eredetű az *Etel-köz* név is! VII. Biborbanszületett Konstantin [913–959] bizánci császár írja, hogy a magyarok a Don folyó túlsó partján lévő, *Atelkúz* (Утлѣкъ) nevű országba voltak kénytelenek elmenekülni az őket támadó kangárook elől. Örményül a *kúz* (քուն) = **púp, púpos**, hajlott hátú, az *atel* (ատել) = **gyűlölni**. A púpos alatt itt nyilván a messziről púposnak tetsző lovas íjász értendő. Már Kr. e. II. században a magyarokról szó esik *Mar-Abbasz-Katini* arab-örmény tudós munkáiban, melyek sajnálatosan csak közvetve jutottak el az utókorhoz *Movszesz Horenaci* (Horenei Mózes) és Sze-

11 Amu-Daria

12 Szász: *A hunok* ... id. mű, 25. old.

13 Szász: *A hunok* ... id. mű, 91. old.

14 Szász: *A hunok* ... id. mű, 92. old.

15 Szász: *A hunok* ... id. mű, 93. old.

beosz püspök munkái révén. Korabeli beszámolók szerint, Kr.e. 550-ben II. Nagy Kürosz a hadseregével a massageták ellen indított hadjáratot, és Fergána közelében került sor a döntő csatára, amelyben a perzsa király halálosan megsebesült¹⁶.

Az örmény források egyhangúan bizonyítják, hogy az örmények, perzsák és a többi árja nép által **Chus**, **Chusan** és **Chusita** néven nevezettek **azonosak** az ógörög és a római források által említett **Saca**, **Daha**, **Daka**, **Dák**, **Massgeta** és **Scythia** néven említett néppel, **azaz a magyarok őseivel**¹⁷. Az egyes ókori történészek által sokat emlegetett Chus népet — a Bibliára támaszkodva — a későbbi történészek hibásan fordították etiópokra, holott valójában — Lukácsy szerint — itt az ősmagyarokról van szó¹⁸.

Ugyanezt bizonyítják könyveikben a Nyugaton — Argentínában, USA-ban, Kanadában, Ausztráliában stb. — működő magyar tudósok: *Badiny Jós Ferenc*, *Baráth Tibor*, *Padányi Viktor*, *Bobula Ida*, *Zakar András* és mások, de hasonló reflexiókra nyújt alkalmat Koós-Hutás Gergely tihanyi festőművész és író 1940-ben megjelent, majd 1989-ben újabb kiadásban napvilágot látott *„A Béres fia”* c. regényének előszavában leírtak:

„A juhnyájak legtekintélyesebb állata a him, »kos«. Akinék a legtöbb »kos«-a volt, természetesen az birt a legnagyobb elismeréssel. Vezérre, királlyá, fáráóvá választották. A juhásznak legnagyobb segítője a bot. A választott ember kezébe, mint szimbólumot — olyan botot adtak, melynek fejét, »kos« fej formára faragták. Ennek a birtokosa lett a »fő kos«, melyből keletkezett a ma is közismert »fő-kos« azaz »fokos«.

A népet sumér »kos«-népnek, lakóföldjüket »Kos-földnek«, »Kos-honnak«, angol kifejezéssel »Chus« honnan nevezték. Ha elolvassuk ékírásaikat, mi magyarok, teljesen megértjük. (...) A vízőzön előtt már tíz »Kos«-fejedelemről beszélnek az agyagtáblák. Kr.e. 6800 és 6500 táján a vízőzönszerű esőzés, a tengerré lett folyók elpusztították az öntöző csatornákat, falvakat és városokat. A Tigris és az Eufratesz mentén lévő »Kos-földet«, melyet a »kosmagyarok« akkor »Mezopotámiának« neveztek.

A vízőzön, majd az azt követő jegesedés, a jégkorszak, az azt követő gyors olvadás, a kós-népeket a Kaukázus magas hegyeibe, a melegebb »Nílus-völgyébe«, az Oxus, a Kóstó, a »Káspító« felé való menekülésre kényszerítette. (...) A tizenegyedik »Chos fejedelem« ismét a Tigris és az Eufratesz vidékén tűnik fel. Ők és utódaik művelik Kánaánt, Főnicját, a Nílus menti földeket. (...)

A történelem nagy embertömege az ékírással, hieroglifával írt. A magyarok nyelvét írta és beszélte az egész Földközi-tenger mindkét partja az Indus völgyétől Karthágóig, Szudánig, Etiópiáig.

A Biblia is legendával koszorúzta a kósbirodalom óriásait.¹⁹ Koós-Hutás később így folytatja:

„Az egyiptomi helynevek között nem egy hasonlót találhatunk, mint »Tátara« (Tóth-Ra), »Fátara« (Pat-Ra), — Árvaí-, Liptói-, és Szepesi- — »Magura«. Túróc megyében olyan »fokot« találtak, amilyent a sumér mezopotámiai, Indus-völgyi, égei-tengeri szigetvilágban a vezérek, fejedelmek, királyok és fáráók, mint hatalmat jelentő »jogart« használtak.²⁰»

Lukácsy Kristóf érvelését Szász Béla is alátámasztja: „Ezekből az örmény tudósításokból több, szempontunkból fontos dolgot tudunk meg, így: 1. hogy a masachunak, vagy

16 Tschirschnitz: *Dzieje*... id. mű, 117. old.

17 Lukácsy: *A magyarok*... id. mű, 35. old.

18 Lukácsy: *A magyarok*... id. mű, II. könyv, 207–208. old.

19 Koós-Hutás Gergely: *A béres fia*. Budapest, magánkiadás, 1989. 11. old.

20 Koós-Hutás: *A béres*... id. mű, 15. old.

chusoknak, kusánoknak, illetve a nyugati írók által massagétáknak nevezett alánok éppúgy Arsacida uralkodóházból származó fejedelmek alatt élnek, mint az örmények és a parthusok, illetve megfordítva, e három iráni nagyhatalom tehát századokon át egyazon dinasztia uralma alatt él.²¹

Így most már az is érthető, Szent Gergely püspök — amiről már írtam — miért prédikált örményül az alán—massageta—mazkut—ösmagyaroknak!

Szász így folytatja: „2. Az előző pontból azonban következik az is, hogy egészen a hunok megjelenéséig, a massageta—alán népek a Dontól egészen Indiáig urai belső Ázsiának, sőt mielőtt a gótok megjelentek a Pontusnál, az alánok kiterjedtek egészen az Aldunáig (Ezzel igazolva van egyúttal Ammianus Marcellinus fenti értesülésének a megbízhatósága is).

Itt természetesen nem egy egységes birodalomról van szó, hiszen az európai alánok, a kusánok és a parthusok külön államot alkottak, hanem arról a tényről, hogy ezek az iráni népek ennek az óriási területnek ha együttesen is, de az urai voltak és hogy az archeológia bizonyossága szerint reányomták a maguk kultúrájának a bélyegét erre az egész vidékre.

3. De igazolják ezek az örmény források a görög és latin írók azon földrajzi adatait is, amelyekben ők az alánokat és a hunok at, illetve a hunok at és massagétákat egymás mellett tüntetik fel, mert mint láttuk, hosszú időn át valóban egymásnak szomszédai, szövetségi viszonyban vannak egymással és a hún, amelyik történelme későbbi folyamán is bőségesen ontotta vérét idegen államok zsoldos szolgálatában, már Kr. u. III. és IV. században is szívesen állott az arménok és massagéták, vagy alánok szolgálatába, ha gazdag zsákmányra volt kilátás.²²

A korábban már említett könyvében, Endrey Antal professzor is roppant érdekes és igen fontos következtetésre jutott:

„A hunok és magyarok összevegyülése eredményeként a két nép kultúrája és szellemi öröksége is egybeolvadt.

A hunok felvették a magyar nyelvet, de egyben többszáz alapvető szót és kifejezést adtak hozzá saját politikai, katonai és társadalmi fogalmait és szervezetét, és azok zenéjét és néprajzát, hogy ettől fogva a legtöbb nép, amely kapcsolatba került velük, hunoknak tekintette őket.“

Aztán így folytatja:

„Fel kell tehát tételeznünk, hogy amikor a hunok a Kaukázuson megjelentek és katonai fölényüket bebizonyították, a dél felől előnyomuló nagyhatalmaktól már szorongatott helyzetben lévő magyarok önszántukból alávetették nekik magukat, mire azonnal besorolták őket a hun törzsszövetségbe, mint egyenjogú testvérnépet. (...)

Később a magyarok is ezt az elvet alkalmazták az általuk legyőzött vagy országukba telepesként befogadott népekkel szemben.“

Majd ilyképpen összegzi: „Ezért mikor perzsa, örmény és bizánci forrásokban a kaukázusi hunokról olvasunk, ez a kifejezés mindig magában foglalja a magyarokat is, akik részét képezték az ebben a térségben működő hun törzsszövetségnek.“²³

Ezek szerint több mint valószínűsíthető, hogy Szent Gergely püspök a Krisztus Urunk utáni 300-as években a magyaroknak prédikált! Ha ez így volt, már az sem meglepő, hogy a honfoglaló magyar csapatok jelentős része örményekből állt, és **a magyarok már a Kau-**

²¹ Szász: *A hunok*... id. mű, 101. old.

²² Szász: *A hunok*... id. mű, 101. old.

²³ Endrey Magyar... id. mű, 13. old.

kázuson lettek keresztények, ami egyértelmű magyarázatot ad nemcsak Tou-Man (T'uman), Kandik, Karatun, Ond, Kond, Attila, Solak, Oktár, Réka, Baján, Batbaján, Etel, Almos, Csaba és Árpád, de Vajk—István örmény eredetű nevére is! Ezt látszik alátámasztani az Albánia Története szerzője, a VII. századi örmény történész Movszesz Kalankatuaci²⁴ is, aki fenti könyvének *»Izrael püspök a szentbeszédeivel keresztény hitre téríti a hunok at«* címet viselő XL. fejezetében²⁵ megemlíti, hogy „ez, az ördögnek eladott nemzet“ eddig olyan pogány istenekben hitt, mint a Kuara vagy a Tangri-hán, akit a perzsák Aszpandiát néven ismerik, s akinek trombitaszó és dobpergés közepette lovakat áldoztak fel.

De áldoztak a tűznek és a víznek, meghajoltak az utak vagy a hold istene előtt. Majd a következő, *»A hunok Izrael püspök által Krisztusba hisznek«* című fejezetben²⁶, arról számol be, hogy Szahak Párthév, más néven I. Nagy Szent Izsák (387—438) örmény katolikosz—pátriárka idejében, Ali-Ilitujer hun nagyfejedelem a főuraival és számtalan harcosával együtt áttért a keresztény hitre és betiltotta a pogány áldozatokat és egyéb politeista szokásokat.

Egyéb adat hiányában nehéz kideríteni, ki is lehetett ez a bizonyos Ali-Ilitujer. Lehet, hogy azonos Balambér (320—390 körül) vagy Uldin (400—410 körül) nagyfejedelemmel, de Balambér testvére vagy fia is lehetett. Ugyanis a történelemben már számtalanszor előfordult, hogy egyazon személyt más—más nyelven más—más név illette meg (például Báthory István = Stefan Batory, Anjou Hedvig = Jadwiga Andegaweńska). De voltak olyan uralkodók is — például Georgiában —, akik az uralkodásuk ideje alatt két—három nevet is használtak (például II. Vahtang: Mukhrami hercegeként [1628—1658] a Bahutabég, majd Georgia királyaként [1659—1675] az V. Vahtang, majd a Csah-Navaz neveket használta), illetve állandóan újrahazsánták a korábbi nevet (például többször volt I. Timuráz, ahelyett, hogy III. Timuráz, VII. Timuráz stb. nevet használt volna — lásd mellékletek).

Erre a kérdésre jövőbeni behatóbb kaukázusi kutatások talán pontosabb választ adhatnak. Kalankatuaci könyvének további fejezeteiben még mindig a hunok kal foglalkozik, ami bizonyítéka annak, hogy az ókorban igen kiterjedt hún—albán és hún—örmény kapcsolatok voltak. Anélkül, hogy ismertetném a fejezetek tartalmát²⁷, az alább közreadom a címeiket: XLII. fejezet²⁸ *»Ilitujer, a hunok nagyfejedeleméről tanácskozik a főuraival, hogy Izrael püspök maradjon náluk és erősítse meg a hajrapeti²⁹ trónt«*; XLIII. fejezet³⁰

»Nagy Kolmank [innen a népszerű magyar Kálmán név!] püspökének, Izraelnek a viszatérése a hunok országából. Két főúr a nyomába szegődik és arra kéri őt, hogy legyen a vezérük.«; XLIV. fejezet³¹ *»A hunok fejedelmének az üzenete Örményországba ugyanezzel a kéréssel«*; és XLV. fejezet³² *»Válasz a hunok levelére«*. Mindezekből azt is megtudjuk,

²⁴ Kalankatuaci, Movszesz: *Isztorija sztrani Aluank*. Izdatjelsztvo AN AszR, Jerevan, 1984. (Мовсес Каланкатуаци: *История страны Алуанк*. Изд. АН Армянской ССР. Ереван, 1984.; Մովսես Կալանկատուացի – Դաւանդիոյն Աղուանիք Աշխարհի. Հայկական ՍՍՀ ԳԱ Հրատարակչություն Երեւան 1984.)

²⁵ Kalankatuaci... id. mű 124—127. old.

²⁶ Kalankatuaci... id. mű 127—131. old.

²⁷ A könyvet második örményországi útam során sikerült megszereznem, könyvem kézirata ekkor már a nyomdában volt, ezért részletesebb feldolgozására már nem vállalkozhatok.

²⁸ Kalankatuaci... id. mű 131—132. old.

²⁹ Hajrapet/Հայրապետ = egyházi főméltóság (főpap, pátriárka).

³⁰ Kalankatuaci... id. mű 133. old.

³¹ Kalankatuaci... id. mű 133. old.

³² Kalankatuaci... id. mű 134. old.

hogy a két hun főúr — név szerint az egyik *Igin-hurszan*³³, a másik *Csat-hazar*³⁴ — *I. Nagy Szent Izsák* (387—438) örmény katolikosznál jártak, majd ezt követően Örményországból Albánia fővárosába, *Partav* városba utaztak, ahol *Jelizár* albán katolikosssal valamint *Varaz-Tiridát* herceggel arról tárgyaltak, hogy az albán katolikosz legyen a püspökük.

A továbbiakban ebben a könyvben összesen még három ízben esik szó a hunokról, de most már egy bizonyos *Iovhan* valamint egy bizonyos *Iunan* (talán Jenő?) hun püspökökről³⁵.

Pavszosz Buzand püspök, IV. századi, görög nyelven író örmény krónikás ugyancsak két ízben tesz említést a hunokról. Először **III. Hoszró** (=Հոսրոհ Գ, 330—339) örmény császár ellen a hunok at felvonultató Մանուսի = **Szaneszán** (másutt hibásan **Sanesan**) mazkut (massageta) királyról ír, akinek seregét végül *Bagarat Bagratuni* (Բագրատունի), *Mehundak Rstuni/Rsduni* (Մեհունդակ Ռշտունի), *Garegin Rstuni/Rsduni* (Գարեգին Ռշտունի), *Va?an Amatuni* (Վահան Ամատունի) és *Varaz Kaminakan* (Վարազ Կամինական) örmény hercegek tönkreverték, Szaneszánt megölték, fejét elvették az örmény császárnak³⁶.

Majd egy másik fejezetben **III. Arsak/Arsakész** (Արշակ Գ, 350—364) császár *Vaszak Mamigonjan* (Վասակ Մամիկոնյան) ezredparancsnokáról ír, aki örmény, hun és alán harcosok élén támadta meg *II. Sáhpur* (309—379) perzsa sahot³⁷. *Kirakosz Gandzakeci* XIII. századi örmény történész is ír a hunokról. Kiemeli, hogy *Iovannesz* tizenkét éven át albán katolikosz volt, majd a hunok püspöke lett³⁸. Majd megemlíti, hogy a kipszákok (törökök) törzse is a hunok függőségében élt.

(Ez viszont már azt is egyértelműen bizonyítja, hogy a magyarságnak a törökökhöz mindössze csak annyi köze van, hogy a törökök a rabszolgáik, csicskáik voltak, nem pedig a rokonaik!)

Ezt követően a XIII. század elején a kipszákok megjelentek a grúz uralkodó *Iváné* nevű helytartójánál, hogy a katonai szolgálatuk fejében engedjen nekik letelepedni az országban. Iváné ezt megtagadta, mire *Ganzak* (Գանգակ, ma *Gandza*) városát keresték meg, ahol örömmel befogadták őket azzal, hogy a grúzok ellen fognak harcolni³⁹.

Dzsingiz-kán hódításainak ismertetése során megemlíti, hogy *Okta-hakan* tatár vezér seregében kazár és hun harcosok is voltak⁴⁰. A IV. század elején élt *Jeg?ise* (Եղիշե, *Eliséo, Elisée*) a »*Vártán és az örmény háború története*« című könyvében⁴¹ is több helyen ír a hunmagyarokról, akiket hol »hon«-oknak (հոնաց = *honac*), majd »hun«-oknak (հունաց = *hunac*), hol pedig »kusán«-oknak (քուշանութի = *kusánmeri*) nevezi.

Lehet, hogy innen ered a magyar »hon« = *haza* kifejezés is? (Viszont igazolja azt is, hogy a hunok /honok/ azonosak a kusánokkal, azaz a már említett Chus/Chusán/Chusita,

33 Örményül ?ur (հոսր) = tűz, tűzes; szán (սան) = növény, rizust, fogadott gyerek, keresztfiú, keresztlány

34 Örményül csat (ճաթ) = kukorica kalács; ?azar (հազար) = ezer, ill. saláta; a „hazar“ szóból ered a „kazár“ megnevezés, de a magyar „ezer“ is éppúgy, mint a „hazárd“, mely utóbbi szó később jónéhány más nyelvben is meghonosodott!

35 Kalankatuaci... id. mű 45., 57., és 171. old.

36 Buzand: *Hajoc*... id. mű 15—16. old.

37 Buzand: *Hajoc*... id. mű 113. old.

38 Gandzakeci: *Isztorija*... id. mű 134. old.

39 Gandzakeci: *Isztorija*... id. mű 139. old.

40 Gandzakeci: *Isztorija*... id. mű 153. old.

41 Jeghise: *Vardani*... id. mű, 22., 23., 140., 141., 156., 256. és 257. oldalak.

tehát Massgeta/Massageta/Scytha néppel, ill. oroszul mazkutokkal!!! És a ...görögökkel! Örmény nomenklatura szerint ők is (majdnem) **hunok** — հոսր/հոյն!

A Jereváni Állami Tudományegyetemnek még a bolsevizmus idején hivatalos tankönyve erről az esetről így ír: »*A IV. század harmincas éveinek közepén, Örményországot megtámadták a Kaszpi-menti mazkut (massageta) törzsek. A Kura átlépése után, a mazkutok betörték Örményországba, elérték központi tartományát, az Araratot és bevették a fővárosát, Va?arsapadot. Hoszró a Darujnk erődben keresett menedéket mindaddig, amíg sikerült összeszednie a katonáit és az ellenséget kiűznie a fővárosból. A csatában a mazkutok teljes vereséget szenvedtek, a királyukat, Szaneszánt pedig megölték.*«⁴²

Mindez ily módon már teljesen érthetővé teszi azt, hogy a hun seregek részét képező magyarok a honfoglalást követően miért tértek át olyan gyorsan és »fájdalommentesen« a kereszténységre.

A meglepő csupán csak az, hogy az örmény rítust miért cserélték fel a latinra. Azonban a *Szent Római Birodalom* közelségére és *Szent Ecsmiadzin* akkoriban rettenetesen nagy távolságára való tekintettel, ez is teljesen érthető. Mindemellett az sem kizárt, hogy az ősmagyarok párhuzamosan, vagy egyszerre mind az örmény, mind a bizánci, mind a latin rítust fogadták el (hány olyan örménnyel találkoztam, aki nem lett hűtlen Szt. Ecsmiadzinhoz, de római-katolikus vagy pravoszláv templomba jár, mert az közelebb van a lakásához, vagy mert az adott városban örmény templom egyáltalán nincs), de Rómának a többi »szakadár« egyházzal történt akkori éles szembenállása miatt, bölcsen a politikailag jóval fontosabb és közelebbi latin rítus mellett maradtak.

Szent István koronája Világosító Szent Gergelyé volt?

Még egy igen érdekes reflexió kívánczik ide, amelyen szintén érdemes lenne egy kicsit komolyabban és behatóbban eltöprengeni. Ez pedig a *Magyar Szent Korona* eredete és keletkezésének pontos időpontja, mely kérdést a tudomány sajnos mindmáig kellőképpen nem tisztázza. A Magyar Szent Korona eredetével és keletkezésének időpontjával kapcsolatban eddig nagyon sok legenda, elmélet és elméletcske keletkezett, melyek körül olykor heves indulatok szította parázs viták is robbantak. Bizánci és római eredetű, két különböző részből áll a legszentebb nemzeti ereklyénk, avagy egy egységes aranyműves alkotással van dolgunk? — ezt a kérdést sokan ma is felteszik. A korona eredetének megállapításával kapcsolatban ugyan azzal a problémával találkozunk, mint a magyarság származását elsumákoló zsákut-cák esetében. A koronakutatók a labilis értékű latin és bizánci forrásokra támaszkodtak, és mindemellett a fazon elemzése közben akaratlanul a szezonhoz jutottak el!

A Magyar Szent Korona eredetének pontos meghatározása nem lehetetlen, csak éppen minden számbavehető nyomon végig kell menni, minden kútfő — elsősorban a kereszténység első évszázadaiból származó közel-keleti, tehát örmény, szír, kopt, héber stb. irodalmat — végig kell böngészni. Ezzel pedig a koronakutatók (talán e kérdéssel tulajdonképpen csak marginálisan foglalkozó *Endrey Antal*, *Szász Béla*, *Erdélyi István* és *Kiszely István* professzorok kivételével) máig adósak maradtak.

42 *Isztorija Armjanszkavo naroda sz drjevnjesih vrjemjon do nasih dnyjei*. Jerevan, Izdatjelsztvo Jerevanszkavo Univjerszjetja, 1980., 91. old. (История армянского народа с древнейших времён до наших дней. Издательство Ереванского Университета, Ереван, 1980.)

A Magyar Szent Korona eredetének elemzésekor egyvalamiről — talán a legfontosabbról — szinte valamennyien megegyeztek: a koronát díszítő táblaképeken miért láthatók éppen ezek és nem pedig teljesen más szentek?

Tehát: miért éppen a kereszténység első századaiban vértanúságot szenvedett, örmény ajkú keresztények között (is) tevékenykedő, a barbár Nyugaton akkoriban teljesen ismeretlen *Szt. György*, *Szt. Kozma*, *Szt. Demeter* és *Szt. Damján* láthatók a koronán, és lemaradtak róla a korona adományozásának állítólagos időpontjáig — *Szent István* királyig — élt, náluk mindenképpen jóval nagyobb tekintélyt és ismerettséget szerzett szentek? És ezzel együtt másvalamit is hangsúlyozottan kiemelem: a Magyar Szent Korona koronaképeire olyan egyházi személyek kerültek, akik az első örmény pátriárka-katolikosz, *Világosító Szt. Gergely* kortársai és — feltehetően — a barátai voltak?! Mivel is lehetne behatárolni egy ilyen nemzeti ereklye pontos korát, keletkezésének helyét?

Tegyük fel, hogy ma holnap *Lengyelország* a monarchia visszaállítása mellett dönt (ami mi sem egyszerűbb, mert *de iure* *Lengyelország* máig monarchia, még pontosabban: *Nemesi Köztársaság*, mert az 1918-as függetlenség viszszyanerése után, a Köztársaság alkotmányos kikiáltása és a nemességi kiváltságok felszámolása csak a Nemesi Köztársaságban érvényben volt jogszabályok alapján, azaz: a nemesség által megválasztott Szejm határozata alapján történhetett volna meg! — Itt rögtön azt is hozzáteszem: Magyarország is alkotmányjogilag máig változatlanul monarchia, hiszen a sztálinista „alkotmány” legfeljebb végcépapírnak hasznos, de alkotmánynak nem mondható, hiszen megszálló tolvaj hozta „jogszabály” eleve semmis!) és — mondjuk — *Lech Wałęsa* kerül megválasztásra királynak. És arról is döntés születik majd, hogy kell csináltatni a számára egy koronát. Milyen táblaképek kerüljenek egy ilyen koronára? Nyilván egyházi vonatkozásúak, hiszen *Wałęsa* mélyen vallásos ember, és a *Solidarność* a fényes győzelmét gyakorlatilag az egyház támogatásának, a lengyelek mély vallásosságának köszönheti. A zománcképek között mindenképpen a lengyel motívumok lesznek túlsúlyban. Ezek között lesznek hagyományos és lesznek kimondottan mai elemek.

Tehát mindenképpen ott lesz *Szent Hedvig*⁴³ és *Szent Kinga*⁴⁴, a kereszténységet bevezető *I. Mieszko* fejedelem, feltétlenül *Szent Adalbert*⁴⁵, talán még a fromborki kanonok *Kopernikusz* is, akinek a szentté avatásával az egyház mindedig súlyos adós maradt. A közelmúlt alakjai közül pedig a vértanú *Maksymilian Kolbe* atya, valószínűleg *Stefan Wyszyński* bíboros-hercegprímás, talán még *Józef Glemp* bíboros-hercegprímás is, aztán a vérszopó bolsevik-fasiszta ávéhások jóvoltából lett vértanú, és időközben *II. János Pál* pápa által szentté avatott *Jerzy Popiełuszko* páter és természetesen *II. János Pál* pápa. És talán még *Wałęsa* gyóntatója, *Jankowski* kanonok is esélyes, hogy felkerüljön rá, ha időközben — mondjuk — hercegprímás, de legalább érsek lesz belőle. Nem kizárt, hogy *Popiełuszko*

43 *Anjou Hedvig* (*kb. 1374 †1399), Jadwiga Andegaweńska, Nagy Lajos magyar (1342—1382) és lengyel (1370—1382) király lánya, lengyel királynő (1383—1399).

44 *Árpád-házi Szt. Kinga /Kunigunda* (*1234 †1292) krakkói és sandomierzi hercegné, IV. Béla (1235—1270) magyar király lánya, V. Tiszta (Wstydlwy=Szégyenlős) Bolesław (1243—1279) felesége. 1279-ben Szt. Sáciban belépett a klarissza nővérek (MC — Monache Clariss) kolostorába. — Lásd még a könyv végén a családfát.

45 *Szt. Adalbert /Wojciech /Vojtěch* (*kb. 956 †997) 983-tól prágai püspök, bencésrendi szerzetes, 997-től *Lengyelországban* tartózkodott, ahol bencés kolostort alapított, Kelet-Poroszországban vértanúságot szenvedett. *Lengyelország* tevékenységének és vértanúságának tudható be az, hogy rövid időn belül Poznańban önálló, Rómának közvetlenül alárendelt metropolita püspökség jöhetett létre.

páter mellett még néhány további, a bolsevista fasiszták által meggyilkolt pap és egyházi vezető is ott lesz.

Ez a koncepció tehát kizárja azt, hogy bármilyen, egyházi érdemeket nem szerzett, de egyébként naggyá lett világi személy is helyet kapjon a koronán, így — mondjuk — *Nagy Kázmér*⁴⁶ vagy *Władysław Jagiełło*⁴⁷ királyok, vagy *Józef Piłsudski*⁴⁸ marsall. Viszont a koronán mindenképpen ott kell lennie a *Szűz Máriának*, aki *Lengyelország égi királynője*, és több mint valószínűleg a *Częstochowai Madonna* képében. A tájékoztató felirat itt mindössze annyit lesz: »*Mária, Lengyelország királynője*.« És ezen a ponton a mi majdani történészünknek álmatlan éjszakák egész sorát jósolhatunk, különösen ha ateista lesz, mert a munkájához valószínűleg majd azzal esik hozzá, hogy elkezd keresni Máriát a lengyel királylajstromban, és/vagy a királyi feleségek, talán még az ágyasok között, esetleg még *Wałęsához* fűződő rokonsággal is gyaníthatja. Hát valami ilyesmi történik minálunk a magyar koronával kapcsolatban Mihállyal, a dukással és »római császárral«. Na de ne vágjunk elébe a tényeknek!

A jövőben, majdan két-három ezer év múlva élő történész, ezzel már pontosan meg tudja majd határozni a korona keletkezési időpontját. Azt, hogy az új lengyel korona mindenképpen 1992 körül keletkezett. Később azért nem, mert hiányoznak rajta a későbbi motívumok, korábban pedig azért nem, mert akkor mit keresnek rajta csak az 1992 körüli történelmi személyiségek? Ha a motívumok túlnyomórészt lengyel vonatkozásúak lesznek, akkor a korona lengyel eredete is constans állítás lesz. Tehát a korona keletkezési időpontja adva lesz.

Ezt követően a majdani történésznek azon kell majd eltöprengenie, hogy a korona vajon kié volt? Odáig majd eljut, hogy egy XX. század végi lengyel királyé. Na de hogyan jut el *Wałęsáig*? Ha a koronára egy olyan kereszt kerül, amely valamelyik *Solidarność*-emlékműven található, ez már komoly fogódzó lesz, de a végső választ a kortárs személyek képei adják meg! Mert nem biztos, hogy *Popiełuszko* atya 2000 év múlva is ismert szent lesz, a *Wałęsához* még szorosabban kapcsolódó *Jankowski* kanonokról nem is beszélve, viszont a *Solidarność*-szimbólika később is juthat még szerephez. Tehát képeken való szerepeltetésük egy adott korhoz — a XX. század vége—XXI. század eleje — szorosan kötve lesz!

A Magyar Szent Korona keletkezési időpontjának és helyének, valamint az első tulajdonosa kilétének a meghatározásánál is pontosan így kell eljárni! Köztudott, hogy *II. Szilveszter* (999—1003) pápától szinte egy időben két közép-európai, országát a kereszténység felé terelő uralkodó — *I. Bolesław Chrobry* (992—1025) lengyel és *I. Szent István* (997—1038) magyar király — kért koronát. És bár Vitéz Boleszláv király (pontosabban mondva: már az édesapja, *I. Mieszko* [?960—992] fejedelem többször kérte a szentatyától a koronát⁴⁹)

46 *III. Nagy Kázmér* = Kazimierz Wielki (1333—1370) az utolsó Piast-házi lengyel király.

47 *II. Jagello Ulászló* = Władysław Jagiełło (1386—1434) Litvánia nagyhercege, Lengyelország királya, Anjou Hedvig férje.

48 *Józef Piłsudski* marsall (*1867 †1935) lengyel függetlenségi harcos, államfő (1919—1922), vezérkari főnök (1922—1923), 1926-ban sikeres államcsínyt hajtott végre és formálisan „csak” miniszterelnök volt (1926—1928, 1930), bár ténylegesen tejhatalmat gyakorolt. Több ízben sikeres hadjáratot indított a bolsevista oroszok ellen.

49 Az államalapító lengyel fejedelem nyugati típusú ország szervezéséhez fogott hozzá és ezért a kereszténység bevezetése és a királyi történelmi koronázása, számára egymástól elválaszthatatlanul fontosak voltak. Ennek érdekében *I. Mieszko* már *VIII. Leó* (963—965) pápával, majd az utódával, *XIII. János* (965—972) pápával közvetlen tárgyalásokba bocsátkozott, azonban ennek részleteit a lengyel történetírás nem ismeri. (*Zarys Historii Polski*. Redaktor Janusz Tazbir. Warszawa, Państwowy Instytut

előbb jelentkezett az igényével⁵⁰, a pápa — a hagyomány szerint — egy álombeli látomás nyomán, a lengyel királynak szánt koronát a magyar királynak küldte el. Később Boleszláv is megkapta a koronáját, kárpótlásul kicsit nagyobb, díszesebb volt és — akár II. Roger szicíliai királyé — csak alakilag hasonlított Szent Istvánéra (magyarán: annak talán ügyetlen mása volt!).

Bolesław Chrobry koronája a poznańi főszékesegyház Arany Kápolnájában, a király fején azon, az uralkodót és az államalapító édesapját ábrázoló szobron látható, amely a szarkofágjukkal szemben áll. Kérdés csak az, mennyire hiteles az ábrázolása. Hartvik püspök által írásba foglalt Szent István-legenda szerint, Asztrik (ténylegesen **Anastasius** — a név fordítása durván hibás! **Asztrik**/Ἀστρονική /**Aszt**?ik ugyanis **egyértelműen női név**, az ókori örömmény mitológia **szerелеm istennőé!**) püspök kérte a pápától a koronát Szent István részére. „Mivel Hartvik legendáját III. Ince pápa (1198—1216) első királyunk hivatalos életrajzának tekintette — írja Bertényi Iván és Gyapay Gábor⁵¹ —, az (Aserik név hibás olvasata révén) Asztrik által a pápától hozott korona története már a középkorban elterjedt Magyarországon, s ma is ez él a köztudatban.“ Dr. Habsburg Ottó főherceg, Magyarország címzetes királya, a Páneurópai Unió elnökének előszavával írt koronátörténeti könyvében, Kardos József ezt így egészíti ki⁵²:

„Géza fejedelem fia, a keresztény hitben nevelkedett István, apja halála után 997-ben nyerte el a hatalmat és az államszervezés gondját. A reá váró munka nem volt könnyű: a széthúzó, egymással is folyton összetűző törzsi vezetők nem kívánták a központi hatalom megerősödését, az államszervezet kiépítését. Istvánnak ezért még a közvetlen rokonságából támadt ellenfeleivel is meg kellett küzdenie. Együtt az ország függetlenségére vigyázva, a fiatal magyar államot a keresztény Európa rendjébe igyekezett tagolni.

Ez utóbbi feladat megoldásához elkerülhetetlenül szükséges volt a keresztény királyi cím elnyerése. Ennek feltétele az Európában akkor szokásos koronázási szertartás volt, még-hozzá olyan módon és olyan formában, hogy azt a környező hatalmak, birodalmak, különösen a Német-római Császárság elismerje és elfogadja. István ennek megfelelően fordult a pápához és ezzel együtt a császárhoz is — hiszen II. Szilveszter pápát III. Ottó császár emelte a pápai trónra —, hogy általuk is megszentelt, ill. elismert koronát nyerhessen el. A korona elküldése, az akkor éppen Rómában tartózkodó III. Ottó császár »kegyéből és biztatásából történt«, de mégsem tőle, hanem a pápától érkezett. Ennek gyakorlati jelentősége abban rejlett, hogy a pápától nyert felségjogok VII. Gergely⁵³ pápa fellépéséig nem jártak politikai-hűbéri igénnyel, csupán a római egyház terjesztésének követelményével.“

Hasonlóképpen fogalmaz Bartoniek Emma⁵⁴: „Magyarországra Szent István vezette be a keresztény vallással és egyéb keresztény, nyugati intézménnyel egyetemben a koronázás intézményét. Ő kért koronát az akkori pápától II. Szilvesztertől, III. Ottó német császár tudatával, sőt biztatására, hogy ezzel is bekapcsolódjék a nyugati népek és a keresztény kultúra közösségébe.“ Majd később ő is felteszi a kérdést⁵⁵: „Miért a pápához fordult Szent István

Wydanicz, 1979., 14—15. old.)

50 Historia Polski. Redaktor Henryk Łowmiański. Tom I. do roku 1764. Część 1. do połowy XV.w. Warszawa, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1969., 199. old.

51 Bertényi Iván — Gyapay Gábor: Magyarország rövid története. Maecenas, Budapest 1992., 44. old.

52 Kardos József: A Szent Korona és a szentkorona-eszme története. Budapest, IKVA, 1992., 7. old.

53 (1073—1085)

54 Bartoniek Emma: A magyar királykoronázások története. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1987., 8. old.

55 Bartoniek: A magyar... id. mű, 60. old.

koronáért? Mert a koronázás egyházi szertartás, s ezért koronáért is a keresztény egyház fejéhez kellett fordulnia. Tény viszont az is, hogy Szent István koronázásáról, tehát az új magyar királyság megalapításáról III. Ottó német császár is tudott, sőt azt melegen pártolta, s Szent István a magyar keresztény államot a császár jóindulatú buzditására és a pápa áldása mellett alapította meg.“

Herczegh Géza ehhez még hozzáteszi⁵⁶: „Róma vagy Bizánc? Melyik birodalomhoz igazodjon Magyarország, és a kereszténység nyugati vagy keleti formáját válassza-e? Ezek között a vallásos felfogás, a szertartások rendje és a szervezet terén lényeges eltérések mutatkoztak. Géza és István elsősorban nyugat felé tájékozódott, és politikájuk a Róma-központú kereszténységet juttatta uralomra Magyarországon, de ez a tájékozódás nem volt egyoldalú és a nyugati kereszténység túlsúlya nem jelentett kizárólagosságot. István idejében még nem történt meg a végleges szakítás Róma és Bizánc között. Magyarországon számos görög rítusú templom és kolostor működött, bizánci hatást tükröző épületeket emeltek nemcsak István király idején, hanem még azt követően is. A Nyugat vagy Kelet kérdése tehát nem vetődött fel csak egyértelmű döntéseket megengedő élességgel.“

Mindezek fényében tehát már az is teljesen érthető, Szent István és népe a latin kedvéért miért hagyták el az örömmény rítust. Érdekes viszont az is, hogy a II. Szilveszter pápa által Szent István részére küldött uralkodói fejék nagyon hasonlított a német császárok akkori koronájára is. De miért? „István király koronája — írja a Székely György főszerkesztésével készült többkötetes Magyarország Története⁵⁷ —, amint az az 1031-ben himzett paláston látható, olyanféle drágakövekkel ékesített abroncskorona volt, mint amilyen az egykori ábrázolásokon az Ottók és II. Meskó⁵⁸ fejét díszíti. Nem speciálisan császári korona volt, hiszen ehhez hasonlót kapott a pápától 1130-ban II. Roger⁵⁹ szicíliai király is, de mindenképpen jelképe volt a szuverén királyságnak.“

Bertényi Iván ehhez még hozzáteszi: „A korona magassága — a tetején található, ferdén álló latin kereszt nélkül — 127 mm. Az alsó koronarész nagyobb átmérője 216 mm, a kisebb 204 mm, az abroncs tehát nem szabványos kör alakú. Kerülete: 720 mm. Két oldalán négy-négy, 10—13 cm hosszú lecsüngő aranylánc látható, amelyeknek mindegyike lóhere formában csoportosuló drágakövekben végződik. Hátnál, középen, egy hasonló lánc csüng alá. (...)

A felső részen elől jobbról-balról fültől-fülig háromszög alakú és félköríves oromzatok váltakoznak. Minden oromzat csúcsán — színes (vörös, kék, fehér) drágakő ül. Az oromzatok zöldes mintázatai olyan zománceljárással készültek, amely világosság felé fordítva az üveghez hasonlóan átlátszik (translucid). (...)

Hátnál az oromzatokat nagy gyöngyök helyettesítik. Elöl a felső rész közepén, kiemelt helyen a trónuson ülő »világbíró« Krisztus, görög szóval Pantokrator⁶⁰ képe látható. (...) A trónuson Krisztussal átellenben fekete szakállas uralkodó képe vonja magára a figyelmünket. (...) A görög felirat szerint ez férfú »Mihály, a rómaiak császára, a dukász«. (...) A középső koronategely két oldalán, jobbról és balról, két arkangyal mellképe tűnik fel:

56 Herczegh Géza: Magyarország külpolitikája 896—1919. Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1987., 19. old.

57 Magyarország története 1/1. kötet. Előzmények és magyar történet 1242-ig. Főszerkesztő: Székely Gábor. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1984., 762. old.

58 II. Mieszko lengyel király (1025—1034), I. Boleszláv fia.

59 II. Nagy Roger (1105—1154), 1130-tól Szicília királya.

60 Παντοκράτορας — Krisztus, mint a Mindenség Úra.

Mihályé és Gábielé. (...) Mihály arkangyal mellett Szent György, Gábiel mellett Szent Demeter — ugyancsak az őket megnevező görög betűkkel kísért — képét helyezték el. (...) Kétoldalt továbbhaladva hátrafelé, Szent György mellett Szent Kozma, Szent Demeter mellett Szent Damján látható.⁶¹

Kozma és Damján után, »Mihály, a dukász« képe alatt, Nagy Konstantin római császár (mások szerint Biborbanszületett Konstantin), ill. »Geobicász, Turkia hívő király«⁶² következik. A korona első keresztpántjának alig látható alsó zománclemez-képen Szent Bertalan, fölötté Szent János, a másik keresztpánton Szent Fülöp és Szent Pál, a két hátsón Szent Tamás és Szent Jakab, illetve Szent András és Szent Péter apostolok láthatók. A négy pánt találkozásán egy második Pantokrátor kép található, amelynek átfürt közepéből áll ki a korona tetejét ékesítő kereszt.

A korona származásának elemzésénél, Bertényi a következőkre hívja fel a figyelmet: „Amikor 1613-ban a koronával foglalkozó első könyv Révay Péter⁶³ tollából megjelent, a szerző joggal vélekedhetett úgy, hogy a teljes koronát — tehát a görög koronarészt is — II. Szilveszter adományozta Szent Istvánnak. Révay koronaörként maga is többször láthatta az uralkodói fejéket.⁶⁴ Ez fontos megállapítás, mert vannak olyan álláspontok, hogy a korona két különböző származású részből áll: „Kialakult az a nézet — írja Kardos József⁶⁵ —, hogy a Szent Korona két részből áll: az alsó részt, ún. abroncs-koronát, Dukász Mihály⁶⁶ bizánci császártól kapta I. Géza,⁶⁷ míg a felső részt Szent Istvánnak küldték Rómából.“

Révay másvalamire is felfigyelt, amit később — VII. Biborbanszületett Konstantin jávára — a történészek és a koronakutatók teljesen indokolatlanul elvetették: a koronán Nagy Konstantin képe látható! Csomor Lajos így ír erről: „A mi szempontunkból fontos még, hogy Révay elolvasta a Korona feliratait és kiolvasta egy Konstantin nevű görög császár nevét, amelyből azt a következtetést vonja le, hogy a Szent Koronát Nagy Konstantin (306—337) adományozta I. Szilveszter pápának (314—335) és VII. Benedek pápa küldte azt el Szent Istvánnak.⁶⁸“

Akarva-akaratlanul Csomor is elveti azt, hogy a Koronán Biborbanszületett Konstantin és VII. Mihály Dukász képe lenne látható, mert: „A mai napig sem került elő semmiféle bizonyíték arra vonatkozóan, hogy egy magyar uralkodó vagy herceg koronát kapott volna ajándékba egy bizánci császártól.⁶⁹“

Ezzel pedig azt a hibás nézetet is tagadja, hogy a koronán állítólag egy Géza nevű magyar uralkodó képe is ott lenne, holott máig sem került elő semmiféle bizonyíték arra vonatkozólag, hogy a már említett »Geobicász« valóban azonos lenne Magyarország történelmében ismert három Géza bármelyikével, »Turkia« pedig Magyarország kora középkori neve lett volna, amit már feltételezni is analfabétikus abszurdum.

Tény, hogy a korona KON zománcképén a »KO?« inicijálé és a »BACI??YC POMAION« (római császár) felirat mellett még ez áll: »O ?OPFYPOG?NHTOC«, azaz »Biborbanszü-

61 Bertényi Iván: *A magyar korona története*. Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1986., 11—13. old.

62 Csomor Lajos: Szent István koronája nyomában. Budapest, Panoráma, 1987., 15. old.

63 (*1568 †1622) gróf, koronaőr

64 Bertényi: *A magyar...* id. mű, 20. old.

65 Kardos: *A Szent...* id. mű, 10. old.

66 VII. Mihály Parapinakész (1071—1078) a Dukász-dinasztia tagja volt

67 (1074—1077)

68 Csomor: *Szent István...* id. mű 20. old.

69 Csomor: *Szent István...* id. mű 22. old.

letett«, ez azonban még nem bizonyítéka annak, hogy itt VII. Konstantin bizánci császárról lenne szó!

De egyébként is ez a Konstantin-zománcképen a leglényegtelenebb a dolog meritumában!

Itt meg kell említenem azt is, hogy Magyarországot kezdetől fogva *Húngária* néven említik s ez a név is örmény eredetű, amely Európában római közvetítéssel honosodott meg!

Mindhárom örmény és az örmény nyelven Magyarország mindmáig *Húngária*, mert az örmények a magyarságot a *hunok* kal azonosították, míg 𐌕𐌹𐌹𐌸𐌹𐌹 (*gari/kari*) örményül árpát, árpátáblát jelent, ami egy tulajdonnévből egyértelmű utalás a jólétre. És a békés letelepült, tehát semmiképp sem a vándorló-rabló életmódra!

Ugyanakkor nézzük meg a hurri állam, Mitanni asszír nevének — *Hunniakalpád* — örmény jelentőségét is: 𐎶𐎵𐎲𐎠 (*kal/gal*) = áramlás, szérű, szérűskert, 𐎶𐎵𐎲 (*palád*) = kacsa. Később részletesen fogom majd taglalni azt, hogy az utóbbi verzióhoz mindenképpen közelebb állhat az igazság.

Hála Cyrus Vance amerikai külügyminiszternek, a Szent Korona tíz évvel a bolsevista diktatúra pusztulása, a demokrácia visszaállítása előtt tért vissza Budapestre és ez lehetővé tette a modern módszerekkel elvégzett beható vizsgálatát. „1978-ban — hosszú távollét után — szerencsére hazakerült a Szent Korona — írja Kardos⁷⁰. — Ez a körülmény kedvező lehetőséget nyújtott az újabb vizsgálatok és természetesen a viták számára is. Az azóta jelentkező nézetek közül említenénk, hogy mérnökök egy csoportja és aranyművesek is vizsgálták a Szent Koronát. Következtetésükből kiemelnénk, hogy megállapításuk szerint a Szent Korona egésze egy kora középkori hüvelyk méretrendszerben és az aranykészítés arányrendszerében készült, egyetlen művészeti alkotás, amely olyan műhelyben jött létre, ahol több stílust képviselő mesterek dolgoztak rajta.“

Ez pedig már egyértelmű cáfolata annak, hogy a koronán Biborbanszületett Konstantin, I. Géza vagy II. Géza és VII. Mihály Parapinakész Dukász lenne látható, hiszen ők Szent István után éltek!!! De nemcsak ezért! Köztudott, hogy az őskorban-korai ókorban — például Egyiptomban — egyes uralkodók olykor a szobrokról, győzelmi feliratokról eltávolították elődjeik nevét, s a sajátjukat vésték a helyükre. **Feltehetően ez történhetett a Magyar Szent Koronával is.**

A Szent Kozma, Szent Damján, Szent Demeter és Szent György társaságához szorosan odatartozó Nagy Szent Konstantin és Mihály Arkangyal a korona új birtokosának az útjában lehetett, vagy pedig egyszerűen e képek valamelyikére a saját nevét akarta odatetetni a képlemez eltávolítása nélkül.

És mivel a művellet elvégzésével megbízott személynek ez nem sikerült, mert — mondjuk — a festék amelyet használt feltehetően szétfolyt vagy pedig a képlemez megsérült, a megbízó végül úgy döntött, hogy e képlemezeket le kell venni a koronáról és a helyükre új képlemezeket csináltatott. A csere — a koronát napjainkban alaposan felmérő ékszerészek szerint, amiről később még szó lesz — szembetűnő! A korona **eredetét** tehát mindenképpen **a kora középkorban-késő ókorban kell keresni!**

Később Kardos még egy igen érdekes származástani gondolatot tesz hozzá, amely majdhogynem egybecseng *Szigeti István* páter a sajtóban csak röviden ismertetett kutatási eredményeivel:

70 Kardos: *A Szent...* id. mű, 11. old.

„Az egységes korona eredetét tekintve olyan nézet is született, mely szerint az feltehetően avar kagán ötvösműhelyben készült, avar hatalmi jelvény volt, amely valamely hadjárat során a Frank Birodalomba került. Ezt a koronát küldhette III. Ottó császár — a pápával közösen — Szent Istvánnak” — írja könyvében Kardos József⁷¹.

A végén Kardos így összegzi: „A Szent Korona eredetére, keletkezésére nézve ezek szerint a tudomány eddig nem adott mindenki számára elfogadható meghatározást. Ez azonban nem rontja e feltett nemzeti ereklye nimbuszát. A történelemből szinte misztikusan eredő szimbólum így — sok egyéb mellett — a mindent megismerni vágyó, de azt teljesen soha el nem érő emberi tudatot is jelképezi.”⁷²

A kérdés tehát az: honnan és hogyan került a korona az egy időszakban Örményországgal határos észak-kaukázusi területen élő avarok kezébe? És valóban avar, nem pedig a barbár Nyugat által *avaroknak nevezett magyar kezekbe*? Korábban már ismertettem több ókori és kora középkori örmény krónikás feljegyzését arról, hogy a hunok az örmény császárhoz és a pátriárka-katolikoszhoz, illetve annak georgiai és albániai püspökeihez fordultak saját főpapok kijelölése ügyében, ami meg is történt.

Ha Örményország számára fontos volt a hunoknak/avaroknak/alánoknak/albánoknak/magyaroknak a krisztianizációja — márpedig fontos volt, mert ezzel lehetőség nyílt a politikai befolyásának ebben a térségben való növelésére —, akkor itt nemcsak pusztán formális püspök-kijelölésekre került sor! Ha pedig az örmény állam és egyház emelni akarta az aktus jelentőségét, mást is tenniük kellett! Például felszentelt koronákat adományozni, ahogyan ezt a római pápa vagy a bizánci császár is tette!

(Ebből kifolyólag felvetődik egy másik kérdés: lehet, hogy a már említett *Geobicasz* avar, pontosabban kazár uralkodó, vagy még inkább püspök és egyben régens volt?)

Nézzük csak, *Európában ez hogyan zajlott*? A pápa és a német-római császár, illetve a konstantinápolyi pátriárka és a bizánci császár — együttesen vagy pedig külön — koronát küldött a megkoronázandó és ezzel félig vaszállis viszonyba kerülő királynak, érseknek, püspöknek, fejedelemnek stb.

Az Előkaukázus–Kaukázus–Transzkaukázus területén akkoriban nem a római vagy a konstantinápolyi egyházfő és a császár, hanem az *örmény katolikosz-pátriárka és az örmény császár voltak az illetékes nagyhatalmi »főnökök«*! Egyikük tehát a hunoknak–avaroknak is küldött koronát! Az említett és idézett örmény krónikákból kiindulva, valószínűleg nem is egyet. Ezek pedig nagyjából mind hasonlítottak egymásra, hiszen ugyanaz az ötvösműhely egyazon minta szerint készítette! Végül is Bolesław Chrobry *eredeti* koronáját éppúgy nem ismerjük, mint I. Ottót, vagy II. Rogerét! A másolások, ábrázolások lehetnek az ügyetlenek és »agyonszörnyű« vagy túlságosan stilizáltak!

Valószínűleg ezek a koronák lehettek azok a bizonyos »avar kincsek«, amelyek aztán Nagy Károly birtokába kerültek. Ugyanis amikor a pogány avarok meghódították a későbbi *Avar Kaganátus* (560–601) területét, nyilvánvalóan nemcsak a világi, hanem az egyházi fejedelmeket is vagy megölték, vagy rabul ejtették, vagy pedig hatalmuk alá szorították, behódolásra kényszerítették őket, és a vagyonaikat elkobozták, vagy pedig az említettek önkéntesen kedveskedtek velük az új uraknak!

(Az utóbbi tűnik valószínűbbnek, mert hiszen az emberi civilizáció eddig ismert majd' ötezeréves történelme során, a hódítók bárhova is betették a lábukat, bármilyen független

államot taszítottak szolgáskorba, és bárkik is voltak ezek a hódítók, legtöbbnyire kénytelenek voltak a középső és az alsó uralkodórétegek tagjait tisztségükben megerősíteni, hatalmukat rajtuk keresztül érvényesíteni. Sokszor már a hódító hadjáratuk megkezdése előtt »megvásárolták« egyik vagy másik főúr kegyeit, hogy ily módon gyorsabban, kevesebb áldozat árán bekebelezhessék be az adott országot.)

És ezek a koronák — elvben — kerülhettek később *I. Nagy Károly, I. Ottó, II. Roger, I. Bolesław Chrobry, I. Szt. István*, és még ki tudja kinek a fejére! Ez az egyik lehetőség. Mert a korona-rejtélynek van még több rokon megoldása is. Nézzük meg őket sorjában. Kevesen tudják, hogy a nyugat-németországi *Aachen* — korabeli nevén *Aquizgran* — városában, a Dómban egy szép magyar kápolna van, amelynek magyar plébánosa, *Szigeti István* páter behatóan megismerkedett ennek a városnak majd' kétezer éves múltjával és a *Magyar Szent Korona* történetével. A várost Kr. u. I. században a rómaiak építették, és a hadseregnek létesített gyógyfürdőről az *Aquae Granni* nevet kapta.

A frankok királya (768–800), a *Szent Római Birodalom* első császára (800–814), a Karoling *I. Nagy Károly (Charlemagne)*, az egykori kelta és római település helyén építtette fel a császári palotáját (789). Később itt is temették el a császári kápolna nyolcszögletes kupolaépületében. Az aacheni dómban pedig 1531-ig 30 német fejedelmet koronázták császárrá vagy királlyá, először 962-ben *I. Nagy Ottó* (936–973) császárt.

Szigeti atya kiderítette, hogy Nagy Károly adományozás vagy zsákmányolás útján, jelentős avar kincsek birtokába jutott, melyeknek egy részét odaajándékozta *III. Leó* (795–816) pápának, amikor 800-ban Rómában járt. A kincsek között ott volt a *Magyar Szent Korona*! A pápa ezzel koronázta meg Nagy Károlyt. Később *III. Ottó* (983–1002) császár ellátogatott Aachenbe és felnyitotta példaképe, Nagy Károly sírját, akinek a fején ott volt a Magyar Szent Korona, amelyet aztán odaajándékozta II. Szilveszternek, aki az ékszer továbbadta Szent Istvánnak.

Szigeti atya időközben alaposan utánanézett az ezzel kapcsolatos valamennyi fellelhető nyomnak és megesküszik arra, hogy valóban a Magyar Szent Koronáról van szó, és az már jóval a Krisztus Urunk utáni 800-ik év előtt készült, még hozzá feltehetően Örményországból! Kutatási eredményeiről rövidesen egy könyvet szándékozik kiadni.

Tehát mégis »avar kincseknek« tűnik a korona. Hol és kitől zsákmányoltak egy olyan fejéket, amely keleti és keresztény jegyeket visel? Nagy választási lehetőség nincs, a kör most is egyértelműen Örményországra és Georgiára szűkül le. És nem mindennapos dolog az, ha valaki elveszíti a koronáját (és vele együtt a fejét)! Ennek valahol nyoma kell hogy maradjon.

És én két ilyen nyomot ismerek! Ez pedig a korábban már említett és idézett *Agatangelos* korabeli beszámolója (Աղադանգոսի շարժ Պատմություն) a hunok, magyarok, avarok, albánok, grúzok között prédikáló, parf-magyar származású, az akkor a *Római Birodalom* területén fekvő, Örményországgal határos Kappadókiában lett kereszténnyé *Világosító Szent Gergely* első örmény katolikosz-pátriárka unokájának, *Szent Gergely* püspöknek a *Vadnian-síkságon* szenvedett vértanú haláláról.

A korona — amelyet a nagyapjától örökölte — tehát csak az övé lehetett! És valószínűleg akkor sérülhetett meg, a csúcán lévő kereszt akkor deformálódhatott, amikor fejét vették és a korona a földre esett... És itt egy, az Árpád-házról érintő megjegyzés. Bár számos történetész megesküdné, hogy Szt. István *Attila* hun nagykirály utóda, szerintem inkább azon gondolattal (is) komolyabban kellene foglalkozni — amire számos közvetett bizonyíték van

71 Kardos: *A Szent...* id. mű, 12. old.

72 Kardos: *A Szent...* id. mű, 12. old.

—, hogy a már említett, Szent Gergely püspököt lefejező Arsakuni házbeli *Sanesan* örököse és az ugyancsak az örmény krónikák által említett *Ali-Ilitujeré*! Szt. István tehát ezt a koronát egyszerűen **örökölte!**

Amikor másodszor utaztam Örményországba (1993), magammal vittem a Szent Korona színes fényképét. Több örmény ötvösművészet-történész megesküdtött, hogy a becses nemzeti relikviánk valóban örmény ötvösművészek munkáját dicséri. Aztán magam is egyértelműen meggyőződhettem arról, hogy itt nem valamiféle udvariaskodásról van szó. Arról, hogy — mondjuk — rámhagyják a »hóbortos gondolatot«. Szent Ecsmiadzinban, a főszékesegyházban berendezett egyházi ékszermúzeumban ugyanis több olyan korabeli, drágakövekkel kirakott aranypántot, -keresztet, -serleget, katolikoszi arnykoronát láttam, amelyekre még a laikus is azonnal rámondja, hogy azok a Magyar Szent Korona »kis- és nagytövérei! S az egyik jereváni múzeumban láttam olyan zománcképeket, mintha azok a Magyar Szent Koronáról kerültek volna le!

Csomor Lajos is miután Tbiliszipben, a Grúz Művészetek Múzeumában olyan zománcképeket talált — köztük az úgy nevezett Khakhuli triptichont —, amelyek nagyon hasonlítanak a Magyar Szent Koronán lévő zománcképekhez, egy nemrég megjelent cikkében szintén a korona kaukázusi eredetét feltételezi. Ezt írja: „Mivel a magyar Szent Korona és a Khakhuli triptichon között döntően meghatározó kapcsolat van, felvetődik a kérdés, hogy található-e a Khakhuli triptichonon támpont arra nézve, hogy milyen is lehetett valójában a magyar Szent Korona elveszett Szűz Mária-képe. A magyar Szent Korona hátsó kiálló, íves képeretének eredeti belmérete 31x44 mm. Ez azt jelenti, hogy legfeljebb 44 mm széles és 31 mm magas képet lehetett benne elhelyezni. A Szent Korona három központi képe közül kettő ma is a helyén van, nevezetesen a két Krisztus-kép. Ezek a képeken a trónoló Krisztus egész alakos, és a trónus két oldalán még ciprusfák is állnak, melyek a királyi hatalom jelképei: azt jelzik, hogy Krisztus az égi és földi király egy személyben. A magyar Szent Korona harmadik központi képe az abroncson volt a többször említett, 31x44 mm-es belméretű, hátsó kiálló foglalatban. Ez a kép ma — sajnos — nincs a helyén. (...)

A Khakhuli triptichon megcsonkított Szűz Mária-képe: jól látszik, hogy a kép asszimmetrikus, hiányzik a második fa, a trónus alja, a fa alja, és az egész kép balra dől. Mérete: 25x25 mm. (...) Ha a csonka képet kiegészítem, egy 31 mm magas és 44 mm széles Szűz Mária-képet nyerek: pontosan olyat, mint amelyet a magyar Szent Koronáról leszereltek. Véleményem szerint ez a kép a magyar Szent Korona keresett Szűz Mária-képe, vagy annak pontos mása.”⁷³ Nos, ehhez még csak annyit teszek hozzá, hogy Georgia az Örmény Birodalom tagállamaként, Örményország közvetítésével lépett a kereszténység útjára, így „minden nyom” végül mégis Örményországba vezet!

Lehet, hogy II. Szilveszter pápa tisztában volt Szent István származásával és ezért egyszerűen »viszszaadta« neki a koronát, amely akár *Attila* (*335 †453) hun fejedelem-vezéré is lehetett? Vagy talán itt valami egészen másról volt szó? Mert — amiről már szó esett — mivel is magyarázható az, hogy *Bolesław Chrobry* lengyel király csak jóval később — 1025-ben — kapott koronát, holott *III. Ottó*, és rajta keresztül *II. Szilveszter* igen közeli barátja volt, és a Piast-házi lengyel király Szent Istvánnál ezerszer erősebb szálakkal kötődött a császárhoz és a pápához?⁷⁴

⁷³ Csomor Lajos: *A megtalált Szűz Mária-kép*. „Demokrata” (Budapest), 1996. december 5-i (3/49.) szám, 27–29. old.

⁷⁴ *Bolesław Chrobry* 1000/1-ben eresztett Rómába követeket a korona ügyében. — *Historia Polski...* id. mű, 99. és 166. old.; Paweł Zaremba: *Historia Polski*. T.I. Paris, Instytut Literacki, 1961., 42. old.

Benedykt Zientara lengyel történész ezt a barátságot így jellemzi⁷⁵: „*Chrobry tevékenységének későbbi szakasza III. Ottó körében folyik, kit a »világ csodájának« neveztek, és aki egy egzaltált fiatalember volt, és az akkori időkre nézve rendkívüli műveltséggel rendelkezett. Környezete hatására — amelyben különös szereppel bírt Aurillaci Gerbert, akit a császár II. Szilveszterként a pápai trónra emelt — fel akarta támasztani az »arany Róma fényét«, hogy egy olyan univerzális keresztény állam központjává váljon, amely egyenrangú tagokból áll. (...)*

Nem tudjuk, *Chrobry* miként vélekedett ezekről a tervekről, mindenesetre *Ottó* az egyik legközelebbi munkatársának tekintette őt, aminek az 1000-ik évben Gnieznoban megrendezett kongresszuson a tanúságjelét adta. *Bolesław* valószínűleg ott volt a társaságában *Aquigránban*, amikor *Ottó* felnyitatta nagy elődje: Nagy Károly sírját. A tisztelettel és legendával övezett uralkodó testével való személyes kontaktusnak, valamiféle misztikus erőket kellett adnia a követőjének. Még ha nem is igaz az a (későbbi interpolációból származó) híradás, miszerint *Bolesław*nak odaajándékozta volna Károly trónszékét, akkor felejtethetett lehetett a pusztá látványa annak, ahogyan a császári ifjú tiszta öltözkébe bujtatja a málladozó tetemet és levágja a körmeit. Ez az átélés *Bolesław* lelke mélyén ragadhatott, mert később Kázmér nevű unokáját Károly császári nevével kereszteltette meg. (...) *Ottó* *Bolesław* harmadik fiának (aki megkapta a császár nevét) a keresztapja volt, *Ottó* unokahúgát pedig *Bolesław* örökösének, *Mieszkonak* szánták feleségül. Így lettek a *Piastok* a császári család tagjai.”

Évekkel ezelőtt egyszerre két barátom keresett meg engem egy furcsa kéréssel. Mindketten már túl voltak a házasságuk első örömein, kezdtek visszatérni a »magánélethez«. Magyarán: a keresetüket odahaza filléreig el kellett számolniuk, nem lehettek »magánkiadásai« akkor, amikor a család lakásra, gépkocsira meg miegyebekre tette el minden egyes fillért.

A két barátom ez ellen lázadt fel, nem akarták megérteni, hogy nem vehetik meg azt a magnót, amelyre fáj a foguk, nem mehetnek el a fradimeccsre és így tovább, mert minden plusz munkáért járó honoráriumnak is az OTP-be kellett vándorolnia. Szinte egyszerre gondoltak egyet, és az egyik fusimunka után járó szép kis summákat nem szolgáltatták be a »közösbe«, hanem megvették maguknak mindazt amire fáj a foguk.

Az én feladatomná vált ennek a svindlinek a »legalizálása«: megkértek, hogy a névnapjukon ezt az »illegális portékát« ajándékozzam oda nekik! Megtettem és ily módon a családjaikban »megmaradt a szent béke«, én pedig a nejeik szemében »bőkezű gavallérrá« léptem elő!

Nos, lehet hogy Szent István is egy ilyen cselhez folyamodott?! Egyszerűen elővett a kincstárából egy (vagy pontosabban több!) meglévő, a IV. század elején készült koronát és azt elküldte a pápának, hogy aztán a szentatya azt (pontosabban: azok közül az egyiket, mert a többi ajándék volt e pápai szíveséggért) szentelje fel és »saját ajándékként« küldje vissza? És mivel a pápának ez egy fillérjébe sem került (talán — amire az előbb céloztam — még valamilyen egyéb bőséges adományt is kapott mind ezért?!), »soron kívül« teljesítette a magyar fejedelem kérését!? És a többi, Szent Istvántól kapott koronák kerültek aztán pápai ajándékként *Ottó*, *Roger* és *Bolesław* fejére? De adva van még egy újabb, az előbbiekhöz igen közelálló, azok előzményét képező harmadik származási verzió is.

⁷⁵ *Poczet królów i książąt polskich*. Warszawa, Czytelnik, 1991. — *Benedykt Zientara: Bolesław I. Chrobry*. — 29. old.

Idéztem már — Szász Béla és Movszesz Horenaci nyomán — Agatangelos⁷⁶ leírását Szent Gergely püspök haláláról, aki a massageta=magyar király parancsára vesztette el az életét. Lehet, hogy Világosító Szent Gergely katolikoszi koronája a massageta=magyar király zsákmánya lett és tőle került (vagy nem is került, mert egy időben a magyar törzsek avar alattvalók voltak!) avar kezekbe? Mert az ókorban és a középkor elején az efféle ékszerket nem tartották kommandósok vagy ávéhások által szigorúan őrzött, különféle riasztóberendezésekkel felszerelt páncélszekrényben, vagy egy bank atombiztos betonfalakkal körülvett, vízmedencébe süllyesztett, földalatti trezorja egyik acélszéfjének mélyén, mert *hatalmi jelkép* volta miatt, a királyok, püspökök és egyéb méltóságok *azt mindig magukkal hordták*.

Szent Gergely püspök tehát a Vadnian síkságon is a pátriárka nagyapjától örökölt katolikoszi koronával a fején jelent meg prédikálni a magyaroknak! És nyilván nem egyedül ment a hunok hoz-magyarokhoz, máig élő szokás szerint, több püspök is elkísérhette, és az ő fejükön (amelyet szintén elvesztették) is egy-egy hasonló korona volt!

(Ezek kerültek aztán a pápa ajándékaként II. Rogerhez, ill. I. Bolesław Chrobryhoz, de talán még III. Ottó fejére is!) És ha valakinek a fejét vétetik, a koronáját is elveszti! (A keresztje akkor görbülhetett el, amikor a püspök fejével együtt a korona is a földre zuhant...) Azt a koronát, amely aztán Nagy Károly császár, majd III. Leó pápa kezébe, majd Nagy Károly fejére, majd III. Ottó császár és II. Szilveszter pápa kezébe került, hogy aztán Szent István királyunkat azzal koronázzák meg?!

Egyvalamire ugyanis mindeddig még senki sem figyelt fel: a Magyar Szent Korona nem világi, hanem *örmény egyházi ékszer*!!! Méghozzá a legelső, a kezdetleges, a hagyomány nélküli, mert azt az *első* pátriárka-katolikosz viselte! (Lásd: *Örményország rövid története* c. fejezetben *A világ első keresztény állama* c. részt.) A korona ugyanis az ókorban — de Keleten később is — nemcsak a császárok, királyok, fejedelmek fejéke volt. Bertényi Iván erről így ír⁷⁷: „*De nemcsak az uralkodók — sőt gyakran nem is elsősorban az uralkodók — viseltek koronát az ókorban: sokszor díszítették (...) drága, díszes, fém-ből készített koronákkal az isteneket, istennőket, papokat.*”

A kereszténység bevezetése után is — éppen Nagy Károlyig — a királyokat, császárokat a korábbi hagyományos alakú (nyitott, tányérszerű, liliomos ornamentikával fodrozott felső peremmel rendelkező) koronával vagy diadém-mal koronázták.

Örményországban és a térség többi országában mindenképpen. Mert a zárt korona az isteni hatalom jelképe volt, tehát elsősorban a papokat illette a viselési joga. „*Aki zárt koronát visel — írja Bertényi⁷⁸ —, afölött már nem áll földi hatalom.*” És ha rá is került a világi koronára egy kereszt, a homlokrészt, nem pedig a csücskét ékesítette! I. Nagy Konstantin pedig nem is hordott koronát, csak arany sisakot, és a kereszt annak oldalára került!

Örményországban egyébként ma is élő ősrégi szokás a házassulókat az esküvőn megkoronázni a templomban. Olyan koronával, amely szintén világi, tehát a keresztje a homlokrészen, nem pedig a búbján van, és ez a korona nyitott! Viszont az örmény papok (a szentmisen hordott) egyszerű, a püspökök díszesebb és az érsek, a pátriárka, a katolikosz-patriárka színarany zárt koronája, éppen a csücskén van kiegészítve egy-egy aranykereszttel, és ép-

⁷⁶ Agatangelos: *Historia regis Tiridates et S. Georgi*. Langlois, 1867., XIII. 153. Idézi: Szász: *A hunok* ... id. mű., 100. old.

⁷⁷ Bertényi: *A magyar*... id. mű., 7. old.

⁷⁸ Bertényi: *A magyar*... id. mű., 9. old.

pen olyan, amilyen a szentistváni koronán látható! Ezzel és nem mással magyarázhatók a koronán látható szentek arcképmásai is!

És tisztázta-e már bárki is azt, hogy mikor és hol éltek ezek a szentek? Igaz, ezzel kapcsolatban is születtek többé-kevésbé hihető, vagy inkább hihetetlen állítások, melyek szerint az apostolok hiányos arcképcsarnoka és egyszerre két Pantokrátor-kép mellett, Mihály arkangyal, Szent György, Gábrriel arkangyal, Szent Demeter, Szent Kozma, Szent Dámján, és ...a szentek arcképcsarnokába látszólag sehogyan sem illő Mihály „Dukász” „a rómaiak (sosemvolt!) császára” és I. Nagy Konstantin (307—337) római császár látható a fején. Hát ez az! És mégsem hihetetlen az efféle csoportosítás ha nem a gombhoz mérjük a kabátot, a fazont nem tévesztjük össze a szezonnal! És honnan ismerem a megoldást? — Erre második — *Cserbenhagyott a demokrácia* című — könyvem 14. fejezetének első része ad választ!

Könyvemnek ezt a részét — néhány oldalát — már a nyomtatást közvetlenül megelőzően át kellett írnom, pontosabban: több új bekezdést kellett hozzáírnom, emiatt aztán kénytelen voltam a saját költségemre újraszédetni ennek a résznek a szövegét és elkészíttetni az új nyomólemezeket, ami jelentős késést okozott a könyv megjelenésénél. (Utóbb — bolsevista nyomásra — a nyomda fel is mondta a nyomtatást.) Mi is volt ennek az oka? Most, Anno Domini 1994 nyarán, Szent Istvánunk ünnepének éjjelén, az álmomban fényes, tekintélyt követelő ábrázattal, megjelent az Úr és azt mondta: „*Légy áldott, a szenvedéseidnek immár vége! Keresd az Apostolokat és kövesd a négy Szentet Konstantinápolyba, Alexandriába és Caesareába, találd meg Szent Konstantint és megtudod, melyik őőd viselte először a koronát!*”

Eleinte Nagy Ásod vagy Vas Ásod, aztán I. Nagy Tigrán koronája jutott az eszembe, majd a gondolataimban elkezdtem rendezgetni az összes — parf, babilóniai, asszír, perzsa stb. — felmenő oldalági rokonokat-uralkodókat, és csak amikor utoljára átnéztem könyvem lábjegyzeteit: a szövegbe véletlenül nem csúszott-e valamilyen sajnálatos hiba, véletlenül az eszembe jutott a Magyar Szent Korona és az ugyancsak felmenő ősom Világosító Szent Gergely! És ekkor megtaláltam az Apostolokat és a négy szentet, a Konstantinápolyba, Alexandriába és Caesareába vezető utat és Nagy Szent Konstantint!

Éppen Nagy Konstantin arcképe a leghitelesebb bizonyíték mind a korona születésének pontos időpontjára (314), mind pedig a helyére (Örményország), de még az első tulajdonosa kilétére is (Világosító Szent Gergely)! Világosító Szent Gergely ugyanis hivatalosan 314-ben lett katolikosz-patriárka, tehát ekkor került a fejére a több mint valószínűleg Nagy Szent Tiridátész császártól, de még inkább Nagy Konstantintól kapott katolikoszi korona.

Örményországban az egyház — amiről már írtam: a perzsa és a latin mellett — ekkor még a görög nyelvet használta afféle hivatalos és liturgikus nyelvként, és csak Világosító Szent Gergely utódai vezették be az örmény nyelv kizárólagos használatát.

A Magyar Szent Koronán lévő Konstantin arcképén, a felirat előtt KON három görög kezdőbetű található⁷⁹. Köztudott, hogy éppen Nagy Konstantin volt az, aki a 313-ban Milánóban kiadott dekrétumával megszüntette a keresztények eddigi, különösen az uralkodását közvetlenül megelőző Diocletianus (284—305) császár idején óriási méreteket öltött kegyetlen, véres üldözését, majd a halálos ágyán — 337-ben — ő maga is keresztény lett. (Nem tartom kizártnak, hogy a megtérítője éppen Világosító Szent Gergely volt, aki mind-

⁷⁹ ΚΩΗ(σταντινος) ΒΑCΙΑΛΕΥC ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΗΤΟC

amellett, hogy három uralkodót [az örményt, a georgiai–ibériait és az albánt] rávette ország-
aik krisztianizációjára, caesareai lakosként és caesarei püspökként mégis elsősorban római
alatvalló volt!) Ez pedig példátlanul fellelkesítette a keresztényeket, akik Nagy Konstantint
a jótevőjüknek tekintették. És a *Milánói Dekrétum* kiadásának időpontja, valamint Világo-
sító Szent Gergely örmény katolikoszá történt koronázásának időpontja szinte egybeesik!

Tehát a görög KON betűkkel megjelölt, római császárnak nevezett személy nem VII. Bيبorbanszületett Konstantin (913–959) bizánci, hanem I. Nagy Konstantin (307–337) római császár!

„Constantinus — írja a nagy lengyelbarát, a magyarörmény Szimonidesz Lajos vezérör-
nagy, római-katolikus tábori püspök, a Magyar Mickiewicz Társaság vezetőségének tagja⁸⁰
— nem tart kezdettől fogva a keresztényekkel s csak 311-ben ad ki uralkodótársával, Lici-
niusszal⁸¹ együtt egy rendeletet, melyben megállapítja, hogy a keresztények ellen szóló ren-
deletek nem vezettek célra, a birodalom vallási egységét nem lehetett helyreállítani, tehát
megengedi, hogy a keresztények a köteles fegyelem korlátai közt gyakorolhassák vallásukat.
A rendelet eredménye csodálatos volt: a bányákból és a börtönök fenekéről elvesztetteknek
hitt keresztények kerültek elő és az egyház is új életre kelt. (...) Constantinus és sógora
Licinius 313 februárjában Mediolanumból⁸² kiadták a kereszténység szabad vallásgyakor-
latát és jogait biztosító rendeletet. (...) A mediolanumi rendelet korszakalkotó jelentőségű a
kereszténység életében.⁸³“

Nagy Konstantin tette valóban felmérhetetlen jelentőségű volt, ezt bizonyítja az egyház
által feljegyzett azon csoda is, amely megesett vele, amikor harcba szállt a trónbitorlóval⁸⁴.
Szimonidesz Lajos püspök–tábornok erről így ír: „A keresztény köztudat nem tudta más-
képp elképzelni: a nagy változást csodának kellett megelőznie. A csoda valamivel előbb,
312 októberében történt, amikor Constantinus a Milvius-hídnál Maxentiusszal szemben
állott. Constantinus már a hadjárat megindításakor a keresztények istenének kegyébe és
támogatásába ajánlja ügyét. Hadjárat közben fényes nappal — közvetlen dél után — fény-
ből álló keresztet lát az égen, melyen görög felirat is van: *touto nika*⁸⁵ = hoc vinces = ezzel
győzől! A jelet a sereg is látja. Végül, hogy semmi kétsége ne legyen, egyik éjszaka álmában
megjelenik Jézus Krisztus s azt parancsolja neki, hogy készítessen új, kereszt alakú hadi-
jelvényeket hadserege számára. Másnap Constantinus el is készítteti a labarumot s az új
hadijelvény alatt vívott ütközetet meg is nyerte.⁸⁶“

De hiszen Világosító Szent Gergely (314–328), az Örmény Apostoli Egyház első pátriár-
kája-katolikosza, Nagy Konstantin kortársa volt! Mi sem természetesebb, hogy a katoliko-
szi koronájára annak a császárnak az arcképét teteti rá, aki megszüntette a keresztényeknek

80 (*1884 †1965)

81 Valerius Licinianus Licinius (308–324), trónfosztva †325

82 Milánó régi neve

83 Szimonidesz Lajos: *A világ vallásai*. Budapest, Dante Kiadás — Könyvértékesítő Vállalat, 1988., 486. old.

84 Maxentius (Marcus Aurelius Valerius Maxentius) (307–312), Maximianus (286–305) császár fia volt, a pretoriánusok 306-ban római császárrá kiáltották ki. Mivel 305-ben Diocletianus (284–305) és Maximianus (286–305) lemondtak, I. Constantin Chlorus (305–306), más néven Flavius Valerius Constantinus, és Galerius Valerius Maximianus (305–311) gyakorolták a császári hatalmat, I. Constantin Chlorus britanniai halálát követően, 306-ban kiáltották augusztusnak (császárnak) Nagy Konstantint, akivel szemben lett ellen-császár Maxentius. 312-ben a pons Milvius-hídnál a Tiberisbe fulladt.

85 TOUTO NIKA

86 Szimonidesz: *A világ...* id. mű 487. old.

a katakombákban való bujdosásának kényszerét abban az országban, ahol felnevelkedett,
és ahol keresztényként szintén bujdosni kényszerült! Ez tehát nagyon nagy ünnep volt a
szent pátriárka számára! Ugyanis Örményország nyugati fele — köztük a kappadókiai *Caesarea*⁸⁷, ahol Világosító Szent Gergelyt 302-ben püspökké szentelték — ekkor még római
kezekben volt. Világosító Szent Gergely mintegy megelőlegezte Konstantinnak a szentek
sorába való emelését, mert joggal bízhatott abban, hogy Konstantin — a világon harma-
dikként–negyediként — követi majd Nagy Szent Tiridátész örmény császár, Nagy Szent
Meribán georgiai–ibériai és Vitéz Vacsagán albán király példáját. De nem követte.

Nagy Konstantin a kereszténységet még nem emelte államvallás rangjára, ahogyan ezt
Szent Tiridát Örményországban és Szent Meribán Georgiában megtette! Ha a korona ké-
sőbb, és Róma örökségébe lépő Bizáncban készült volna, akkor Nagy Konstantin helyett
már egy egészen más császár arcképe díszítené! Például I. Nagy Theodosius (379–395)
császára, aki az akkor még egységes Római Birodalomban, 380-ban emelte államvallás
rangjára a kereszténységet, amikor keleten felszámolta a pogány vallás utolsó maradvány-
ait, majd a krisztianizáció során elkövetett vérengzésekért, a IV. századi nyugati egyház
legkimagaslóbb egyénisége, Szent Ambrus (*340 kör. †397) milánói püspök felszólítására,
vezeklésnek vetette magát alá.

Aztán pedig a koronán ott lenne mindkét császár arcképe. De csak I. Konstantinét ta-
láljuk, pedig látszólag Theodosius érdeme nagyobb, mert megtette azt, amit ő nem mert
megtenni, a művét — még a halálos ágyán elfogadott keresztvíz dacára sem — nem mer-
te befejezni. Csak fél munkát végzett. De korszakos érdemeket szerzett. Azzal is, hogy a
jeruzsálemi Szent Sír fölé a keresztényeket mélységesen megvető és gyűlölő Hadrianus
(117–138) császár által emelt Aphrodite szentélyt 326-ban látványosan lerombolta és a
helyén egy bazilikát emeltetett. A Római Szent Péter Bazilika is Nagy Szent Konstantin
csodálatos ajándéka: 324-ben emeltette Szent Péter Apostol sírja fölé.

**A Világosító Szent Gergely utáni években, Nagy Konstantin arcképmásával — de VII. Bيبorbanszületett Konstantin (913–959) arcképmásával vagy az őt megelőző négy másik Konstantinéval sem! — azért nem születhetett a korona sem Bizáncban, sem Rómában, sem Örményországban, de másutt sem, mert ezt lehetetlenné tette az V. század végén be-
következett egyházi szakadás** (amely az ariánus mozgalommal és Athanasius alexandriai
püspök többszöri száműzésével [328, 339, 362] kezdődött, a már korábban említett Chal-
cedoni Zsinat [451] idején csúcsosodott ki, majd Acacius konstantinápolyi pátriárkának III.
Félix [483–492] római pápa által történt kiátkozásával [484] ért be [amit nemrégiben II.
János Pál pápa semmissé nyilvánított], és a végén a bolgárok megtérítése ügyében I. Miklós
[858–867] pápával élesen összeütköző Photius konstantinápolyi pátriárka tevékenységé-
vel, majd a szakadást az általa 867-ben összehívott zsinat konzerválta) **és az azzal együtt-
járó éles politikai szakadás Róma és Bizánc között, amelyet a Római Birodalom bukása
(476) tetézett be.**

A Magyar Szent Korona keletkezésének pontos helyét és időpontját további tények hite-
lesítik. Nézzük csak, Nagy Konstantin császáron kívül, kiknek az arcképe található az erek-
lyén. Látszólag zavaró az a férfiú, aki a görög felirat szerint »Mihály, a rómaiak császára,
dukász⁸⁸«. Ehhez a férfiúhoz még visszatérünk.

87 Eredeti — örmény — neve Մազաք (Mazsak) majd későbbi Գեսարիա (Geszária). A török megszállók Kayseri-nek nevezik.

88 X. ΜΙ(χαηλ) ΕΝΧ(ριστ)Ω ΠΙΟΤΟC – ΒΑCΙΛΕΥC ΡΩΜΑΙΩΝ Ο ΔΟΥΚ(ας)

Két helyen található egy-egy *Pantokrátor*, azaz *Jézus Krisztus*, az egyik latin, a másikon görög nyelvű felirattal. Ez egyáltalán nem meglepő, hiszen a még egységes *Római Birodalom* utolsó évszázadaiban az eddig hivatalos nyelvként használt latin mellé — a keleti, azaz későbbi bizánci országrészben —, afféle második hivatalos nyelvként már a görög is visszalopakodott. A két nyelv egyidejű használata tehát csak az egységes Római Birodalom fennállásáig volt elképzelhető. Az önállósult Bizáncban ugyanis már mellőzték a latint, míg Rómában a görögöt. Azért, mert a Birodalom kettészakadásának a folyamata nem *Nagy Theodosius* császárral kezdődött, hanem már jóval korábban kezdett erjedni, amikor a két társuralkodó kö zül az egyik a nyugati, a másik pedig a keleti országrészért lett felelős.

Köztudott, hogy amikor *Diocletianus* uralomra került, nyilvánvalóvá vált, hogy egyetlen uralkodó már képtelen a birodalmat összetartani, ezért a császár megosztotta a hatalmat egy társcsászárral és két alárendelt Caesárral, és felosztotta a birodalmat négy prefekturára valamint 12 kerületre⁸⁹. Ez gyakorlatilag a két különálló birodalom magvainak az elültetése volt. Bár az is tény, hogy Róma nyugati és keleti része mindig is igen lazán tapadt egymáshoz.

Szimonidesz Lajos püspök erről így ír: „*A keleti és a nyugati kereszténység egymástól való elválása természetes és történeti szükségesség volt. A római birodalom keleti és nyugati része két külön test, mely földrajzilag, valamint nemzetiségi, nyelvi és népkarakter szempontjából szintén külön egységet alkot.*”⁹⁰ Helmut von Glasenapp ehhez még hozzáteszi: „*A kereszténység elterjedésének az antik világban az lett*

a következménye, hogy e hit mindjobban alkalmazkodott a megtérítettek vallási igényeihez és gondolkodásmódjához, s elsősorban a görögség előtt nyitotta meg kapuit. A görög szellem beáramlása három szakaszban történt.”⁹¹

Örményországban viszont a Temenida-házi *Nagy Sándor* (Kr.e.336—323) hódítása óta (Kr.e.325), a korábban már említett Szent Meszrop Mastoc által újraalkotott örmény ábécének a bevezetéséig és ezzel az örmény nyelvnek kizárólagos hivatalos nyelvvé történt tételéig, minden hivatalos dokumentum görög nyelven íródott még akkor is, amikor (Kr.e.34.) az ország nyugati fele római vazallus lett és csak az első Arsakuni (Արշակունի, Arsakida) dinasztiaabeli uralkodók idején — mintegy második nemzetközi nyelvként — a görög mellett a latint is használni kezdték. (Mastoc előtt az örmények a magyarokéhoz hasonló rovasírást, illetve az őskorban ékírást használtak.)

Éppen ezért az sem meglepő, hogy nem egyetlen Krisztus képre kétnyelvű felirat került, hanem az ötvös két különálló képet helyezett a koronára, méghozzá egymástól meglehetősen távol. Valami ilyesminek voltunk a tanúi, amikor a II. világháború után *Moldávia* az oroszokhoz került és a kötelező orosz nyelvhasználat mellett, a román nyelvet círil betűkkel kezdték írni azért, hogy ezzel véglegesüljön az elszakadás Romániától, s ma amikor visszatértek a latin betűs írásmódhoz, a kétféle írásmód és két nyelv nagyritkán kerül már egymás mellé azért is, mert az oroszokat szívből utálják, de a párhuzamos nyelvhasználat — a többi FÁK-országhoz hasonlóan — még évtizedekig kísértetni fog.

A Magyar Szent Korona két arkangyala — *Mihály* és *Gábiel* — mellett, a többi zománckép apostoloké és szenteké. *Szent György*, *Szent Demeter*, *Szent Kozma* és *Szent Dam-*

⁸⁹ *The Times Atlas. Világtörténelem.* Szerkesztő: Geoffrey Barraclough és Norman Stone. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1992., 88. old.

⁹⁰ Szimonidesz: *A világ...* id. mű., 505. old.

⁹¹ Helmut von Glasenapp: *Az öt világvallás.* Budapest, Gondolat, 1987., 265. old., Helmut von Glasenapp: *Die fünf Weltreligionen.* Düsseldorf-Köln, Eugen Diederichs Verlag, 1972.

ján, aztán *Bertalan*, *János*, *Fülöp*, *Pál*, *Tamás*, *Jakab*, *András* és *Péter* apostolok. Az apostolok esetében már többen feltették a kérdést: a koronán miért nincs ott mind a tizenkét apostol, miért éppen csak az említettek?

En ehhez még azt is hozzáteszem: és miért éppen ezek, minálunk szinte alig ismert keleti szentek? De ha a talányt kiegészítem még egy pótkérdéssel, már meg is van adva a válasz arra nézve, hogy a korona csakugyan Világosító Szent Gergely volt! A kérdés pedig az: miért éppen *olyan szentek kerültek a koronára, akik Világosító Szent Gergely kortársai voltak*, akiket személyesen jól ismert?! Miért nem szerepelnek későbbi, II. Szilveszter pápáig vagy Bíborbanszületett Konstantinig, esetleg VII. Mihály Dukászig élt szentek, köztük nagydicőségű római pápák és olyan egyházi és világi személyek, akik a II. Szilveszter idején illetve azt megelőző évtizedekben élt európai hívők számára jóval fontosabbak, ismertebbek voltak? E kérdés után már csak egy utolsó marad: a koronán látható apostolok hogyan kapcsolódnak az örmény vértanú pátriárka személyéhez és miért nem kapcsolódik az a négy (pontosabban: három!), aki végül is lemaradt a koronáról?! Kezdjük először a négy szenttel.

A legkevésbé ismert *Szent Demetrius* mártírhálált szenvedett alexandriai püspök (†231/2), aki a keresztény gnózis (tudományosság) megteremtője⁹². Őt hiába is keressük *Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója* hivatalos kiadványában, *A Szentek élete* című nagyszerű, már több bővített kiadást látott könyvben, de egy biztos: Világosító Szent Gergely ismer-te őt, tanult tőle, hiszen ifjúként Alexandriában is járt, ahol az örmény tudósok, írók által gyakran látogatott, II. *Ptolemaiosz Philadelphosz* (Kr.e.282—246) által alapított és Kr.u. 391-ben teljesen megsemmisült *Szerapejon* Könyvtár páratlanul gazdag gyűjteményét tanulmányozta.

A legenda szerint az örmény nevű *Szent Kozma* (Կոզմա) és *Szent Damján* (Դամյան) ikertestvérek voltak, valahol Arábiában születtek, és az örmény *Kilikia* egyik, *Égé* nevű városában telepedtek le. „*A keleti egyház két nagy szentjéről meglehetősen kevés történeti adat áll rendelkezésünkre* — írja szkeptikusan *A Szentek élete* című könyv⁹³. — *Vértanúságuk a Diocletianus-féle üldözés idején, 303-ban történt, s első templomuk a sírjuk fölé épült.*” Mint már írtam, a hagyomány szerint 302-ben a kappadókiai *Caesareában* történt *Világosító Szent Gergely* püspökké szentelése. Lehet, hogy Kozma és Damján a barátai voltak, de mindenképpen jól kellett ismernie őket és a vértanú haláluk nagyon megrázhatta! Olyannyira, hogy az arcképek felkerültek a pátriárka-katolikoszi koronájára — a szentistváni koronára! Bízom benne, hogy Örményországban mind a négy szentről talállok majd bővebb adatokat, és akkor talán az is kiderül majd, hogy esetleg — mondjuk — egyazon papi szemináriumot végeztek el.

Szent György is egy olyan mártír szent, akit igen közeli szálak fűzték a későbbi örmény pátriárkához. De nemcsak őhozza, Nagy Konstantin császárhoz is! „*Szíriában a 4. századtól fogva találunk György-templomokat, Egyiptomban mintegy 40 templom és kolostor, Ciprus szigetén pedig még hatvanál több szentély viseli a nevét. Konstantinápolyban maga Konstantin építtetett templomot a szentnek*”⁹⁴. Miért? Erre is megvan a válasz. „*Ha történelmileg biztosnak is tekinthető, hogy György a konstantini fordulat beköszöntése előtt halt vértanúhalált Krisztusért Lyddában, tiszteletének rendkívüli elterjedtségéből az következik,*

⁹² *Katolikus lexikon.* Budapest, A Magyar Kultúra Kiadása, 1931., I. kötet, 409. old.

⁹³ *A Szentek élete.* Budapest, Szent István Társulat — Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, 1984., 540. old.; IV., bővített, átdolgozott kiadás: I. kötet 632—633. old.

⁹⁴ *A Szentek...* Budapest, 1984., id. mű, 168. old.; IV., bővített, átdolgozott kiadás: I. kötet, 199—201. old.

hogy vértanúságának közelebbi körülményei hamarosan feledésbe merültek, és legendával pótolták azokat⁹⁵.“

Lehet, hogy Nagy Konstantin még a megtérülése előtt — a fennálló diocletianusi törvények alapján — ölette meg Györgyöt, aztán lelkiismeret furdalásból megpróbálta helyre-tenni a bűnét, amelyet eddig ügyesen eltitkolt? *Lydda* Nagy Konstantin idejében a Római Birodalomhoz tartozó *Júdea* területén volt, tehát viszonylag nem messze a kappadókiai Caesareától, ahol a püspökké történt felszentelésig *Világosító Szent Gergely* élt. Ismerniük kellett egymást, hiszen az üldöztetések idején a térség keresztényei nagyon összefogtak, egymás segítségére támaszkodtak, egymás tanítói voltak. Íme néhány további részlet *Világosító Szent Gergely* életrajzából, amelyek arra is választ adnak, miért volt annyira érzékeny kortársai vértanúhalálára és később ő is miért vállalt hasonló halált.

„*Atyja Anak*⁹⁶ pártus fejedelem volt, akit *Artasir*⁹⁷ perzsa király azzal küldött Örményországba, hogy orvul gyilkolja meg *Koszrov*⁹⁸ királyt — írja *A Szentek élete* c. könyv egy későbbi kiadása⁹⁹. — *Anak* át is települt Örményországba, családostól már hosszabb ideje itt élt, amikor végrehajtotta a merényletet. Őt magát azonban elfogták, és a haldokló király megparancsolta, hogy irtsák ki *Anak* egész családját, vele együtt. Meg is történt, a kisgyermek *Gergelyt* azonban egy keresztény dajka megmentette és Cézáréába¹⁰⁰ küldte vele. Itt keresztények nevelték.“

Örményországban viszont a Temenida-házi *Nagy Sándor* (Kr.e.336—323) hódítása óta (Kr.e. 325), a korábban már említett *Szent Meszrop Mastoc* által újraalkotott örmény ábécének a bevezetéséig és ezzel az örmény nyelvnek kizárólagos hivatalos nyelvvé történt tételéig, minden hivatalos dokumentum görög nyelven íródott még akkor is, amikor (Kr.e. 34.) az ország nyugati fele római vazallus lett és csak az első *Arsakuni* (Արշակունի, *Arsakida*) dinasztiaiabeli uralkodók idején — mintegy második nemzetközi nyelvként — a görög mellett a latint is használni kezdték. (*Mastoc* előtt az örmények a magyarokéhoz hasonló rovasírást, illetve az őskorban ékírást használtak.)

Örményországban viszont a Temenida-házi *Nagy Sándor* (Kr.e.336—323) hódítása óta (Kr.e. 325), a korábban már említett *Szent Meszrop Mastoc* által újraalkotott örmény ábécének a bevezetéséig és ezzel az örmény nyelvnek kizárólagos hivatalos nyelvvé történt tételéig, minden hivatalos dokumentum görög nyelven íródott még akkor is, amikor (Kr.e. 34.) az ország nyugati fele római vazallus lett és csak az első *Arsakuni* (Արշակունի, *Arsakida*) dinasztiaiabeli uralkodók idején — mintegy második nemzetközi nyelvként — a görög mellett a latint is használni kezdték. (*Mastoc* előtt az örmények a magyarokéhoz hasonló rovasírást, illetve az őskorban ékírást használtak.)

Egyébként *Világosító Szent Gergelynek* nemcsak Örményországban és Georgiában volt nagy tekintélye, hanem a Római Birodalomban is, és ami a vizsgálódásaink szempontjából a legfontosabb: személyesen ismerte Nagy Konstantin császárt! „*Tiridát és fejedelméi*

95 *A Szentek...* Budapest, 1984., id. mű, 167. old.; IV., bővített, átdolgozott kiadás: I. kötet, 199. old.

96 Lásd a könyv végén lévő mellékletben a családfát.

97 *I. Ardasir* (224—241), Szászán fia, a Szászánida dinasztia alapítója. *Perszisz* királyként 224-ben meghódította a Parthoszi Birodalmat és létrehozta a Perzsa Birodalmat.

98 *I. Hoszró/Khoszró/Oszróész* Մուսրոսի Ա (214—259)

99 *A Szentek élete*. Budapest, Szent István Társulat — Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, 1988., 522. old.

100 Caesarea. Eredeti — örmény — neve Մաշաք (*Mazsak*) majd későbbi Կեսարիա (*Keszária*). Ma törökül *Kayseri*.

úgy látták, leghelyesebb lesz, ha *Gergely* lesz az első és főpüspök Örményországban — írja *A Szentek élete* c. könyv¹⁰¹. — Ezért elküldték a kappadókiai Cézáréába, hogy szenteljék püspökké. Cézáréa püspöke, *Leontius* zsinatot hívott össze, és 314-ben fel is szentelték *Gergelyt*, akit 13 fejedelem és nagy sereg kísért el útjára. (...) Amikor *Tiridát*¹⁰² Rómába utazott Nagy Konstantin császárhoz, *Gergely* is elkísérte, majd visszavonult és *Arisztakesz*nek adta át a püspöki hivatalt. Mivel hamarosan meghalt, a másik fiú, *Vartan*¹⁰³ lett *Gergely* utóda.“

Nagy Konstantin által 312. október 27-én a trónbitorló *Maxentius* ellen megvívott győztes csatája — amelyről már írtam — egy olyan esemény volt, amely a Római Birodalomban megszűntette a hatalmi anarchiát. „*A trónbitorlóval szemben a császári collegium megbízásából Severus lépett fel, de Itáliába való benyomulása során saját katonái ölték meg* (307) — írja *Ferenczy Endre*, *Maróti Egon* és *Hahn István*¹⁰⁴. — *Erre az öreg Maximianus* »Az egység helyreállítása érdekében« visszavonta lemondását, és egykori katonái élére állva saját fia ellen vonult. Vereséget szenvedett és Galliába menekült. Így a négyes császárságnak már öt uralkodója volt.“

Érthető tehát, hogy az égi csodával párosuló, Nagy Konstantin által *Maxentius* fölött aratott fényes győzelme nemcsak a keresztényeket hozta lázba. „*A pogány dicsőítések szerint is* — írja *Szimonidesz Lajos* püspök¹⁰⁵ — *vele volt az ég s az égből csapatok jöttek a segítségére.*“ És a *Szent Írás* szerint az égi csapatok vezére *Mihály arkangyal* („jöllehet még *Mihály* főangyal sem mert káromló ítéletet kimondani, amikor *Mózes* holtteste miatt heves vitába szállt a sátánnal, csak ennyit mondott: »Büntessen meg az Úr!«“ — „*cum Michael archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Mosis corpore non est ausus iudicium inferre blasphemiae sed dixit imperet tibi Dominus*“ — „ó δέ Μιχαήλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τὸ διαβόλου διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγχεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν, Ἐπιτιμῆσαι σοι κύριος.“ — „*Als aber Michael, der Erzengel, mit dem Teufel stritt und mit ihm rechtete um den Leichnam des Mose, wagte er nicht, über ihn ein Verdammungsurteil zu fällen, sondern sprach: Der Herr strafe dich!*“ — „...“ — „*Yet Michael the archangel, when contending with the devil he disputed about the body of Moses, durst not bring against him a railing accusation, but said, The Lord rebuke thee.*“ — „*Михаил Архангел, когда говорил с диаволом, споря о Моисеевом теле, не смел произнести укоризненного суда, но сказал: »да запретит тебе Господь.«“ — „Gdy zaś archanioł Michał tocząc rozprawę z diabłem spierał się o ciało Mojżesza, nie odważył się rzucić wyroku bluźnierczego, ale powiedział: »Pan niech cię skarci!«“ — „*Es nem lesz velük szemben senki más segítségemre, csak Mihály, a ti fejedelmek.*“ — „*verumtamen adnuntiabo tibi quod expressum est in scriptura veritatis et nemo est adiutor meus in omnibus his nisi Michahel princeps vester.*“ — „*ἀλλ' ἡ ἀναγγελῶ σοι τὸ ἐντεταχμένον ἐν γραφῇ ἀληθείας, καὶ οὐκ ἔστιν εἰς ἀντεχόμενος μετ' ἐμοῦ περὶ τούτων ἀλλ' ἡ Μιχαήλ ὁ ἀρχὼν ὁμών.*“ — „*Doch zuvor will ich dir kundtun, was geschrieben ist im Buch der Wahrheit.*“ — „*Und es ist keiner, der mir hilft gegen jene, außer eurem Engelfürsten Michael.*“ — „...“ — „*But I will shew thee that which is noted in the scripture of truth: and there is none that hol-deth with me in these things, but Michael your prince.*“ — „*Nikt zaś nie może mi skutecznie**

101 *A Szentek...* Budapest, 1988., id. mű, II. kötet, 523. old.

102 *IV. Nagy Szent Tiridát/Tiridátész* Մրթ Տիրդատի Մեծ (298—330)

103 *Szt. Vartanész* — Մ:Վերթանէշ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց (327—342)

104 **Ferenczy Endre** — **Maróti Egon** — **Hahn István**: *Az ókori Róma története*. Budapest, Tankönyvkiadó, 1992., 385. old.

105 *Szimonidesz: A világ...* id. mű 487. old.

zépkeresztény világban — nagyon elterjedt gyakorlat volt! Szűz Mária — többek között — Lengyelország és Franciaország királynője is, míg Szent András apostol kezdettől Oroszország, id. Szent Jakab apostol pedig Spanyolország patrónusa.

Az a tény is ismert, hogy I. Mieszko lengyel fejedelem a Dagome nevet viselő okirattal Szent Péter apostolnak adományozta az akkori fővárost, a Poznań közelében fekvő Gniezno városát és nem egészen világosan megjelölt határokkal az azt körülvevő területet, azaz országot¹¹³. És Poznań város címerében, a vári főkapu két bástyáján, nem véletlenül található Szt. Péter és Szt. Pál!

Lengyelországot II. János Kázmér (1648—1668) király ünnepélyes fogadalommal ajánlotta fel a Szűz Anyának. Tadeusz Wasilewski lengyel történész erről így ír¹¹⁴: „János Kázmér — a bátyjával szemben — szenvedélyes hívő katolikusként volt ismert. (...) Országlásának huszonegy éve alatt, legalább kilencszer zárándokolt el Częstochowába, ezen kívül a Mária-kultusz más helyeit — Czerwińsk, Sokal és Żyrowicze — is látogatta. A hadjáratok előtt fogadalmakat tett, győzelem után pedig hálaadó miséket. (...)

Hirnevét a rendkívül hívő uralkodó, János Kázmér az 1656. április 1-én tett lwówi fogadalomnak köszönheti, amelyben kötelezte magát az akkor a svéd megszállók ellen harcoló népe sorsának a megjavítására, és az országot a Częstochowai Szűz Anya gondjára bízta. Ez az aktus, amelyet az ország akkori nehéz helyzete váltotta ki, nem volt semmi rendkívüli az akkori Európában. XIII. Lajos francia király az utódjának, az eljövendő XIV. Lajos királynak a születésére várva, 1638. február 10-én Franciaországot a Szűz Anyának adta át.“

Szó sincs tehát arról, hogy a koronán a Dukász-dinasztiabeli, ráadásul trónfosztott, igen népszerűtlen VII. Mihály Parapinakész (1071—1078) bizánci császár ábrázata lenne található, mert ez több mint agyrém lenne! Még a pauliciánusok és ikonoklaszták ellen harcoló és szintén trónfosztott I. Rangabé Mihály (811—813), sem pedig a *delirium tremens*től¹¹⁵ állandó hallucinációkkal gyötört alkoholista III. Részeges Mihály (842—867), vagy a szinte feledésbe merült nagyapja, II. Amóri Mihály (820—829) nem jöhetnek számításba. És a többi, zömében ugyancsak trónfosztott Mihály sem. Annál is inkább, mert a dinasztia megnevezése nagyrítján szerepelt egy császár arcképén, sokszor inkább az apja nevének a feltüntetése jöhetett számításba. Ugyanakkor a cím sem »az igazi«.

Miről is van szó? A Római Birodalomban köztudottan a latin volt a hivatalos nyelv, a római császárt az »Antonius«, »Augustus« vagy »Imperátor Caesar« cím illette meg.

Mivel a rómaiak mélységesen tisztelték a görög civilizációt, megőrizték és ápolták a görög kultúrát, a Római Birodalom keleti részében, a későbbi Bizáncban a latin mellett a görög is hivatalos nyelv volt, és ezen a nyelven a császárt »a rómaiak baszileosza«-ként

113 *Poczet królów i książąt polskich*. Aleksander Gieysztor: Mieszko I.. Warszawa, Czytelnik, 1991., 23—24. old.

114 *Poczet królów i książąt polskich*. Tadeusz Wasilewski: Jan Kazimierz. Warszawa, Czytelnik, 1991., 383. old.

115 *Delirium tremens*, más néven *fehér láz*: súlyos elmebetegség, amely az alkoholistáknál lép fel. Váratlanul jelenik meg erős izom remegés, vérkeringési zavarok, verejtékezés, tájékozódási zavarok és hallucinációk formájában. A betegnek látomásai vannak és ennek következtében erős üldözési mániában szenved, minek következtében hol rendkívül agresszív, hol pedig menekülési rohamai vannak. Néhány nap elteltével a roham mély állomba torkollik. A szesz italok további fogyasztása a betegség állandó visszatérését eredményezi, s a beteg egyre inkább köz- és önvészélyessé válik. A betegség csak zárt intézeti kórházban gyógyítható.

(ill. βασιλεας, βασιλεύς, βασιλιάς) szólították (innen a Βασιλης=Vaszilisz=Vazul/Bazil¹¹⁶, illetve lengyelül Bazyl keresztnév). A két országrész közötti szakadás, Bizánc létrejötte, az egykori keleti országrészben, a latin szinte teljes kiszorítása mellett, a görögöt tette hivatalos nyelvvé, és ezzel együtt *Heraclius* (610—641) bizánci császár óta a római »Antonius«, »Augustus« vagy »Imperátor Caesar« cím helyett, hivatalosan már a »baszileosza«, »basziliász«, »baszileusz«, »baszileász«¹¹⁷, vagy még inkább »a görögök baszileosza« címet használták¹¹⁸! (Innen ered a bazilika szó is, ami a templomok császárat jelenti!)

A Magyar Szent Koronán, a Konstantint és a Mihályt ábrázoló zománcképeken nem a görögök, hanem a rómaiak császára megjelölés szerepel! Nagyon nagy különbség. És bár Bizánc is Róma örökösének tartotta magát, a Karolingok uralta Szent Római Birodalom létrejöttével (800) Konstantinápoly már a titulusokban sem áldomhatta vissza a »régiszepeket«. Annál is inkább, mert a bizánci uralkodó osztály a rómaiakat kezdetektől gyűlölő görögökből, örményekből, zsidókból és szírekből állt.

Ugyanakkor sem a 476—480 között bevezetett Római Birodalom, sem pedig a 800-ban I. Nagy Károly által alapított német Szent Római Birodalom egyetlen Mihály nevű császárral sem rendelkezett, de nem is rendelkezhetett, mert Mihály csak egy lehetett: az **arkangyal**! Tehát a »római császár« cím Bizáncban semmiképpen sem jöhetett szóba akkor, amikor Bizánc és Róma között ekkor már igen éles és áthidalhatatlannak tetsző vallási és politikai szakadék tátongott!

És Mihály arkangyal, az égi seregek dukásza, a 337 május 22-én Konstantinápolyban eltemetett, a görög egyház által szentjei közé sorolt¹¹⁹ Nagy Konstantin példaképe és jótöveje volt. A szent császár éppen ezért Konstantinápolyban, a későbbiekben az ortodox kereszténység szimbólumává vált mai *Ajiasofja dzsámi*, illetve a városnak a törökök által történt törvénytelen elbitorlásáig *Hagia Sophia* (Αγία Σοφία=Aja Szófia)=Szent Bölcsesség vagy Szent Szófia főszékesegyház helyén, a 404. évi zavargások idején tűzvész martalékává vált, 415-ben II. Theodosius (408—450) császár által újjáépített, majd az 532. évi Nika-felkelés során ismét tűzvész pusztította háromhajós bazilikát emelt Neki és azt örmények építették! Arra is van egyértelmű magyarázat, hogy a Világosító Szt. Gergely-féle koronán miért nem található egyetlen egy pápa arcképe sem. Ugyanis a püspökök fölötti római püspöki, azaz: pápai felsőbbség egyértelmű megnyilvánulásai a IV. század végéig még nem voltak tapasztalhatók!¹²⁰ A püspökök egyenlők voltak!

Visszont ha a korona az V. és a XI. század közötti hét évszázadban készült volna, olyan, szentté avatott, nagyteknélyű pápák, mint például I. Calixtus (217—222) — akiről a Róma mellett *Via Appián* található katakombákat nevezték el —, Szt. Marcellinus (296—304) — aki a Diocletianus alatti keresztényüldözések közben vértanúságot szenvedett —, I. Szt. Marcellus (307—309) — aki Maxentius császár alatt megalázó üldözéseknek volt kitéve —, I. Szt. Damasus (368—384), I. Szt. Anastasius (398—402), I. Nagy Szt. Leó (440—461) — aki dogmatikailag kimondta a római pápa primátusát és 452-ben Rómáról elhárította Attila hun vezér támadását —, I. Agapetus (535—536) — aki Konstantinápolyba utazott,

116 o Αἰ-Βασιλης = oájivaszilisz = Szent Vazul, Télapó (az ortodox egyháznál január 1-én jön)

117 βασιλειος, βασιλιάς, βασιλεας, βασιλεύς

118 Ostrogorsky, G.: *History of the Byzantine State*. New Brunswick 1969., 106., 198—199. old.; Ostrogorsky, G.: *Dzieje Bizancjum*. Warszawa, 1967., 110., 224. old.; Kurbatov, G. L.: *Isztoria Vizantii*. Moskva, Visszaja skola, 1984., 69. old.

119 Szimonidesz: *A világ...* id. mű 488. old.

120 *The Times...* id. mű, 93. old.

hogy békét hozzon létre *Theodat* (*Theodahad*) (534–536) keleti gót király és *I. Nagy Justinianus* (527–565) császár között, de terve kudarcot vallott és Konstantinápolyban életét vesztette —, *III. Szt. Leó* (795–816) — aki *Nagy Károly* frank királyt megmentette az ellenségeitől, majd 800-ban császárrá koronázta —, vagy pedig *XII. János* (955–963) — aki 18 éves korában lett pápa és I. Ottó császárrá koronázta —, mindenképpen felkerültek volna a zománcképek közé!

Aztán amennyiben a korona 350 után készült volna, akkor a történelmi nagy szerzetesrendek, az Ágostonrendiek, a Baziliták, a Bencések, a Domonkosok, a Kamalduliak, a Karthauziak és a Premontreiek nagyhírű alapító szentjei: *Szt. Ágoston* (*354 †430), *Nagy Szt. Bazil* (*329 †379), *Szt. Benedek* (*480 †547), *Szt. Brúnó* (*1030 †1101), *Szt. Domonkos* (*1170 †1221), *Szt. Norbert* (*1080/5 †1134) és *Szt. Romuáld* (*951 †1027) ugyancsak helyhez jutottak volna a koronán! Tehát ez is csak erősíti azt az alapos feltevést, hogy a *Magyar Szent Korona* a IV. század elején a Közel-Kelten, még közelebbről: Örményországban készült!

Mindössze a »*Geobicász, Turkia hívő királya*¹²¹« feliratú zománctábla eredete marad nagyon homályos rejtély. Bár legújabb a szakértők megesküsznek arra, hogy a korona elemei egy időben készültek, mégis ez az egy zománctábla egy későbbi ügyes hamisítvány is lehet, hiszen mivelhogy a korona későbbi birtokosa nem ismerte a zománcképeken lévő személyek közötti igen szoros összefüggést, talán éppen ezért ez a bizonyos Geobicász került az örmény keresztények számára a többi apostol közül mindenképpen kiemelkedő *Szt. Tádé* apostol helyére? Akár *Szt. István* idején, vagy pedig közvetlenül utána, vagy még közvetlenül Világosító *Szt. Gergely* halála után, s akkor a cserét elvben ugyanaz az ékszerész is elvégezhetette, aki a korona készítője volt.

Mert az sem világos — amennyiben elfogadjuk azt a teljesen hihetetlen mesét, hogy Geobicász azonos lenne Géza magyar királlyal vagy fejedelemmel —, hogy itt *I. Géza* (1074–1077), sőt: *II. Géza* (1141–1162) magyar királyról, avagy pedig *Géza* (?970–997) fejedelemről, Szent István apjáról hivatott megemlékezni! De a Géza nevet *I. Szent István* valamelyik, előtűnk teljesen ismeretlen ükapja is viselhette, főleg azért, ha feltesszük, hogy a Geobicász/„Géza“-féle zománckép *Szt. István*, sőt: Géza fejedelem idején is már a koronán volt!

Csomor Lajos viszont — aki eredeti szakmája szerint aranyműves — a könyvéhez mellékelt koronarajzokon egyértelműen kimutatta, hogy Konstantin, Mihály és Geobicász képei szabálytalanul lettek beillesztve a koronába¹²²! Ez pedig azt jelenti, hogy később kerülhettek a fejékre, méghozzá más képek (köztük talán Szűz Mária) helyére! Könyve bevezetőjében ugyanis Csomor ezt írja: »*Aranyműves vagyok, ezért a szemem megakadt a sérüléseken, az oda nem illő szakmai megoldásokon, a fölösleges lyukakon, a csüngők különböző felszerelési módján, a ferde kereszt horpadásának furcsa elhelyezkedésén, a gyűrött gyöngyfoglatokon, csupa olyan dolgon, amelyekről a könyv* (Kovács Éva és Lovag Zsuzsa: *A magyar koronázási jelvények* — a szerző megj.) *nem szólt, nem kaptam rájuk magyarázatot.*¹²³«

Csomor egyébként nem egyedül vizsgálta a koronát, a munkát két aranyműves kollégájával: Lantos Bélával és Ludvig Rezsővel, továbbá Pap Gábor művészettörténésszel és a később hozzájuk csatlakozott Poór Magdolna aranyművessel együtt végezte el¹²⁴. (Újabb,

¹²¹ ΓΕΩΒΙΤΣ Δ(ΕΣΠΟΤΗ)Σ ΠΙΣΤΟΤΟ ΚΡΑΛΗΚ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

¹²² Csomor: *Szent István...* id. mű 41–48. és 152–154. old., 10–14. rajz.

¹²³ Csomor: *Szent István...* id. mű 7. old.

¹²⁴ Csomor: *Szent István...* id. mű 8–9. old.

már a könyvem lezárása után megjelent, főként georgiai és örmény forrásokra támaszkodó könyvében¹²⁵ Csomor egyértelműen az én származási teóriámat támasztja alá, egészíti ki.)

De van még egy lehetőség: a koronán lévő *Geobicász*nak abszolúte semmi de semmi köze sincs az Árpád-házi királyokhoz! *Világosító Szt. Gergely* halála és *II. Szilveszter* pápa közötti időszakban bármelyik, Geobicász nevet viselő avar, hun vagy massageta=magyar főméltóságé is lehetett, aki éppen birtokolta a koronát!

De lehet a Magyar Szent Koronán egy előtűnk totál ismeretlen — és érdemtelen — Geobicász nevű türk/türk/török, vagy kazár törzsvezér–fejedelem–király–kagán képe, akit Tiridátészhez, Meribánhoz és Vacsagánhoz hasonlóan, Világosító *Szt. Gergely* hitretérített, de később — lehet hogy éppen az övéi — ezért megölték és így már beleillik a vértanúk sorába?! Ugyanis a *hun Birodalom* türk népeket is meghódított, aztán az egy időben az uralmukat a magyarság fölé is kiterjesztő kazárok is türkök voltak. A tájékozatlan ember pedig könnyen összekeveri a szezont a fazonnal! Sajnos egy átlag amerikai számára *Budapest* és *Bukarest* sokszor egy és ugyanaz, mint ahogyan nemegyszer találkoztam már olyanokkal, akik Ausztriát és Ausztráliát, Uruguayt és Paraguayt, Svédországot és Svájcot is összetévesztik, a magyarokat pedig cigányoknak tartják! És a középkorban, de az ókorban is, a különböző latin krónikások nagyon könnyelműen dobálózta az idegen nevekkal és fogalmakkal, összetévesztvén a márkát a marokkal.

A késő ókorban–korai középkorban egyes népeknél a földrajzi ismeretek még nagyon hiányosak voltak, s egyik nép a másikról sokszor semmit sem tudott. A krónikáíró legtöbbszörre másod-harmadkézből szerezte az értesüléseit, s nem volt meg a lehetősége hitelességük megvizsgálására. Így aztán gyakran előfordult az is, hogy elhallás következtében kicsavart földrajzi, nép- vagy tulajdonnevet írt le, illetve egyik népet összekeverte a másikkal.

Mindemellett a Geobicász névnek a Géza névvel történt azonosítása minden alapot nélkülöző, semmiféle kordokumentummal alá nem támasztott önkényeskedés és nagy baklövés! Mi több: durva, igen súlyos magyarellenes provokáció¹²⁶! Mert mi köze lehet a bölcs, intelligens, dolgos és tehetséges magyarságnak az ősi ellenségnek számító primitív, naplopó, iskolázatlan, a jogot és az emberi együttélési szabályokat semmibevevő, az emberi méltóságot naponta a sárba taposó, a népirtás »művészetét« évszázadok alatt mesteri szintre tökéletesítő háborús bűnös gyilkos törökökhöz? Irgalmas Isten ments meg bennünket ama súlyos büntetéstől, hogy e népirtó, a bűnbánatra alkalmatlan pokolfajzatokhoz bármikor bármiféle közünk legyen!

Most a koronán látható apostolokat nézzük meg. Az elevenen megnyúzott *Szent Bertalan* Frigiában¹²⁷ szenvedett vértanú halált, és az örmény hagyomány szerint — amiről korábban már szó esett — Tádé apostollal együtt *Örményország* területén hirdette az Evangéliumot. Gömbös Tamás ezt írja róla:

»*Szent Júdás Tádé Szíriában, Arábiában, Mezopotámiában végezte térítő apostoli munkáját. Tádé apostolt is jellemzi az igen nagy hasonlóság Jézushoz, ugyanis ő is unokatest-*

¹²⁵ Csomor Lajos: *Őfelsége, a Magyar Szent Korona*. Székesfehérvár, V. Hunyadi László kiadása, 1996.

¹²⁶ És ezt az agyrémment még a lexikonok és tankönyvek is szemérmetlenül terjesztik, például *Hege-dius Géza: Korona és kard*. Képes Történelem. Budapest, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1995. Felelőtlen szerkesztő: Balassa Anna. Lásd 52. és 126. oldal; *A magyarok krónikája*. Összetakarta és felelőtlenül szerkesztette: Glatz Ferenc. Budapest, Officina Nova, 1995., 64. oldal. **Pro memoria: iustitia regnorum fundamentum — littera docet, littera nocet.**

¹²⁷ *FrigialPhrygialPhrúgia*, Kappadokiával szomszédos, tőle nyugatra lévő ország, majd tartomány.

vére volt. Hordott magánál egy Krisztusról készült kis festményt, melyet az edesszai Abgár királynak¹²⁸ ajándékozott. Sok csodatételétől a pogány papok megrémültek és bunkós bottal agyonverték.¹²⁹

Felvetődik a már elhangzott kérdés: **akkor Szent Tádé vagy Szent Bertalan vajon miért hiányoznak a koronáról?** Lehet, hogy II. Szilveszter vagy Ottó császár cseréltette ki Tádé és/vagy Bertalan apostolok képét Geobicaszéra és mivel roszzszul tájékoztatták Géza fejedelem illetőségével kapcsolatban, ílymódon a magyarból „turk” lett?! Mert azt sem tudjuk, hogy esetleg — I. Boleslaw Chrobry lengyel királyhoz hasonlóan — már Szent István előtt az édesapja, Géza fejedelem is koronáért folyamodott a pápához, de annak szállítását már nem élte meg, ahogyan I. Mieszko lengyel fejedelem sem élte meg!

És az is lehetséges, hogy II. Szilveszter az ékszerésszel éppen Nagy Szent Konstantin képét vetette le, de az tévedésből Tádé apostolét tüntette el! Mert hibát mindenki elkövethet, a szezon könnyű összetéveszteni a fazonnal!

Most térjünk vissza a koronán látható apostolokhoz. *Szent Péter* vértanúként halt meg, Kisázsiaiban és az örmény Kilikia részét képező Antiochiában¹³⁰ is működött, tehát *Világosító Szent Gergely* működésének területén. Rómába menetele előtt, Szent Péter volt Antiochia első püspöke, és éppen itt nevezték először keresztényeknek Krisztus Urunk követőit! Ezenkívül ő volt az, aki a Jordán folyó eredeténél, a *Hebron* lábánál fekvő *Caesarea Philippi* város táján Jézust „Krisztusnak” vallotta és *Jézus* ekkor megígérte neki, hogy őrá, mint Kösziklára fogja építeni egyházát, neki adja a mennyek országának kulcsát, az oldás és kötés hatalmát¹³¹. Világosító Szent Gergely városa, a kappadókiai *Caesarea* éppen ennek emlékére kapta a nevét!

Nézzük tovább a koronán található apostolokat. *Szent Pál* szintén vértanú lett, élete során az örmény *Antiochia* (Աստիոք—*Andiók*), az örmény *Giligia/Kilikia* (Գիլիկիա) területén fekvő *Seleucia* (Սելեվկիա—*Szelevgia*), majd *Ciprus* (Գիպրոս—*Gibrosz/Kiprosz*), *Perge*, a pisidai *Antiochia*, *Ikonium* és *Lystra*, tehát ugyancsak Világosító Szt. Gergely működésének területén járt és amikor a rómaiak letartóztatták, két évet *Caesarea* börtönében ült! Gömbös Tamás ezt írja róla:

„Szent Pál nem tartozott a tizenkét tanítvány közé, sőt személyesen sem ismerte Krisztust. Jeruzsálemben végezte el a rabbiképző iskolát. Mint vakbuzgó zsidó teológus, gyűlölte Jézust és tanítványait, valamint követőit is. Keresztények felkutatására indult Damaszkuszba, amikor az úton vakító fényesség vette körül, melytől megvakult és földre esett. Közben szótartot hallott, ami így szólt hozzá: »Saul, Saul, miért üldözöl engem?« (Pál ap. korábbi zsidó neve Saul volt). Lelkében megrendült és megtért. (Ez a manapság oly sokat emlegetett »Damaszkuszi út«). Damaszkuszban megkeresztelték, amikor visszanyerte látását és a keresztény hit legnagyobb apostolává lett. Nagy térítő utakat tett Elő-Ázsiában és Görögországban. Rómában lefejezték.¹³²

A szintén vértanú *Szent András* Szkitia, Bithynia és Pontus, továbbá Trácia és Görög-

128 örmény király — lásd a 2. fejezetben „A világ első keresztény állama” c. részt

129 Gömbös Tamás: *A szerzetes és lovagrendek címerei és viseletei*. Budapest, Tellér Kiadó, 1993., 167. old.

130 Antiochia (Anrui/Antiók/Andiók) a Kilikiai Örmény Királyság (Գիլիկիաի Հայաստանի Թագավորություն) déli részén, az Orontesz/Orondesz (Որոնտես) folyó partján fekszik. Ma ideiglenesen török megszállás alatt van, török neve: Antakya.

131 Máté Evangéliuma 16, 18.

132 Gömbös : *A szerzetes...* id. mű, 165—166. old.

ország területén hirdette az ígét, azaz megintcsak Világosító Szent Gergely »háza táján«. *Szent Tamás* a parthusoknak hirdette a szent evangéliumot, és — mint már szó esett erről — Világosító Szent Gergely parthusi származású volt. *Iffj. Szent Jakab* az »Úr (unoka) testvére«, hiszen az édesanyja Szűz Mária testvére volt. És ő lett *Jeruzsálem* első püspöke, ahol Világosító Szent Gergely is többször megfordult.

Végül pedig *Szent Fülöp* volt az, aki az Örményországban ígét hirdető Natánael=*Bertalan* apostolt *Jézus* színe elé vezette. Tádé apostol kivételével, a koronáról hiányzó apostoloknak semmilyen »kapcsolódási pontjuk« nincs Világosító Szt. Gergelyhez és Örményországhoz vagy Parthushoz.

És mégvalami: a koronán látható görög feliratok betűi nagyon hasonlítanak a görögtől némileg eltérő *kopt ábécé* betűire (...), s a második–harmadik században a görögül író örmények ezt az ábécét használták! Mindenképpen azt javasolom, a Magyar Szent Koronát — az eredetit — vigyék el mielőbb *Szt.Ecsmiadzin* főszékesegyházába, egy-két hónapra állítsák ki a kegytárgy–múzeumban, hogy örmény szakértők is lássák, hasonlítsák össze az ott kiállított, illetve trezorokban őrzött egyházi ötvösművészeti tárgyakkal, mutassák meg az ottani tudós papoknak, biztos ráismernek!

(Ahogyan mondani szokták — és én most ezt stílszerűen javasolom — az egész megér legalább egy misét a szent–ecsmiadzini főszékesegyházban!)

Az a tény, hogy koronánk Szt.Gergelyé volt azt is bizonyítja, hogy az azt zsákmányoló *Sanesan* király *Szt. István őse volt*, tehát *az Árpád-ház az örmény-parf/pártus-albán Arsakuni ház egyenes folytatása!*

Befejezésül még egy utolsó igen fontos, feltétlenül ide kívánczó reflexió: mindenképpen eldöntendő, hogy a Magyar Szent Korona *Világosító Szent Gergelyé*, avagy *Szent Ovszépé* volt-e, akik vértanúhaláláról könyvem második fejezetében írtam. Első nekifutásnak úgy tűnik, hogy a *jelenlegi* korona (tudjuk, hogy kettő volt, de az egyik, az első elveszett) a két pátriárka–katolikosz bármelyiké lehetett. Viszont a logika, a ”józan paraszti ész” mindenképpen makacsul azt súgja, hogy senki más, csakis Világosító Szt.Gergelyé lehetett. Miért?

Erre a kérdésre is igen egyszerű a válasz: ha Szt.Ovszépé lett volna, akkor a zománcképek között ott lenne — méghozzá vezető helyen! — Világosító Szt.Gergely képe is. A második »perdöntő« bizonyíték pedig az, hogy *Örményországban és Georgiában csak IV. Nagy Szent Tiridátig — Világosító Szent Gergelyig használták a görögöt és a latint hivatalos állami és egyházi nyelvként.*

Könyvem második fejezetében írtam az örmény ábécét újjáalkotó *Szent Meszrop Mastoc* katolikoszról és az örményt egyházi nyelvként bevezető *Szent Szahak Parhév* pátriárka–katolikoszról, akik Szt. Ovszép elődjai voltak! Magyarán: ha a ma már a Magyar Nemzeti Múzeumban szabadon megcsodálható Magyar Szent Korona Szt.Ovszép katolikoszé lett volna, akkor a *feliratai nem görög, hanem már egyértelműen és kizárólag örmény nyelvek lennének!* Ezenkívül *Szt.Kozma*, *Szt.Damján*, *Szt.György* és *Szt.Demeter* helyett, a koronán Világosító Szt.Gergely mellett *IV. Nagy Szent Tiridát*, *Szt.Szahak Pathév*, *Szt.Nuni*, *Szt. Meribán*, *Szt.Gajané*, *Szt.Meszrop Mastoc*, *Szt.Susanik*, *Szt.Vértánész* stb. — tehát már kimondottan *örmény szentek* zománcképei lennének!

Ez azonban még egyáltalán nem azt jelenti, hogy *II.Szilveszter* nem a Szt.Ovszép-féle koronát ajándékozta volna oda Szt.Istvánnak! Miért? Erre is igen egyszerű a válasz. Abban az egy kérdésben a mai koronakutatók egyetértenek, hogy a *mai* koronánk nem lehetett

Szent Istváné. Tehát *Szt. István királyunk II. Szilvesztertől a Szt. Ovszsep-féle koronát kapta*. Azt a koronát *csak neki* adományozhatta, mert a pápa tisztában volt azzal, hogy a honvisszafoglaló magyarok *részben örmények, sőt: örmény rítusú keresztények* (!) — ami nem maradhatott titokban, egy pápa előtt semmiképpen! (mint már említettem: Szt. István idején Esztergomban tekintélyes örmény negyed volt, s örmény stílusban épült több Árpád-kori — pl. a nagybörzsönyi — templomunk) — ezért a királyuk kimondottan örülni fog az örmény feliratos fejéknek, ami afféle »félíg hivatalos« megnyugtatás is lehetett, például ilyen kísérő szavakkal: »tudom, hogy megszoktátok az örmény ritust és ezért nehezetekre esik áttérni a latinra, hát legalább ez az örmény feliratos korona emlékeztessen rá!«

Másnak a pápa nem is küldhetett volna el egy örmény felirtozású koronát! Ugyanis a legjobb esetben a lengyel *I. Bolesław Chrobry* vagy a szicíliai *II. Roger* alaposan elcsodálkozott volna az ismeretlen nyelvű és betűzetű feliraton! De a pápa is komoly magyarózkodásra szorult volna, hiszen a nyugati, azaz: a mai római-katolikus egyház hivatalos nyelve a latin volt, a görögöt pedig ekkor már éppen-csak eltűrte, viszont már nem ismerte el a »szakadár«, »eretnek«, tehát »pogány«: az örmény, szíriai, kopt stb. egyházak nyelvét! Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy az 1044-es ménfői csatában *Aba Sámuel* (1041—1044) királyunk elesett. Mint már említettem: az ókorban, de a középkor elején is egy koronát — a hatalmi jelkép volta miatt —, a tulajdonosa közszereplés során a fején hordta. Márpedig egy csata is közszereplésnek számít! *Aba Sámuel* koronáját *III. Henrik* német-római császár (1039—1056) visszaküldte Rómába, s ezt a tényt *VII. Gergely* pápa (1073—1085) visszaigazolta 1074. október 28-án *Salamon* (1063—1074) magyar királyhoz intézett levelében. Akkor pedig a másodszori koronázáskor vajon milyen korona kerülhetett *Orseoló Péter* királyunk (1038—1041, 1044—1046) fejére? Az, amely afféle »tartalék koronaként« ott lapult a királyi kincstár valamelyik ládájának mélyén: a Világosító Szent Gergely—Szent Gergely püspök-féle korona, amelynek majd' tökéletes mása volt a Szent Ovszsep-féle korona!

Ilymódon tehát Szigeti István páter a lángeész nyomozásával is igen közel került a valósághoz, amiért csak szívből gratulálhatok neki! Remélem, a könyvét — melyet még mindig csak hallomásból ismerem — amint megjelenik, dedikálva megküldi nekem, ezt már jóelőre külön hálásan megköszönöm Neki.

Az elhagyott és elfelejtett második — kaukázusi — Magyarország

Mielőtt eljutnánk a lengyelországi örménység történetéhez, az egyik legnagyobb műtszázadbeli magyar regényíró, *Jókai Mór* (*1825 †1904) szavait idézem:

„A Kaukázus vidékén, a Kuma partján áll egy város omladéka, melyet most is »Madzsar«-nak neveznek. Hajdan nagy és hatalmas nemzet lakott itten, kinek fejedelmeit a görög császárok látogatták, erényes, tiszta erkölcsű, egy istent hívó nép; szép nők szeméről, dőlczeg ifjaik kardjairól sokat beszélnek az évkönyvírók. Most e város körül megnőtt a fű, falait nem rontotta le senki, lakóik önként hagyták el azt s más nem jött bele helyettük, azóta senki hozzá nem nyult az elhagyott házakhoz, csak az idő rongálta meg a múlt építményeket, a kő megfeketült, a rózsaszín cédrus oszlopok, miket a szu nem bánt, ismeretlen írás jegyeket tartogatnak meg magukon, a többi fűt lerohasztá az idő és a fereg; de az elrendezésben, a külső alakzatban meglátszik az a saját építészeti rendszer, mely *Priscus*

által leírt fővárost juttatja eszünkbe. A környék lakói, kik itt legeltetik lovaikat, sokat tudnak beszélni az itt lakott népről, azt is tudják: hogy azok innen odább mentek keletnek...¹³³»

Jókai itt nem mesél, hanem feledésbe merült valós tényekre hívja fel az olvasó figyelmét. *Thury József* azt írja, hogy Örményországban van egy völgy, amelyet *Mačarakajornak*, illetve a mai örmény nyelven *Mekajornak* (jor=völgy)¹³⁴ hívnak¹³⁵. »Mačarak« — fonetikusan macsarok — szó nincs az örmény nyelvben, viszont kísértetiesen emlékeztet a magyar »magyarok« szóra!

De nézzünk meg még egy ősmagyarság-kutató, *Bendefy László* két, ugyancsak a két világháború között megjelent, és ezért az »elvtársak« által szintén elhallgatott, zárolt könyvét¹³⁶ (*Bendefy* kutatásainak anyagát a szovjet megszállók »elkobozták«, azaz: ellopták, *Bendefy* teljesen elfelejtetten nemrég halt meg Szombathelyen¹³⁷). *Bendefy* a következőket írja: »Az onogurok a hun főhatalom aláhanyatlásával egy kis lélekzethez jutottak, mire rögtön Bizánc barátságát keresték. Dengezik nem nézte jó szemmel ezt a barátkozást, ezért legifjabb öccsét, Irniket keletre küldte, hogy szemmel tartsa az onogurokat és a többi népeket. Am Dengezik halála után a hun nép szétszóródott és összekeveredett a különféle pontusi népelemekkel, s ez a keverék nép a következőkben (először 481-ben) bolgár (=keverék) néven szerepel a történelemben. Irnik igyekezett megmenteni atyja örökéből amit lehetett. Összegyűjtötte maradék népét és az ogur (=bolgár) törzseket is hatalmi körébe vonva, még egyszer sikerült megvetnie egy hún-ogur birodalom alapjait a Fekete-tenger északi partvidékén.¹³⁸«

Bendefy arra is felfigyelt, hogy a magyar államalapítást követően, a Kaukázuson — a mai Csecsenország, Észak-Oszétia, Kalmükország, Karacsáj–Cserkeszország, Dagesztán, és az orosz Sztavropoli-föld területén —, még hosszú ideig *egy másik magyar állam is létezett!* *XXII. János* (1316—1334) pápa 1329-ben bullát intézett *Gyertyán* (Jeretánny) magyar fejedelemhez (!) és püspököt küldött hozzájuk¹³⁹. A Kuma folyó partján fekvő Magyar nevű fővárosba *Tamás* püspök körülbelül 1330. júliusában érkezett és érintkezésbe lépett *Gyertyán* fejedelemmel. Tárgyalásait sikerrel végezte így nemsokára a kumai magyarok fővárosában megjelent az első katolikus püspök, *Thaddeus* ferences szerzetes.¹⁴⁰

A kaukázusi magyarok utolsó püspöke *Miklós* volt, aki *Timur Lenk* (1366—1377) és a magyarságra súlyosan nehezedő mohamedán nyomás elől volt kénytelen elmenekülni. A pápai bullából az is kiderül, hogy *Gyertyán* vérszerinti rokona a pannóniai magyar királyoknak, ő is *Árpád* családjának sarja!¹⁴¹. Felteszem a kérdést: nem lehetséges-e az, hogy *Gyertyán* fejedelem késői utóda annak a *Csaba* királyfinak, akit a Székely himnuszban említünk és aki a székelyek egy csapatával Bizáncba ment, majd onnan — a rövidebb utat választva: Anatólián, Örményországon át — a szó legszorosabb értelmében szomszédos kaukázusi Kuma-vidékre vándorolt, ahol megtalálta az övéit és ezért ottmaradt? A *IV. Béla*

133 *Jókai Mór*: A magyar nemzet története. Pest, Kiadja Heckeneast Gusztáv, 1860., 22—23. old.

134 Ténylegesen днр = dzor = hegyszoros, szakadék, völgy.

135 *Thury József*: A magyarok szavartí-aszfaloi neve. Századok, Budapest, 1897., 313—327, 391—403. old.

136 *Bendefy László*: Kummagaria. A kaukázusi magyarság története. Budapest, Cserépfalvi 1941.; *Bendefy László*: A magyarság kaukázusi őshazája — Gyertyán országa. Budapest, Cserépfalvi, 1942.

137 *Nagy Gyula*: Az ellopott magyar őstörténet. Kísérlet a magyar eredet kérdésének megoldására. Budapest—Zürich, Zürichi Magyar Történelmi Egyesület, 1994., 10. old.

138 *Bendefy*: Kummagaria... id. mű 18. old.

139 *Bendefy*: A magyarság... id. mű 13—19. old.

140 *Bendefy*: Kummagaria... id. mű 63. old.

141 *Bendefy*: Kummagaria... id. mű 65. old.

(1235–1270) idején élő *Julianus* dömésrendi¹⁴² szerzetes két rendtársával nyilván *Gyertyán* országát akarta felkutatni, amelyről egyházi forrásokból vagy pedig IV. Béla örmény feleségétől, *Laszkarisz Máriától* (Μαρία Λάσκαρης, Уиуи Ласуларшу) tudhatott. Köztudott, hogy a *Volga* mellett is rálátalt magyarokra, de hazatérése után ismét útnak akart indulni, amit a tatár betörés akadályozott meg.

A Kuma-parti magyarokról igen sokat ír Nagy Gyula svájci magyar tudós is. Csak néhány gondolatot idézek tőle:

„Amikor *Jeretány* fejedelem püspökség felállítását kérte a pápától, akkoriban már javában dolgoztak a hittérítők a kumai magyarok földjén. Az apostoli munka már a XIII. század legelején megindult. Szervezője a ferencesrendi Assisii Éliás testvér, a rend első szentföldi és keleti Minister provinciálisja. IX. Gergely¹⁴³ pápától kezdve több pápa bullája is foglalkozott a keleti hittérítés ügyével. IV. Ince¹⁴⁴ pápának 1245-ben kelt bullájából tudjuk, hogy a hittérítők milyen távoli területeken dolgoztak. 1253-ban ugyancsak IV. Ince¹⁴⁵ egyik bullája ismét felsorolja azokat az országokat, ahol erősütemű hittérítés folyik, köztük a tatárok által megszállt területeket is. Ebben a bullában van először szó a Kumai Magyarok földjéről is. A későbbi időkben IV. Sándor¹⁴⁶ (1258) és IV. Miklós¹⁴⁷ pápa bullái (1288, 1291) emlékeznek meg a kaukázusi magyarság országáról. A XIV. század elején — a legregebbi ferences zárdajegyzék szerint — Kummagvariában (így nevezik az egykori kútfők a kumai magyarok országát), két helyütt is volt kolostoruk a ferenceseknek: Magyarban, a fővárosban kettő, egy pedig az Albros (Elbrusz) hegycsúcs tövében, a Nagy Szilindzsik forrásvidékén. Ez utóbbit Ügyeknek nevezték.¹⁴⁸”

Nagy Gyula XXII. János¹⁴⁹ pápa bullájának és kísérő dokumentumainak szövegét is idézi: „Beszámoltak (t. i. a pápának) az ázsiai magyarok, a malkaiták és az alánok szilárd vallásosságának nagy dicsőségéről. Ezek — bár istentelen, babonás népek veszik körül őket — mégis megőrizték hitük szeplőtelen tisztaságát. Tekintély dolgában kitűnik közöttük *Jeretány*, a magyar királyi vér ivadéka. (...) Mérföldtelen nagy örömet szerez nekünk az a tudat, hogy Te, *Jeretány* fiunk, Magyarország katolikus fejedelmeinek leszármazottja vagy és hogy Te és más keresztények, akik az említett világrészen tartózkodnak, telve vagytok a hit igazságával és szent tüzével s vágyódtok, hogy katolikus tanítótok legyen, ki üdvös szavakkal a katolikus hitben kioktasson benneteket. Kelt Avignonban a XIV. év okt. 3-án.”¹⁴⁹ Nagy Gyula ezt követően több égető kérdést vet fel:

„Az unalomig ismétlik történelemkönyveink, hogy mi mindent nyertünk a »kereszténység felvételével«. De, hogy mindezért elvesztettük legősibb, pogány vonatkozású népi hagyományainkat, hősi eposzainkat, regősdalaink legnagyobb részét, ősi vallásunknak majdnem

142 Domonkosok O.P. (Ordo Fratrum Praedicatorum), dominikánusok, dömések. A hármas tagoltságú rendet 1216-ban *Szent Domonkos* (*1170 †1221) Toulouse-ban alapította, és III. Honorius (1216–1227) pápa a világosság és az igazság tanúiként erősítette meg. A Szent Domonkos Rendnek az öt világrészben ma 634 kolostora van, Magyarországon *Magyar Pál* és társainak köszönhetően, 1221-ben jelent meg először. Szombathelyen, Gyulán, Budapesten és Sopronban tevékenykedik, központja és hittudományi főiskolája: Budapest-XIV. ker. Thököly út 56, vicegenerális atya: Dóczy Zsigmond O.P.

143 IX. Gergely (1227–1241)

144 IV. Ince (1243–1254)

145 IV. Sándor (1254–1261)

146 IV. Miklós (1288–1292)

147 Nagy Gyula: *Az ellopott...* id. mű, 95. old.

148 XXII. János (1316–1334)

149 Nagy Gyula: *Az ellopott...* id. mű, 97–98. old.

minden nyomát, sőt áldozatul kellett dobunk azokat a testvéri kapcsolatokat is, amelyek a Kuma mentén visszamaradt testvéreinkkel fűztek össze bennünket, azt nem említik.¹⁵⁰ (...) Okmányyszerűen bizonyítható, hogy III. Kázmér¹⁵¹ lengyel király levélben kérte a pápát: fr. *Johannes Speculi*-t nevezze ki Magyar püspökének. Lehetetlenség még feltételezni is, hogy fr. *Johannes Speculi*, ha a magyar püspöki székre szeretett volna kerülni, ne tudta volna, hogy Magyar a Kuma mentén élő magyarság fővárosa és erről ne világosította volna fel Kázmér királyt is. Nem hihetjük, hogy — ha Lengyelországban tudtak Kummagvaria létezéséről és vallási viszonyairól — Magyarországon legalább a legfelsőbb köröknek ne lett volna kumai véreinkről bármiféle tudomásuk. Mivel III. Kázmér királyról van szó, ilyen lehetőség mégcsak szóba sem kerülhet. III. vagy Nagy Kázmér lengyel király már fiatal korától kezdve igen szoros baráti viszonyt tartott fenn a magyar királyokkal. (...)

A későbbiekben Nagy Lajos¹⁵² magyar királlyal tartott fenn igen szoros baráti kapcsolatot. Többször is megfordult Lajos udvarában. Mivel Kázmér lengyel királynak 1363-ban tudnia kellett Magyar város, illetve Kummagvari létezéséről és az ottani viszonyokról is, Nagy Lajos királyunknak is feltétlenül tudomása volt a kumamenti véreink létezéséről. És ha így volt, mi a magyarázata annak, hogy a magyar kormányzat mégsem tett semmit sem a *Jeretány* népével megteremtendő kapcsolatok érdekében? Miért hallgatnak történelemkönyveink a »No-titia episcopatum« létezéséről? (...) A lengyel János püspök mindössze rövid három esztendeig állt a kummagvariai egyház élén. Váratlan halála után a pápa az angol Fr. Nikolaus de Nuenburch személyében új püspököt küld Magyar városának. (Érdekes, hogy »magyart« sohasem!) Ez a Miklós volt Magyarnek utolsó püspöke és egyben ő viselte leghosszabb ideig (1366–1377) ezt a tisztséget.¹⁵³ (...) Hogyan lehetséges az, hogy a magyarságnak kb. a fele (a besenyő támadás elől a Kaukázus irányába kitért rész) nyom nélkül eltűnhetett a XIV–XV. század fordulóján és csak a XX. század közepén kezdte keresni őket egy »kontár, autódidakta« történész, Bendefy László? Ez a kérdés választ követel, még akkor is, ha az fenyeget és a következtetés íté!¹⁵⁴

Nagy Gyula felfedezését más megdöbbentő kísérőjelenségek is követik, s bár könyvem témáját illetően »marginális« kérdéssről van szó, magyarként nem mehetek el mellette közömbösen! Mert egyre inkább azt látom, hogy »történeiszek« cinikusan, szemrebbenés nélkül hazudnak! Kis és nagy kérdésekben egyaránt! Ilyen fontos kérdés nemcsak az, hogy a primitív történeti hazugságokkal szemben, a magyarság nem Szt. Istvánnak köszönhetően lett keresztény, hanem 700 évvel korábban, de az is, hogy mikor lett magyarra fordítva a Biblia, azaz: a Szentírás. Történelemkönyveink és lexikonaink — így pl. a *Franklin Kézi Lexikona* — makacsul azt hazudják, hogy »a magyar Biblia-fordítás a reformációval kezdődik.«¹⁵⁵ Akkor pedig vajon hogyan fordulhatott elő az, hogy azt mintegy 200 évvel korábban Árpádházi Szent Margit¹⁵⁶ magyarul olvasta s ezt egy pápai irat is megerősítette!¹⁵⁷

150 Nagy Gyula: *Az ellopott...* id. mű, 99. old.

151 III. (Nagy) Kázmér — Kazimierz Wielki — (1333–1370)

152 Magyarországon Nagy Lajos (1342–1382), Lengyelországban *Ludwik I. Węgierski* (I. [Magyar] Lajos, 1370–1382) néven uralkodott.

153 Nagy Gyula: *Az ellopott...* id. mű, 99–100. old.

154 Nagy Gyula: *Az ellopott...* id. mű, 104. old.

155 A *Franklin Kézi Lexikona*. I. köt. Budapest, Franklin Társulat — Magyar Irodalmi Intézet és Könyvnyomda, 1911., 350. old.

156 Árpádházi Szent Margit (*1242 †1270)

157 Nagy Gyula: *Az ellopott...* id. mű, 109. old.

A korai (VIII–IX.) századi kaukázusi-etelközi magyar kereszténység érdekes emléke a bezdédi, honfoglaláskori társoly lemez. Közepén ott találjuk már a diadalmas keresztet. A lelet még Levediában, vagy a Kuma síkságon készült, honfoglalóink onnét hozták magukkal¹⁵⁸. Ez pedig annak is egyértelmű bizonyítéka, hogy a honfoglaló magyarok = massagéták? az örmények útján kezdtek áttérni a kereszténységre. Azaz: a honfoglaló magyarok között szépszámmal voltak örmény, de talán még grúz és albán papok is! Ezek a papok voltak Szent István keresztszülei (herceg= ἡγεμὴν/ishán=István)!

Dümmerth Dezső találóan veszi észre: „Ha a hagyomány magvát kihámozzuk, úgy tűnik, hogy a hun dinasztia, amikor a Kovrat és Attila családjából származó Álmos fejedelemmel — Árpád apjával — a hétmagyar törzsszövetség élén a Kárpátok gerincénél megjelent, éppen harmadszor lépte át Pannónia — a Kárpát-medencét kitöltő történelmi Magyarország — határát.¹⁵⁹” Márpedig minden jel arra mutat, hogy a hunok a massagétákkal együtt portyáztak mind Balambér, mind Attila idején. Ez viszont annyit jelent, hogy a magyarok már jóval a szlávok, de még a románok elődei előtt is itt voltak! Ugyanakkor — ha már a románokról beszélünk — az is valószínűbb, hogy a dákok inkább az ősmagyarokkal, sem pedig az »ősrománokkal« (ha volt-e egyáltalán ilyen nép) álltak rokonságban.

Ugyanis már a múlt században több kutató rámutatott arra a tényre, hogy a dákok és a dahák egyazon nép! A dahák (dakák, dákok) pedig azonosak a szakákkal, massagétákkal és chusánokkal, azaz: az ősmagyarokkal. Amennyiben tehát a románok ragaszkodnak a dák származási elméletükhöz, ez csak annyit jelent, hogy egyértelműen beismerik azt a tényt, hogy ők is magyar származásúak!

A románoknak a latinokhoz az égvilágon semmi közük! A románság egyébként ellatinosodott szláv nép, a dák-római-trák-avar-magyar-szláv keveredés eredménye, merthogy a mai népek jelentős része többrétegű és többirányú keveredés eredményeként jött létre. Napjainkban így született az ukrán nemzet, amely Bohdan Chmielnicki felkelését követően (!) jött létre, lengyel-orosz-török-tatár-ruszin-oláh-magyar keveredés eredménye, mert az »ősukránok« — az első kozákok — szökött lengyel, orosz, török, magyar, moldva, tatár, havasalföldi, stb. parasztok és katonák voltak, akik a Dnyeszter és a Dnyeper szigetein húzódtak meg.

Hasonlóképpen a szlovákok elmagyarosodott, majd elcsehesített lengyelek. Ha etimológiai összehasonlítást végzünk a szlovák nyelv és a Lengyel Táttra valamint a Tátraalja (Podhale) területén élő góraloknak, az ólengyel nyelvhez nagyon közelálló dialektusa (több mint egy nyelvjárás, kevesebb mint önálló nyelv) között, akkor erre egyértelmű bizonyítékot kapunk.

(Itt még egy megjegyzés kívánczik ki: az ezer éves magyar-lengyel barátság genezise is már érthetővé válik, ha abból a tényből indulunk ki, hogy a lengyelek nagyon nagyszámú örményt fogadtak be, akik beleolvadtak a lengyelségbe és igen jelentős hatást gyakoroltak

¹⁵⁸ Bendely: *Kummagyarok...* id. mű 38. old.

¹⁵⁹ Dümmerth Dezső: *Az Árpádok nyomában*. Budapest, Panoráma, 1987., 77. old.

a lengyel nyelvre és kultúrára. Tehát túlzás nélkül mondható, hogy a magyar-lengyel barátság valóban két testvérnép barátsága, hiszen ma már gyakorlatilag minden második lengyel ereiben nagyszámban örmény vércseppek is csordogálnak!)

De térjünk vissza a massagétákhoz. Amennyiben tehát a massagéták...stb. valóban azonosak az ősmagyarokkal, akkor az örmény-magyar nyelvhasználat már egyáltalán nem meglepő! Ez pedig azt jelenti, hogy az eddig tévesen finn-ugoroknak nevezett népek az örmény nyelvű népcsaládba tartoznak! Az ezzel kapcsolatos tényeket — elsősorban Szongottra és Lukácsyra támaszkodva — nézzük meg közelebbről. Köztudott, hogy az örmény nyelv a szanszkrittel egyidejű.¹⁶⁰ Az örmény nyelv a mondatok alkotásában ugyanazokat a szabályokat követi, mint a szanszkrit, a görög, a kurd, a magyar, a baszk, a sumér, a hurri, a föníciai: nem ismer suffixumokat, szóragokat¹⁶¹ és egynemű, szemben a többi európai nyelvvel, amely többnemű. Ez pedig **egyértelmű bizonyítéka a magyar-örmény-sumér-hurri rokonságnak!**

A szanszkritből eredő zend (szent) nyelvszaládnak a tagjai: a hurri, a föníciai, az örmény, az acháj, a pelazg, a görög, az etruszk, a méd, a parf, a baszk, a georgiai-kartli, az oszét, az oszt, a finn, a kurd valamint a hún-magyar-scytha-szkíta-massagéta-mazkut-chusán-szabír-szavárt nyelv¹⁶².

(Dr. Baráth Tibor ismert montreali magyar professzor — más nyugati magyar tudósok ezirányú kutatásait összegezve — ehhez a következőket teszi hozzá: „Észre kell vennünk, hogy a HungARI és MagARI névben, valamint a HungARIA és MagARIA elnevezésben az URI, ARI¹⁶³, ARIA részleg olyan elem, ami sok magyar származású nép nevében előfordul, olyanokban is, amelyek magyar származására eddig nem gondoltunk, mint például a régi Európában élt Lig-úr-i, Ib-ér-i, Ill-yr-i és Ta-úr-i nevekben is. Ebből az következik, hogy a magyar népek az igazi árja népek, az ő nyelvük az igazi árja nyelv, az ő országuk az igazi árja ország.”¹⁶⁴ És az örmény: Háj-er-i = Հայերի.)

A magyarhoz hasonlóan, az örményben a nemek a főnévnél csak kivételesen különböztethető meg és nyolc esete van, amelyeket részben előljárókkal képeznek. A melléknév ragozása a főnévnél azonos és csak a középfok használatos, a felsőfok kifejezése körülírással történik. A két nyelv hasonlóságára még visszatérek. Az ősmagyarok kárpát-medencei (már a Kárpát szó is a közös múltat idézi: örményül *kőfalat* jelent) államalapítása nem az első a magyarság — igen!!! — több mint négyezer éves történetében.

Több ősmagyar, méd, babiloni és perzsa forrás szerint az ősmagyarok Krisztus Urunk előtt a III. században Perzsiában lerohanták Baktriát Balch fővárosával együtt. Az Oxus és Jaxartes, valamint a Kaukázus bércei között éltek¹⁶⁵. (Lukácsy Kristóf azt feltételezi, hogy a kihalt parthusok-parthosziak-parfok, akik — mint már korábban említettem — az ókorban (Kr. e. III–Kr. u. 227) Perzsia területén nagy birodalmat alkottak, szintén a magyarok elődei¹⁶⁶.)

Lukácsy szerint egyáltalán nem véletlen dolog az, hogy a parthusi Arsakida-ház — amiről már szó volt — számtalan vérségi kötelékbe került a hun királyi házzal¹⁶⁷. Baktria elvesztése után, a Kr. u. III–VI. században az ősmagyarok folyamatosan benépesítették

¹⁶⁰ Lukácsy: *A magyarok...* id. mű, 33. old.

¹⁶¹ Lukácsy: *A magyarok...* id. mű, 33–34. old.

¹⁶² Lukácsy: *A magyarok...* id. mű, 31–32. old.

¹⁶³ *Aeu (ari)* örményül árja, bátor, vitéz, merész.

¹⁶⁴ Baráth Tibor: *A magyar népek őstörténete*. New York, Somogyi Zoltán kiadása, 1993., 54. old.

¹⁶⁵ Lukácsy: *A magyarok...* id. mű, 38. old.

¹⁶⁶ Lukácsy: *A magyarok...* id. mű, II. könyv, 192. old.

¹⁶⁷ Lukácsy: *A magyarok...* id. mű, II. könyv, 226. old.

az *Etel-közt, mind a hunok, mind az avarok e ősmagyar nép leágazásai*, s a hunok és az avarok a Kárpát-medencéből történt kiűzésüket követően, ismét visszatértek az Etel-közbe, ahol folyamatosan keveredtek a később ide érkezett ősmagyarokkal, de nagyszámban örményekkel is. A magyarokat a *Kárpát-medencébe vezető nyolc »magyar«* vezér (és a két fővezér) közül valójában *csak három volt magyar!* Az *Álmos, Előd és Tétény–Tühütüm. Tas* zsidó vallású, héber nevet viselő *kabard*, a többiek — *Lebediás, Ond, Kond–Kündü, Huba* és feltehetően *Árpád* is (az édesanyja révén) — *örmények voltak*¹⁶⁸. Szongott szerint egyébként *Árpád fejedelem neve egyértelműen örmény*¹⁶⁹ — amiről ugyancsak volt már szó: az ókorban volt ilyen nevű város! —, és itt meg kell jegyezni, hogy találkoztam Örményországban *Árpád*¹⁷⁰ névvel, így a sztepanakerti egyetem rektora is ezt a keresztnévet viseli! (Szerintem — a korábban leírtakból is kiindulva — azon állítás is megkockáztatható, hogy a hun királyi ház örmény lehetett, de legalábbis a tagjai örmény neveket viseltek, ami pedig az örmény nyelvi befolyás bizonyítéka!)

Szongott azt állítja — amire más, elsősorban örmény források is utalnak —, hogy az *Árpád fejedelemmel* együtt mintegy 100.000 harcos¹⁷¹, ebből mintegy 40.000 örmény érkezett a mai Magyarország területére¹⁷², ez pedig annyit jelent, hogy *a mai magyarság mintegy fele örmény származású*, ha azt is figyelembe vesszük, hogy a hadba vonulókat a népesség mintegy egyötödéből toborozták¹⁷³, de ugyanakkor a magyar hadakkal útra kelő örmények túlsúlyban is lehettek, hiszen kereskedő nép lévén, ők láthatták el a hadtáp feladatokat, de a különböző nyilvántartások végzését is, sőt: talán még a felderítést is, hiszen az örmény kereskedők egyik hagyományos ősrégi karaván-útvonala éppen a *Vereckei-hágón* át vezetett *Pannóniába*, és a *Duna-medencé*t már a korábbi — római-kori és az azt megelőző — vándorlásaikból ők ismerték a legjobban. Egyébként az örmények (rómaiásított nevekkkel) már a *Római Birodalom* idején, légiósokként nagy számban jelentek meg a *Kárpát-medencében* és feltehetően nem egy közülük itt is maradt¹⁷⁴, ennek következtében — például — a mai román nyelvben rengeteg dák vagy római eredetűnek vélt, valójában sumir-örmény-magyar eredetű szó, fogalom, név található.

(Ugyanebben az időben kerülhettek a baszkok elődei a Transzkaukázusról a mai *Franciaország* és *Spanyolország* által durván kettéosztott és egyesülésre valamint teljes függetlenségre vágyódó *Baszkföld* területére.) Az örmények természetéhez ugyanis hozzátartozik az, hogy inkább idegenben szabad emberek szeretnek lenni, mintsem rabok a saját hazájukban. És Örményország nagyon sürűn szenvedte az idegen rabság gyötrelmeit. Az ősmagyarokkal egyesülő örmény seregek akkor kerülhettek az Etel-közbe — K.r.e. IV. századtól kezdve — amikor először *Nagy Sándor* (K.r.e. 336—323), majd a perzsák, rómaiak, később pedig az arabok meghódították Örményországot.

168 Szongott: *A magyarok...* id. mű, 72. old.

169 Szongott: *A magyarok...* id. mű, 73. old.

170 Az őrmény és a nyugatörmény nyelvekben a keletörmény $d(d)=t$, $t(r)=d$, $p(o)=b$, $b(b)=p$, $a(g)=k$, $a(k)=g$, $a(c)=f$, $d(z)=c$ stb.

171 Bertényi — Gyapay: *Magyarország...* id. mű, 34. old.

172 Szongott: *A magyarok...* id. mű, 108. old.

173 Bertényi — Gyapay: id. mű, 34. old.

174 Szongott: *A magyarok...* id. mű, 106. old.

A sumér–egyiptomi–hurri–szabír–szkíta–főnícjai–pelazg–acháj–görög–méd–kurd–baszk–örmény–hún–magyar közös múlt bizonyítékai

A magyarság örmény-hurrita eredetét látszik megerősíteni az ősi írás hasonlósága is, aminek bizonyítása *Sebestyén Gyula* és *Forrai Sándor* kutatási eredményeinek¹⁷⁵ továbbfejlesztésével érhető el. *Sebestyén Gyula* könyvében¹⁷⁶ ezt írja: „A középtenger mellékének keleti részén sarjadt ókori művelődés három írásrendszert hozott létre: az egyiptomi képirást, a sumér–eredetű babylon ékírást és az előzőkhöz kapcsolódó kanaani, vagy főníciai írást. A szomszédos tenger mellékeit és előázsi részeket a legfiatalabb és legalkalmasabb főníciai írásrendszer hódította meg. Ez lett a klasszikus görög és latin művelődés legfőbb eszköze.”

Másik könyvében így folytatja: „Ezért kell tudnunk azt, hogy a főníciaiak az egyiptomi szomszédok példáját szem előtt tartva, meg tudják alkotni azt a legelső írásrendszert, a mely a nyelv minden hangját külön jeggyel, tehát tisztán fonetikai úton jelölje meg. (...) Az tehát kétségtelen, hogy a főníciai írásjegyek megalkotásához az egyiptomi képirás szolgáltatott ötleteket.”¹⁷⁷ Aztán így folytatja: „A főníciai írás létrejöttének és első terjedésének korát nem lehet pontosan megállapítani. Legrégibb emléke, *Mesa moabi* király emlékköve, a Kr. e. IX. századból való. Ezen azonban a betűk vonalvezetése és a tisztán kialakult jobbról balra irányuló sorvezetés¹⁷⁸ már olyan fejlettséget mutat, a minőt a görög kölcsönzők még évszázadok múlva sem tudtak elérni.”¹⁷⁹ *Sebestyén* akadémikusnak még egy, teóriát alátámasztó észrevétele kívánczik ide: „A Kaukázus tájáról kiinduló pelazg–etrusk vándorlás az írás ismeretével együtt magával hozta az íráshoz szükséges eszközöket is.”¹⁸⁰

Pataky László nevéhez fűződik a bécsi Művészettörténeti Múzeumban őrzött úgy nevezett *Nagyszentmiklósi kincs* aranyedényein látható rovásírás megfejtése. Korábban sokan úgy vélték, hogy az aranyedényeken látható feliratok török és görög nyelvűek, ám 1961 márciusában *Pataky László* bebizonyította, hogy magyar nyelvűek! Ezen túl még más meglepő felfedezésekre jutott, ami még inkább alátámasztja a magyarságnak a sumérok, ősegyiptomiakkal, görögökkel és örményekkel való közös múltját! *Pataky László* ezt írja:

„Úgy láttam már akkor, hogy rovásunk nagyon régi írás: minden betűjének ősképe megvan abban az írásban, melyet sok évezreddel ezelőtt az egyiptomiak használtak. A mi betűink egyszerűbbek ugyan, mint az »égi eredetű« szentképek — a hieroglifák —, de a betűk a szentképek formáit oly híven őrzik, hogy egy jó szemű székely rovómester le tudta volna olvasni *Kleopátra* királynő hieroglifákkal írt nevét az egyiptomi obeliszkról.”¹⁸¹ Majd később hozzáteszi: „*Nagyszentmiklósi kincs* néven a régészet azt a huszonhárom pompás aranyedényt tartja nyilván, melyet 1799 nyarán talált egy bánáti parasztcsalád — gödörásás közben. A kincset *Ferenc császár–király* nyomban Bécsbe vitette, s azóta is ott

175 *Sebestyén Gyula* akadémikus: *Rovás és rovásírás*. Budapest, Magyar Néprajzi Társaság Kiadása, 1909.; *Sebestyén Gyula* akadémikus: *A magyar rovásírás hiteles emlékei*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Kiadása, 1915.; *Forrai Sándor*: *Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig*. Lakitelek, Antológia Kiadó, 1994.; *Forrai Sándor*: *A magyar rovásírás elsajátítása*. Budapest, a szerző kiadása, 1995.

176 *Sebestyén*: *A magyar...* id. mű, 144. old.

177 *Sebestyén*: *Rovás...* id. mű, 5. old.

178 Tehát a hun–ősmagyar–székely valamint az ősi örmény rovásírással azonos irányút! Az emlékkövet lásd a 000 képen.

179 *Sebestyén*: *A magyar...* id. mű, 144. old.

180 *Sebestyén*: *Rovás...* id. mű, 11. old.

181 *Pataky László*: *Gélyse kiskán*. Békéscsaba, Téván Kiadó, 1996., 33. old.

örzik. A Művészettörténeti Múzeum legszebb ékessége. Súly 9926 gramm. (...) A sok kutató csak annyit tudott megállapítani, hogy a kincsnek minden darabja régibb ezerévesnél. De vannak közöttük olyan edények is, melyek sokkal régibbek. A szorgos kutatás minket magyarokat különösen érdekelt, mert sok drágaságot a történelmi Magyarország földjébe rejtették: egykori tulajdonosa tehát a mi ősünk is lehetett. A magyar nép Attila kincsének mondta. S így emlegették sokáig a tudományos irodalomban is, mert ez igen valószínűnek látszott.¹⁸²

A székely–magyar–besenyő azonosság felfedezése is nagy szenzáció. Pataky László ezt írja: „De ennél sokkal nagyobb meglepetés volt, hogy a »különleges jelekkel írt« őtöröknek mondott rovást a székely rovás betűi és szabályai szerint: jól tudtam olvasni — magyarul!!! Olyan jól — és olyan könnyen, hogy néhány perc alatt elolvastam a mind a tizennégy felírtat. (...)»

Meglepetésem és megdöbbenésem hitetlenségbe csapott át, midőn a megfajított sorokból elem tárult, hogy a kincse: magyar rovással — magyar módra — magyarul: a besenyők írtak. A besenyőket ugyanis mindenki törököknek tudta.¹⁸³ Később aztán Pataky még egyszer nyomatékosan aláhúzza: „A megfajított rovásokból világosan kitetszik, hogy **besenyők írták, s ezek azon a nyelven beszéltek, melyet ma magyar nyelvnek nevezünk.**”¹⁸⁴

A magyar–hún–székely rovásírás kutatása terén igen jelentős eredményeket elért Forrai professzor felfigyelt arra, hogy komoly hasonlóság fedezhető fel a *hún–magyar* valamint a *pelazg* és az *etruszk* rovásírás között, különösen a számsorok írásmódjában. Mivel könyvem második fejezetében már írtam a pelazgok, az akhájok és az etruszkok örmény–hurri eredetéről, illetve a közös gyökerekről, mindahhoz most csak azt tehetem hozzá, hogy a felsorolásba az ősmagyarág is beleilleszthetőnek tetszik. Mi több: Forrai professzor az időben még hátrébb lép: az etruszk, pelazg és hún–magyar rovásírás őseit a sumér–akkádoktól származtatott főnícjai írásban látja, hiszen különösen a hún–magyar és a főníciai számírás majd’ azonos. Ez pedig megerősíti azt a feltevésemet — amiről alább még szó lesz —, hogy a főnícjaiak is az ősmagyarok egyik népcsoportjába tartozhattak, de mindenképpen **közösek a gyökerek.**

Ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy a zsidóságnak Palesztinába történt beáramlása, másképpen Mózesnek a népével Izrael–Júdea területére történt érkezése előtt, itt és a későbbi Főnícja területén a lakosság döntő többségét *hurriták* alkották — amiről könyvem második fejezetében szintén volt már szó —, akkor már egyáltalán nem tűnik irreális dolognak az a feltételezés, hogy a főnícjaiak, örmények, pelazgok, akhájok és hún–magyarok ősei a hurriták voltak, amit egyébként egyéb nyelvi sajátosságok is megerősíteni látszanak.

Könyvem második fejezetében már írtam arról, hogy a hurri–örmény kultúra komoly befolyást gyakorolt a zsidó kultúra kialakulására, ennek a fejezetnek a végén pedig megcáfolom azt a téves felfogást, hogy az Európában használatos bizonyos keresztnevek héber eredetűek lennének, merthogy a zsidók azokat csak *átvették* a sumér–hurri–magyar–hún–örményektől, ahogyan sok minden mást is átvettek, sokszor hibásan, vagy szándékosan megváltoztatva.

(Például a »kiválasztott nép« semmiképpen sem lehet a zsidó, hanem a sumér–hurri–örmény–magyar az, hiszen a sémiták itt közönséges hamisítást követtek el!

182 Pataky: *Gélyse...* id. mű, 34–35. old.

183 Pataky: *Gélyse...* id. mű, 34. old.

184 Pataky: *Gélyse...* id. mű, 37. old.

Badiny Jós Ferenc argentínai magyar sumerológus, buenos-airesi Jezsuita Egyetem tanárvezetője, erről egyértelműen ezt írja:

„A sumir–kald–subar nép volt tehát Isten első népe és egyben az a nép, mely a mi judeo–keresztény életfelfogásunkba beültetett tradíciók világában elsőként látta meg az Istent.

Mindaz a biblikus kifejezés tehát, mely az »Isten Népét« említi — tulajdonképpen a sumirokra vonatkozik, és csak egyszerű elsajátítás az, — a Bibliát szerkesztő zsidó bölcsek részéről — hogy ezt valláspolitikai szempontból ők magukra értelmezzék.”¹⁸⁵

Ezt látszik egyértelműen alátámasztani a nemrég megjelent könyvében (amelyből csak néhány gondolatot idézek arra való tekintettel, hogy könyvem már a nyomdában van és ezért a kefelevonatokon túl sok „apró javítást“ sajnos nem végezhetek) Forrai professzor is, aki Götz Lászlóra hivatkozva¹⁸⁶ ezt írja:

„A semiták később a hurritól vették át a betűírást. Erre vallanak egyébként a Ras shamrában talált hurri nyelvű betűírási szövegek is: mind a »főnícjai« jellegűek, mind pedig az ékírásos ábécével írottak, amely utóbbi írást — amint fentebb láttuk — nem semita eredetűnek tartja a kutatás.”¹⁸⁷

(a különböző szerzők által többféleképpen írt *sémíta–semita–semita* szót nem javítom — a szerző megjegyzése.)

Forrai professzor még a következőket idézi Götz Lászlótól: „Az írástörténeti kép teljes megváltoztatása azonban **Anton Moortgat** nevéhez fűződik. A Chabur folyó környéki Tell Chuera rommezéjén, a szubartui–hurri népek egykori hazájának területén hosszú éveken keresztül végzett ásatásainál először 1974-ben került elő egy Mesilim kori (kb. Kr. e. 2700) edénytöredék, amelyen őt — a későbbi főnícjai írás jegyeihez igen hasonló — betűjel volt látható».

Majd 1976-ban folytatták az ásatásokat, ekkor újabb cserépdarabok kerültek elő bekarcolt, úgy nevezett főnícjai jelekkel, amelyek a főnícjai jeleknél kb. 1200 évvel korábbiak. Sémí eredetüket kétségsbevonja az a tény, hogy ...»a korai sumér dinasztiák idején a Chabur folyó környékén, azaz Észak–Mezopotámiában csak szubartui–hurri népességről vannak adataink (a Tell Chuerától alig 60 km-nyire fekvő Tell Brak akkád kori rétegéből kerültek elő például az első szubartui–hurri személynevek Észak–Mezopotámia területén), *semitáknak viszont a korai időkben nyomaikat sem találjuk.*« — írja Götz.”¹⁸⁸

Mindez egyértelműen alátámasztja azt, hogy nemcsak a magyarok és az örmények, hanem a főnícjaiak is a hurrik, azok pedig a sumérok leszármazottai! Mástkülönbben a hurrik vajon hogyan használhatták volna azt az írást, amelyet a főnícjaiak „csak később“ találtak fel?! Hiszen az írástudás a kezdeti civilizációk legnagyobb kincse volt, amelyet az aranyánál is ébrebben őriztek! Gondoljunk csak a fáraók Egyiptomára, ahol mindössze a papság egy szűk rétege volt írástudó. Végeredményben az írástudás egyenlő volt a hatalom gyakorlásával! Ez tulajdonképpen máig sem változott, csak minőségi ugrásra került sor, mert ma a számítógép-kezelési ismeretek, a számítógépes információ a legfőbb kincs, s sokan ezt a tényt sajnos még mindig túlzottan alábecsülik.

A pelazgok–akhájok–etruszkok is csak úgy vihették tovább a főnícjai írást, hogy ők is az írástudó sumér–hurri–ősmagyar–szabír–massagéta–mazkut–szávárt–szarmata–kusán–örmény–főnícjai néphez tartoztak, annak is az egyik nemzetségét, törzsét képezték! — amit

185 Badiny: *Káldeától...* id. mű, 211–212 old.

186 Götz László: *Keleten kél a nap.* Budapest, Népszava, 1990., 237. old.

187 Forrai Sándor: *Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig.* Lakitelek, Antológia Kiadó, 1994., 68. old.

188 Forrai: *Az ősi...* id. mű 68. old.

könyvem második fejezetében már felvettem. A hurrik pedig az Egyiptomot egy évszázadra megszálló hurri hükszok révén szerezték meg az egyiptomi, a sumérok utódaként pedig a sumér írás titkát, vagy pedig — ami valószínűbb — a hurriták egyszerűen a sumérok és az ősegyiptomiak utódai!

Mielőtt még továbbmennék, a tizenöt nyelvet beszélő Galánthay Tivadar munkásságára is ki kell térnem, akire Forrai professzor szintén hivatkozik¹⁸⁹. Galánthay megállapította, hogy a Bibliában, a bibliai tájakon számos magyar név található, ami csak azzal magyarázható, hogy ott kell keresni a magyarság őshazáját. Forrai Sándor professzor 1989-ben a felsőöri őstörténeti konferencián megtartott előadásában a következőket hangsúlyozta ki:¹⁹⁰

„Az írástörténetnek történelmi háttere is van, amit szintén összefüggéseiben kell vizsgálni, a történelmi eseményeket tehát nem lehet egymástól függetlenül tárgyalni, ahogyan általában tetszik, mert ez zavarokhoz, hamis eredményekhez vezet. Ezért évezredekre visszamenőleg a valóság megközelítéséhez az összefüggések figyelembevételével valamennyi segédtudományra, így az írástörténetre is feltétlenül szükség van. A kutatók ezt általában mellőzik. (...)

Csodálatos, hogy már a székely botnaptár rovója is utal az írás közelkeleti és Kárpát-medencei bölcsőjére és egyúttal rovásírásunk eredetének őstörténeti hátterére, amikor a névünnepek és egyéb ismeretek felsorolását ezzel a két szóval fejezi be: Perzsia, Pannónia. (...)

Régészeti adatok bizonyítják, hogy a Kárpát-medencében időszámításunk előtt kb. hatezer évre visszamenőleg szabír nyomok mutathatók ki. **Bíró József** 1986-ban Buenos Airesben megjelent: *A szabírok őstörténete* c. könyve¹⁹¹ összefoglalja ezen ősnép életével kapcsolatos eddigi kutatási eredményeket. Részletesen foglalkozik a szabírok közel-keleti történelmével, valamint Kárpát-medencei jelenlétével. A bevezetőben a szabír népnévre vonatkozóan a következőket állapítja meg:

Az eddigi régészeti leletek alapján a szerző megállapítja, hogy: »...az ősszabíroknak már jelentős kultúrközpontjaik voltak a Kárpát-medencében úgy i.e. 5500 táján. Különösképp a Körös és az Oltvölgyi kultúrák képviselték jelentékenyen ezt az időszakot.« — majd így folytatja: »...az olt-völgyi erődsi kultúra (Erdély, Hargita megye) mintegy kétezer évvel megelőzi a suméroknek a történelem színpadára való jutását.« Az erődsi kultúrkörhöz tartoznak a tardosi írásos leletek, valamint a szomszédságában lévő Oltszemen talált leletek. Erősdről kb. 2500, Oltszemeről kb. 1000 db. leletet tartanak számon, melyek mezopotámiai kultúrkörre utalnak. A Kárpát-medencében a szabír istenanya neve »Eres«, azaz erős jelentésű szó, amelyből az Erősd ma is létező helységnevünk származik.

Itt megemlítem, hogy Palesztinában is ismert egy Heres vagy Herés nevű helyiség, amely ugyanebben az alakban Krassó–Szörény vármegye Lugos járásában ismert. Az összefüggés lehetséges. (...) Fontosnak tartom a szerző azon megállapítását, hogy a szabír–sumér régészeti írásos leletek »egy és ugyanazon agglutináló nyelvet¹⁹² beszélő hatalmas népnek

189 Forrai: Az ősi... id. mű 62–65. old.

190 Forrai Sándor: A magyar rovásírás eredetének őstörténeti háttere. Az előadás eredeti, a szerzőtől kapott és teljes egyetértéssel idézett kézírata.

191 Nagyon szívesen elolvassám ezt a könyvet, sajnos a legnagyobb felháborodásomra ez a könyv szégyenteljes módon a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában — de más magyar közkönyvtárban sem, pedig állítólag már sor került a rendszerváltásra, így ez a könyv nem minősíthető csak a néhány szerencsés kiválasztott előtt nyitott pártállami Zórolt Kiadványok Tárába való „tiltott irodalomnak“ — nem található!!! Az MTA vajon így becsüli meg a magyar tudósokat?!

192 Agglutináló nyelvet

a tulajdona volt.« Ebből logikusan arra lehet következtetnünk, hogy a magyarral rokon ragozó nyelv ősidők óta ismert volt a Kárpát-medencében.

Bíró József kimerítően foglalkozik a szabír–magyarság itteni történelmével, összefoglalóan megállapítja: »Amint látjuk tehát, a mezopotámiai és a Kárpát-medencei nép ez időpontban egy és ugyanannak nevezhető, úgy régészeti, mint embertani alapon. Vallásuk, kultúrájuk és nyelvük ugyanaz és szerves részei annak a nagy ősszabír területkörnek, melynek határai elnyúlódtak a Földközi-tengertől messze az Aral-tóig, a Hindu Kushig és az Indus völgyéig is, terjesztvén a földművelés mesterségét, valláskultuszával és kultúrválmányával egyetemben.«

Hasonló véleményt fejt ki **Radics Géza: Eredetünk és őshazánk** c. (USA 1988) tanulmányában¹⁹³ a magyarságnak a Kárpát-medencei és közel-keleti őstörténetével kapcsolatban. Elveti a Bach–korszak előítéletei alapján kialakult szemléletet. Logikai kép telenségnek tartja Árpád bejövételétől számítani a magyarság megjelenését a Kárpát-medencében. Érvei alátámasztására — többek között — nagy költönket, **Berzsényi Dánielt** idézi (51. old.)

»Régóta gyanús lévén előttem az a régi előítélet, mely szerint többnyire azt hittük, hogy mindazon szavaink, melyek az idegenekhez hasonlítanak, kölcsönzettek és idegenek, arra határozottam magamat, hogy némely szavaink származatját minden figyelemmel megtekintsem, s nyelvünk becsületét e részben is oltalmazsam.¹⁹⁴« — Majd pedig így folytatja: »Bukdózásaim haszon nélkül nem maradtak, sőt örömmel tapasztaltam, hogy mindenütt többet találtam, mint kerestem, elannyira, hogy csakhamar áttallattam azt, hogy a magyar nyelv tán az egész óvilág nyelveinek gyökere és anyja; mert nyilván tapasztaltam azt, hogy a legközönségesebb természeti tárgyaknak nevezeteit nemcsak az igen rokon déli és keleti, de még az egészen idegeneknek vélt európai nyelvekben is általában a magyar gyökerekből lehet származtatni.¹⁹⁵«

Sajnálatos, hogy Hunfalvyék¹⁹⁶ még Berzsényit sem tartották arra érdemesnek, hogy nyelvünkre vonatkozó megállapításait figyelembe vegyék, mielőtt még módszertanilag is helytelen finnugor elmélettel előálltak.

Az eddigiekből láthattuk, hogy a Kárpát-medence nemcsak az írás eredetének, hanem a szabír magyarság révén őstörténetünknek is egyik bölcsője. **Erdélyi István** régész (Volgái bolgárok, Élet és Tudomány 1975. november 1.) **Jelena Haliková** kazanyi régész azon

193 Nagyon szívesen elolvassám ezt a könyvet, sajnos a legnagyobb felháborodásomra ez a könyv szégyenteljes módon a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában — de más magyar közkönyvtárban sem, pedig állítólag már sor került a rendszerváltásra, így ez a könyv nem minősíthető csak a néhány szerencsés kiválasztott előtt nyitott pártállami Zórolt Kiadványok Tárába való „tiltott irodalomnak“ — nem található!!! Az MTA vajon így becsüli meg a magyar tudósokat?!

194 **Berzsényi Dániel** Művei. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1985. A magyar nyelv eredetiségéről, 281. old.

195 **Berzsényi Dániel** Művei. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1985. A magyar nyelv eredetiségéről, 281. old.

196 **Hunfalvy (Hunsdorfer) Pál** (*1810 †1891) nyelvész akadémikus, az »újabb magyar összehasonlító nyelvtudomány« egyik megalapítója, a magyarságot nyelvi-etnográfiai származástaniánál tévesen besoroló idejétműlt és primitív, a marxista–hitlerista–sztálinista »tudósok« által mesterségesen továbbtáplált és szovjetizált **nemzetgyalázó** »finnugor« **elmélet** egyik kiagyaloja, 1862-től a Nyelvtudományi Közlemények szerkesztője. Követői (Budenz, Faerber–Szinnyei, Pauler stb) sem voltak igazi magyarok. Áltudományos partizánkodásuk igen nagy kárt okozott a magyarságnak, a nyelv- és történelem-tudományoknak!

megállapítását idézi, hogy a volgai Bolgárország Szuvar nevű városának neve a magyarok őseivel függ össze, mivel a magyarok régi neve szavar volt, mely eredetileg a szabír–szavír népnévre vezethető vissza.

Bár a cikk ezt nem említi, de **Djakonov**¹⁹⁷ leningrádi kutató a hurri és urartui nyelvekről írt munkájában (*Hurrisch und urartäisch* — oroszból fordította: Karl Sdrembeck — R. Ritzinger, München, 1971.¹⁹⁸) közöltek szerint a szabírok legdélibb szállásterülete a Kaukázus előterében volt. Innen kerülhettek északabbra a volgai bolgárok földjére, valamint a cikkben is megjelölt helyekre a népvándorlás során. Ez a népvándorlás az asszírok állandó kegyetlen támadására, nyomására történt északra, nyugatra és észak–keletre.

Djakonov szerint az északkelet felé kirajzó szabírokról nevezték el Szibériát, amit ma is magyar hangzású földrajzi nevek igazolnak. Szerinte a sumér alapszó Su–bír név, ősi mezopotámiai eredetű. A Kaukázus déli lejtőjéről valóban könnyen eljuthat egy törzs, akár a szkítákkal együtt Fönícia területére is, ahol akkor a különböző szemita csoportokon kívül a szabírokkal együtt más népek is éltek, akikre a föníciai elnevezés gyűjtőnévként is szolgált.

A szabír nép őstörténetével kapcsolatban a szerző **Charles Berlitz: Atlantis the eight continent** c. könyvéből a következőket idézi: »Az új felfedezések alapján az őstörténelmet át kell írni.« Ezzel kapcsolatban Bíró megállapítja, hogy az új régészletek alapján őseinknek a szabíroknak úgy a világ, mint a magyar őstörténelemben egyaránt — gondos kutatásra alapozva — fontos szerepkör jut, az észak–mezopotámiai térség tizedik évezredétől kezdődően. Őstörténelmünk pontos megírását nehezíti az, hogy a szabírok több évezredes őstörténelmünk folyamán különböző ágakra és csoportokra osztódtak és legtöbbször királyaik, fejedelmeik és törzsezreik után nevezték el törzseiket, népüket, valamint országaikat. “ (...)

— Itt azonnal kénytelen vagyok helyeslően reflektálni: igen, Örményország nevét *Hájik* (Հայկ) vezértől (örményül Հայաստան=Hájasztán) és *Armenosz* (Արմեն=Armen) vezértől (ógörögül és onnan több más nyelven *Αρμενία*=Armenia, illetve az örmény, örményországi: *Αρμενιάκος*, *Αρμένιος*=Armeniakosz, Armeniosz) kapta, s ebbe tökéletesen beleillik a Magor—magyarok, Hunor—húnok elnevezés is! —

Padányi Viktor Dentumagaria¹⁹⁹ című könyvének 240. oldalán ezt írja: »...magyar névnek feltűnő és évezredek át állandó előfordulása van a szabír földdel és szabír néppel kapcsolatban.« Ezért nem véletlen, hogy a Közel–Kelet mai térképein is még tucatjával találunk olyan magyar hangzású földrajzi neveket, melyek a Kárpát–medencében is ismertek. (Itt ismét megjegyeznék kíváncsodik ki belőlem: erről — még nem ismerve Forrai professzort és munkáit és az általa idézetteket — könyvem második fejezetében, Mitanni, Fönícia és Urartu történelmének ismertetésekor írtam.) Ezt a tényt alátámasztja Bírónak az a megállapítása, hogy a magyar őstörténet a legrégebbi időktől fogva a honvisszafoglalás

197 **Djakonov, Igor** (*1915) mai szovjet–orosz történész, armenológus és sumerológus; lásd könyvem végén az irodalomjegyzéket.

198 **Djakonov, Igor:** *Hurrisch und urartäisch*. München, Münchener Studien zur Sprachwissenschaft, Beiheft 6, Neue Folge, 1971.

199 Nagyon szívesen elolvasnám ezt a könyvet, sajnos a legnagyobb felháborodásomra ez a könyv szegénytelen módon a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában — de más magyar köz-könyvtárban sem, pedig állítólag már sor került a rendszerváltásra, így ez a könyv nem minősíthető csak a néhány szerencsés kiválasztott előtt nyitott pártállami Zárolt Kiadványok Tárába való „tiltott irodalomnak” — nem található!!! Szerencsére időközben a könyv megjelent a veszprémi Turul kiadó gondozásában, 380,- Ft áron — más hasonló könyvekkel együtt — kapható a budapesti „Fehérlófia” Nemzeti Könyvesboltban és Antikváriumban, Budapest-VIII. ker. József krt. 36. sz. alatt és Gondos könyvesboltjaiban.

koráig a szabírok nélkül elképzelni nem lehet. Egyik történelmi bizonyítékként említi, hogy a 896-os honvisszafoglaló magyarságnak legalább négy törzse — élükön a Megyer törzsszel és annak fejével, Árpáddal — szabír volt.

Ismeretes, hogy a bíborban született görög császár és történész **Konstantinos Prophyrogenitos** azon közlése, a »*De administrando Imperio*« c. munkájának 38. fejezetében, hogy Árpád két unokája — Vérbulcsú és Tormás — amikor Kr. u. 948-ban Bizáncban jártak, magukat és őseiket »Sabartoi-asphaloi«-nak nevezték. Árpád személynevünk ősiségével kapcsolatban Bíró hivatkozik **Budge E. A. Wallis: The Book of the Dead**, London, 1956. c. könyvében (oldalszám nincs²⁰⁰) a következőkre: »A lakosság eredete és népsége szempontjából a legfontosabb mozzanat az, hogy az észak–egyiptomi dinasztia megalapítójaként is egy ER–PAT, ER–PET, azaz Árpád nevű királyt tisztelnek, akinek neve mellett gyakran szerepel az őshazájára, a Zab folyó vidékére utaló ZAB név, amit az egyiptológusok SAB, SEB alakban írnak át.« **Michael Haberlandt, Ethnology** (1920. London) c. könyvében (oldalszám nincs) ezt írja még ezzel kapcsolatban: »A görögös formában írt Osiris, aki Kr. e. 3400—3200 táján uralkodott, magát szintén ER–PAT, SAB–UR őseitől származtatta.«

Rovásírásunknak az egyiptomi hieroglif írással való kapcsolatánál megemlítem a felső–egyiptomi Karnak város egyik templomának hieroglif feliratában Arad, Maghara, Árpád városok nevét i. e. 1500-ból. (Ez a tizenötödik, úgy nevezett „hüxoszi” dinasztia idejére esik, ami még inkább igazolja könyvem második fejezetében felvetett feltevésemet arról, hogy az Egyiptomba a Kr. e. második évezred közepén betört hüxoszok azonosak a hurritákkal!) Ezen városnevek a mai térképeken is szerepelnek és léteznek. Az idézettek azt bizonyítják, hogy feltehetően sok ezeréves szabír–magyar településről van szó. Ennek a népnek tehát közvetlen köze kellett, hogy legyen az egyiptomi és a föníciai írások kifejlesztésében. A szabír nép őstörténetével kapcsolatos a Zab folyó, mint kultúrközpont.

Erről a **Cambridge Ancient History** I. kötet 2. rész 609. oldalán a következőket írja: »A Zab folyó menti ősnépről a sumér agyagtáblákon már történelmileg bizonyított adatokat találunk. erről a népről a cseréptábla írók mint AS, vagy SA népről emlékeznek meg és a későbbi történelem nagySU, vagy SUBARIAN népnek fogja nevezni azokat Sumir–Akkádban.« Nem véletlen, hogy nálunk Nógrád megye salgótarjáni járásában Zabar helyiségnév ismert.

»Ar« végződésű helyiségeknek még Szabolcs–Szatmár megyében Kisar, Nagyar; Zala megyében Zalasabar; Baranya megyében Hercegszabar; Székelyszabar; Vas megyében Szombathely, melynek eredeti neve Szabaria vagy Szavaria. A földrajzi nevek etimológiai szótára szerint Arad városunk első szótagja az ar = úr szavunkkal azonos. Ez a végződés a következő népnevekhez is kapcsolódik: magy–ar, av–ar, szav–ar, sub–ar, stb.²⁰¹

Megemlítem, hogy az ókorban a Holt–tengertől keletre szintén volt egy Ar vagy Ar Moab nevű város, mely Moab tartomány fővárosa volt. A görögök és a rómaiak Areopolisznak nevezték. Kr. u. 342-ben földrendés romba döntötte. Feltehető, hogy az Ar városnév, azaz úr jelentésű szó a zabar vagy zabar népnév egyik szótagja.

(Itt ismét kénytelen vagyok reagálni Forrai professzor észrevételére, ami megintcsak alátámasztja a magyar–örmény rokonság teóriáját: mint már írtam könyvem második fejezetében, az örmények hájoknak nevezik magukat, ami örmény nyelven urakat (is) jelöl. **Budge, Sir E. A. Wallis: Book of the Dead. An English Translation of the Chapters, Hymns, etc., of the Theban Recension, with Introduction, Notes etc.** Second edition revised and enlarged. London, Routledge & Kegan Paul Ltd., 1974., *Erpät (Seb)* 19. és 138., valamint *Saa–ur* 595. old. 201 bolg-ar

ent, de az *ar-ka* (𐤀𐤓𐤕𐤁) uralkodó, császár, az *ari* (𐤀𐤓𐤁) =árja, vitéz, bátor; merész és a *ka* (𐤕𐤁) =van szavak ötvözéséből keletkezett...)

„Ismeretes Mesa moab királyának 34 soros rovásírásos köve, melyet Dibon (ma Dhiban) városában állítottatott fel Kr. e. 835-ben. Az emlékkő a király haditetteit örökíti meg úgynevezett föníciai, elsősorban moab jelekkel. Ugyanis a moabitáknak is szerepük volt a föníciai rovásírás kialakításában, ezt részletesebben ismertetem a **Küskarácsontól Sülvester estig** című könyvem²⁰² 14. oldalán.

A továbbiakban Bíró József részletesen leírja, hogy a szabírok a Zab folyó környékéről kiindulva fokozatosan hogyan hódították meg az egész Közel–Keletet, hogyan jutottak el — vítorlával ellátott, kátránnyal bélelt, gyékényből fonott hajókkal — a Fekete-tenger, a Földközi tenger környékére, a mai Perzsiába, a Dunán fel a Kárpát-medencébe, stb.

Számunkra a magyar rovásírás kialakulásának szempontjából egyik fontos tényező a szabír–magyarságnak a Földközi-tenger-környéki tartózkodási helye, mert csak így érthető meg az a szoros kapcsolat, amely az egyiptomi és a föníciai írások között fennáll. Ezzel kapcsolatosan megemlítem **Gottwald** és tudós társai részéről azt aényt, hogy a hurriták — vagyis a központi szabírság nyugati ága — Kr. e. a XIV. évszázad táján is még éltek a Jordán folyó völgyében. (*The tribes of Jahwe*, Maryknoll, New York, 1981.²⁰³)

Még ide kívánczik Bírónak a régészeti leletekre támaszkodó azon megállapítása, miszerint az összabírok Jerikóban Kr. e. 7000-ben már megjelentek. A magyar rovásírás eredetével kapcsolatban **Simon Péternél** is szinte törvényszerűen bontakozik ki a szabír–magyar őstörténeti háttér: Ezzel kapcsolatban elég csupán még néhány megállapításra hivatkoznom: »A tibárok, tabárok azokhoz a szabír törzsekhez álltak területileg és egyébként is közel, akiket protohettitáknak, vagy hattiaknak nevez a tudomány.« A szabír név néha »asphaloi« jelzőt is kap.

Ezt azzal magyarázza, hogy »az Eufrátész vidékén is van oly terület, ahol már az ókorban olaj és szurok tört fel a földből, vagy a folyó vize alól, és a lakosság a szurkot a vízből kihalászva, falazásnál a téglák összeragasztására használta fel, tehát az »asphaloi« jelző erre a területre is utalhat.« A magyar hangzású földrajzi neveket kapcsolatban ő is a következő megállapítást teszi: »A Holt-tenger keleti partvidékén az ókorban volt egy Machaerus nevű hegycsúcs, a Holt-tenger vidékétől északra eső területen pedig Emesa, Arad és Árpád városok léteztek (erre én is felfigyeltem könyvem második fejezetében), oly körzetekben, ahol i. e. XVIII. századtól kezdve — régészetileg bizonyítottan — szabírok, hurriták nagyarányú bevándorlása indult meg.« (Magyar Herald, Budapest, ELTE kiadás, 49. old.)

Az a tény, hogy rovásírásunk itt a Kárpát-medencében egyedül tudott több ezeréves ősi elemeket megőrizni, ennek történelmi háttérét bizonyítva érezhetjük. Eddig is tapasztalhattuk, hogy a történelmi valóság kiderítése az írástörténet segítségével nélkül elképzelhetetlen.

Galánthay Tivadar, a neves orientalista (...) hivatkozik **Campbell John Francis of Islay** »*The Hittites: Their inscriptions and their history*« c. könyvére, melyben leírja, hogy a »magharokat« a kaldesi csata idejében (Kr.e. 1350 körül) Szíria nyugati felébe (te-

202 **Forrai Sándor**: Küskarácsontól sülvester estig. Egy botra rótt középkori székely kalendárium és egyéb rovásírásos emlékek. Budapest, Múzsák, 1985.

203 Nagyon szívesen elolvasnám ezt a könyvet, sajnos a legnagyobb felháborodásomra ez a könyv szégyenteljes módon a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában — de más magyar közönyvtárban sem, pedig állítólag már sor került a rendszerváltásra, így ez a könyv nem minősíthető csak a néhány szerencsés kiválasztott előtt nyitott pártállami Zárolt Kiadványok Tárába való „tiltott irodalomnak” — nem található!!! Az MTA vajon így becsüli meg a magyar tudósokat?!

hát — amiről könyvem második fejezetében írtam — Dél-Örményországba!) és Maara, vagy Maghara városának tájékára, amelynek közelében ma is van Mesghara nevű község (egyes atlaszokban Mesrara). A csatában részt vett törzsek között Arad nevű törzs is szerepel, amelynek hasonló nevű városa Szíria tengerpartján feküdt. Ettől északra felelt Árpád, amelynek romjait még most is így nevezik. A Kárpát-medencében Aradon kívül több kisebb település viseli az Árpád nevet, köztük a legnagyobb a Bihar megye szalontai járásában Árpád nagyközség, ahol 1849-ben többek között Táncsics Mihály és Arany János is bujdosott.

Campbell megállapítása szerint a föníciaiak Kr. e. 1500 körül III. Thotmesz fáraó uralkodása idején²⁰⁴ fejleszthették ki betűírásukat, a rovásírást.

Ezen megállapítását Campbell arra alapozza, hogy az egyiptomi Karnak városának hieroglif felirata szerint III. Thotmesz birodalma területén magharok is éltek és a hettitákkal együtt harcoltak. Bizonyosság a feliratan szereplő Arad, Árpád és Maghara városokat említi. Campbell magharok alatt kifejezetten a magyarokat érti. Feltehetően a szabír–magyarokról lehet szó. Megállapítja továbbá, hogy a magyarok itt Naharina, Nahiri, Neuri, Nihri) nevű népszővetségben éltek²⁰⁵ és a legtávolabb birtak ellenállni az aszszír nyomásnak, Árpád városa is öt évig állta az ostromot. Kr.e. 700 körül a győztes aszszírok e terület lakói között nagy áttelepítéseket hajtottak végre és a helyükre Mezopotámiából arámiákat is telepítettek.

M. F. Albricht ugyancsak angol kutató Campbellhez hasonló eredményre jutott a maghar neveket kapcsolatban, amikor »*Archeology of Palestina*« c. könyvének 66. oldalán megállapítja, hogy »Mag–har rét a Tábor–hegytől kb. 10 km-re fekszik, amely bibliai alakítással Názáretnek van írva.« A »magyar« népvünk »gy« hangja több nyelvben ismeretlen, ezért a földrajzi nevek latin betűs átírásában a magharon kívül még számos változata ismert. Többek között: Madzsar, Madjar, Magar, Magor, Mogor, stb. Ez utóbbi a Csallóközben Árpád-kori település, mai nevén Magyar község. Galánthay volt az első, aki rámutatott a magyar rovásírás eredetének őstörténeti háttérére. Véleménye szerint a kutatási eredmények alapján a Közel–Keleten kellene keresni a magyarság eredetét és nem a Kaukázusban. Szerinte elsősorban Árpád romjai környékén való ásatások járnának meglepő eredménnyel. Sajnos, ez a mai napig sem történt meg. De amint látjuk, a szabír–magyarság révén a Kárpát-medencét is tekinthetjük az őshazáknak, mint az írás egyik bölcsőjét. Az eddigi régészeti adatok alapján — szerintem is — további alapos kutatásra volna még szükség.

Ezt a Közel–Kelet és a Kárpát-medence ősi kapcsolatait, azonos földrajzi nevei is feltélenl indokolják. A Kaukázus csak egy közbenső állomás volt a két »bölcső« között, és innen történhetek a kirajzások a szélrőzsa minden irányába és vissza, melyeknek nyomai máig is megmaradtak. Európaiak vagyunk ugyan, mai őshazánk is Európa, de számtalan szállal kötődünk a Közel–Kelethez és Ázsiához ősidők óta. Sürgős feladatunk: megtanulni újból Kárpát-medencei szemléletben gondolkodni, a Bach-korszakban és Trianonban eltemetett igazságokat feltárni, népünk és a világ tudomására hozni. Már az eddigiek alapján tényként állapíthatjuk meg, hogy a ma élő európai népek közül egyedül a magyarság rendelkezik olyan ősi írásbeliséggel, melyet a latin betűs írás átvétele után máig is őriz, és melynek segítségével őstörténetünket évezredekre visszamenően a valóságnak megfelelően közelíthetjük meg.

204 III. Tuthmószisz/Thotmesz Dzsehutimesz (Kr. e. 1468—1436, társuralkodó 1490—1468)

205 Azaz: Mitanni-Urartuban, tehát Nagy-Örményországban! — lásd könyvem második fejezetét!

Csak idézni akartam gondolatokat Forrai professzor előadásából, de a logikus, tényekkel és tekintélyes szerzőkre való hivatkozással alátámasztott gondolatvilága annyira magával ragadott engem, hogy a rövid szövegrészek mellőzésétől eltekintve, szinte teljes terjedelemben idézem az előadását. Gondolataival egyetértve, az általa felvetetteket azzal szeretném kiegészíteni, hogy ahol az ősmagyarokról esik szó, mindenütt oda kell tenni az ősményeket is, mert hiszen minden jel arra mutat, hogy egykor e két nép egy volt, de legalábbis évszázadokig sőt: talán évezredekig szorosan egymás mellett élt, egy nyelven beszélt. Nemcsak Mitanni–Urartu–Főnícia–Kánaán területén, hanem Babilónia és Sumér–Akkád területén is. Egyértelműen ezt támasztja alá egy sor Nyugaton élő magyar (és nemcsak!) tudós — köztük Baráth Tibor montreáli magyar professzor — munkái is.

„Babilonia legősibb művelt lakosai nem szemita nyelven beszéltek és így nem lehettek szemiták — Dr. Baráth Tibor professzor idézi A. H. Sayce »*The archaeology of the cuneiform inscriptions*« című, Londonban 1907-ben megjelent könyvét. — A Sumeritől kelet felé eső vidéken ragozó nyelv divott, aminthogy az divott magában Sumerben is. Abban az időben, amikor a művelődés itt először kialakult, még semmiféle jelét sem látjuk az úgy nevezett hajlított nyelveknek²⁰⁶... A babiloni kultúra olyan emberfajta alkotása, amely valamilyen finn, magyar, vagy japán típusú nyelven beszélt.²⁰⁷

Ezt a megállapítást — több nyugati tudós és a saját kutatási eredményeit összegezve — Baráth professzor a következőkkel egészíti ki: „A kutatások mai állapotának átvizsgálásából látható, hogy a sumirnak és egyiptominak elkeresztelt nyelv ügyében valami súlyos tévedés történt, mert e különlegesnek, páratlannak és kihaltak minősített nyelvek mégsem látszanak rokonalannak, folytatás nélkülinek, hanem nagyon is szoros összefüggésben állnak az élő magyar nyelvvel, vagyis hogy a szumerológia és egyiptológia alapvető tétele nem lehet helytálló.²⁰⁸ Aztán még hozzáteszi: „Azóta kiadásra került a sumér nyelv szókincsének 4.500 szavát felölelő Sumér Lexikon. (...) A sumér lexikonban jegyzékelt szókincs 62%-a tehető a magyarral egyező sumír szavak száma. Ez az arányszám egymagában is nagyon súlyosan esik a latba.²⁰⁹

Szelényi Imre müncheni magyar professzor majd' negyven évvel ezelőtt ezt írta: „A sumér nyelvnek az urál–altaji nyelvekhez és ezek között is a magyar nyelvhez való rokonsági vonatkozásait nem magyar tudósok fedezték fel, hanem olyanok, akik magyarul nem beszéltek, mint Francois Lenormant (*1837 †1883), Jules Oppert (*1825 †1905). És azóta a sumerológus tudósok részleteiben megállapították a sumér nyelv szerkezetét és annak a magyar nyelv szerkezetéhez vonatkoztatott azonosságát (Samuel Noach Kramer: *From the Tablets of Sumer*) továbbá, az eddig megfjtett kb. 4000 sumér szóból — 1000 azonos szóitőnek, vagy azonos szónak a mai magyar nyelvben való megtalálhatóságát (Dr. Ida Bobula: *Sumerian affiliations*, 1951.). Ha tekintetbe vesszük, hogy a magyar–finnugor

206 agglutináló nyelvek

207 Baráth Tibor: *Tájékoztató az újabb magyar őstörténeti kutatásokról*. Veszprém, Turul, 1989., 10. old. (Eredeti idézet: „The earliest civilized inhabitants of Babylonia did not speak a Semitic language and therefore they were not Semites... Eastward of Sumer the type of language was thus agglutinative, as it was in Sumer itself. And in the days when civilization first grew up there, there is no sign or trace of language we call inflectional... Babylonian culture owed its origin to a race whose type of language was that of the Finn, of the Magyars or the Japanese, Sayce, 70—72.”)

208 Baráth: *A magyar népek*... id. mű, 86. old.

209 Baráth: *A magyar népek*... id. mű, 95. old.

rokonság alig 500 szótól azonosságán lett elfogadva — 1000 azonos szóitőnek fennállása és bizonyítása kétséget kizár.²¹⁰

A továbbiakban Szelényi professzor így folytatja: „Történelmi igazság az, hogy a kivándorló népek magukkal viszik ősi tradíciójukat, ősi városaik neveit, múltjukat, hőseiket, törzseiket és mindent, ami nemzetük múltját, életét és történelmét őrzi. Így megérthetjük azt, hogy itt Amerika földjén az ide kivándorlott franciák »Illinoisban«, az olaszok »Genovában«, a németek »Frankfurtban« és a magyarok »Kossuthfalván« élnek. (...)

Tehát evidenciális alapon feltételezhető, hogy ezeket az elnevezéseket az ősmagyar nép hozta magával s ezek nemzeti életének és tradicionális múltjának az emlékei, hiszen azok a táblák, melyeken feltalálhatók az azonos nevek — csak az utolsó évtizedekben kerültek megismerésre. Erős argumentum a két nyelv közötti rokonság fennállására az a körülmény, hogy mindkettő »agglutinatív nyelv« és szerkezeti felépítésük teljesen azonos, továbbá, hogy csupán a magyar nyelv segítségével volt megoldható a sumér nyelv megfjtése. Magyarul nem tudó világírú nyelvészek állapították meg a sumér nyelv megfjtésében oly nyelvtani szabályokat, melyek a mai magyar nyelvtan sajátosságai.²¹¹

Végül a két nyelv közötti eltérések és a rokonság felfedezésének késését Szelényi professzor ckképpen indokolja: „A magyar nyelvnek évszázados elferdítése és a szláv, germán, semitic történészeknek a nemzetközi tudományos körökre gyakorolt tendenciózus félrevezető hatása felmérhetetlen akadályokat emeltek a sumér–magyar rokonság kimutatásában. Ehhez hozzájárultak és a nehézséget csak elősegítették meggondolatlan nyelvújítóink, akik 1800—1848 között rengeteg szót alkottak szláv, germán, szerb, szlovén és egyéb nyelvi hatásoktól ösztönözve. A sok »gy, ny, ty, zs, dzs, ly, sz« — felhasználásával kioroszakolt szavak a régi nyelv tisztaságát megrontották. (...) A sumerológusok nem tudnak magyarul és így a sumér fonetikus nyelv hibátlan leírása csak olyan betű- és szóhalmazok segítségével lehetséges, melyek egyáltalán nem tartoznak oda és értelmetlenségükön fogva — a sumér–magyar rokonság bizonyításában nehézséget okoznak.²¹²

Fischer Károly Antal professzor ugyanezt hetven évvel ezelőtt így fogalmazta meg: „Történelmi kútfők szerint a magyar s testvérnépe, a hún, a szkithák ivadécai és hogy valóban Szkithiából kellene származniuk, azt bizonyítják az akkád–sumir emlékek a Szkithiával szomszédos Mezopotámiában. A sumir nyelv alkata és szókincse tetemes része a magyaréval közös; az érintkezésnek tehát a legszorosabbnak kellett lennie. (...)

A XVIII. század elején egy új irány keletkezett, a melynek alaptétele az vala, hogy a magyar nyelv a finn–ugor nyelveknek keveréke és így a magyar nemzet maga is az; a hunok és avarok ellenben, a kiket a régiek a magyarok testvéreinek neveznek, törökök voltak. Ezen elmélet külföldi, német találmány, mely minálunk Hunfalvy Pál és Budenz József²¹³ vezetése alatt burjánzott leginkább. (...)

210 Szelényi: *Szumer*... id. mű, 13. old.

211 Szelényi: *Szumer*... id. mű, 14—15. old.

212 Szelényi: *Szumer*... id. mű, 31. old.

213 Josef Budenz német volt, Németországban született és amikor Magyarországra érkezett egy kukkot sem tudott magyarul, így aztán egyáltalán nem csoda, hogy minduntalan összetévesztette a szezont a fazonnal és az ugyancsak idegenajkú, az ügyvédként a nyelvészet terén illetéktelenül és ötbalkézesen kintárvadó Paul Hunsdorfer–Hunfalvyval együtt, a magyarokat mélyen gyűlölő Julius Haynau tábornok iktetésére, semmiféle szkrupulusok nélkül, résztvett a magyarságot mélyen meggyalázó, a sosemvolt „finnugorokról” regélő rémmese kiigyalásában és terjesztésében. A rémhírterjesztést és a hazaárulást már akkor büntette a törvény. Ezt különösen az ügyvéd Hunsdorfernek mindenképpen tudnia kellett.

A finn-ugor elméletnek azonban mindemellett hatalmas ellenese támadt Vámbéry Ármán személyében.²¹⁴ Majd kifakadva Fischer professzor hozzászól: „Az egész világon nincs nyelv a magyaron kívül, melyben az ékezés (akcentus) különböző elhelyezése vagy elhagyása az értelmet megváltoztassa. Jellemző különössége a magyar nyelvnek az is, hogy egyetlenegy szóból a ragozás által egész mondatot tud alakítani, a mit semmi más nyelv utána nem csinálhat. (...) A magyar nyelv az igeragokra nézve is egyike a legdúsabb nyelvnek. Igeformái és igeidői tekintetében is alig lesz hozzá hasonló nyelv. Kár, hogy éppen a mi nyelvészeink azokat nem használják és így bennünket is elszoktatják azok használatától. (...) Hol vannak a magyar nyelv mindeme tulajdonságai a török s a finn-ugor nyelvekben?”²¹⁵

Mindenesetre Könyvében Fischer professzor bebizonyította: **a zömében nem magyar származású, a magyart alig ismerő Hunfalvy (Hunsdorfer) Pál, Budenz József, Jankó János, Réthy László, Szinnyi (Faerber) József, Pauler Gyula és más »finnugoristák« közönséges nemzetgyalázó történelemhamisítók voltak!**

Baráth professzor keserű szájjal így folytatja: „Bonfini, Bél Mátyás, Pray György, Horváth István, Fejér György és Lukácsy Kristóf, hogy csak a főbb neveket említsük, — egészen a 19. század közepéig azt tanították, hogy a magyar nyelv és a magyar nép keleti származású és közülük nem egy éppen Mezopotámiában és Egyiptomban jelölte meg az őshaza helyét.”²¹⁶ Aztán mindezek alátámasztására hozzászól: „A szumír–magyar nyelvazonosság hirdetőinek nagy előnye, hogy tömeges egykorú írott anyag áll rendelkezésükre és így kiindulópontjukat adatokkal is jól alátámaszthatják, ezért a szumír–magyar nyelvrokonságot ma már tényként kell kezelniük.”²¹⁷

Baráth professzor és a nyugati magyar tudósok véleménye a »finn–ugor« származási elméletéről teljesen megegyezik az enyémmel:

„**Elvetjük nevezetesen azt a tételt, amely szerint létezett volna egy »finnugor« ősnyelv vagy alapnyelv** — írja Baráth professzor. — **Történetileg ilyen nyelv sohasem volt, az csupán nyelvészeti fikció, akárcsak az »indo-európai« ősnyelv, amelyen szintén nem írtak soha egyetlen okmányt sem. A finnugor ősnyelv fikciójának fenntartására ma már nyelvészeti szükség sincs, miután megtaláltuk a Régi Keleten a magyarnak nevezett ősnyelvet, amelyen a Kr. e. IV. évezredtől kezdve megszámlálhatatlanul sok okmány készült. Ezekben az okmányokban ugyanis mindazok a közös finnugor–magyar szavak megtalálhatók, amelyekkel a finnugor alapnyelv létét vélték bizonyíthatni.**”²¹⁸

Ehhez mindössze csak annyit lehet hozzáfűzni, hogy ugyanakkor ez, a Baráth professzor által magyarnak nevezett ősnyelv, azonos az ősrömgény nyelvvel, tehát a hurriták–kánaániak nyelvével! Ez pedig egyértelmű bizonyítéka annak, hogy a hurriták–kánaániak a sumérok utódai, illetve azonosak a sumérok! Egy másik munkájában Baráth professzor kiemeli: „Mivel a finnugor nyelvészek a magyar nyelvet nem ősnyelvnek tekintik és mivel szerintük

214 Fischer Károly Antal: *A magyar őstörténetírás hanyatlása*. Chicago, Illinois, Reprinted By Transworldtaste Books, 1977., 4. old.

215 Fischer: *A magyar...* id. mű, 13. old.

216 Baráth: *Tájékoztató...* id. mű, 11. old.

217 Baráth: *Tájékoztató...* id. mű, 19. old.

218 Baráth: *Tájékoztató...* id. mű, 28. old.

a magyar nyelv beszélői Európába csak a 9. század végén érkeztek, azért így okoskodnak a továbbiakban: ha a mi nyelvünkben valami közös az indogermán, török vagy más nyelvekkel, ez csak úgy magyarázható, hogy ezeket az elemeket e már régebben Európában lakó népek nyelvéből a magyar vette át. (...) De mi fog történni ezzel a kölcsönzési elmélettel, ha kiderül, hogy magyarok Európában már Krisztus előtti évezredekben is laktak, tehát előbb, mint a megnevezett népek? Ez esetben a logika szabálya szerint az következik, hogy a kölcsönzés fordított irányban történt.”²¹⁹ Összegezőként Baráth professzor a következőket hangsúlyozza:

„**Mindezek miatt mi, Nyugaton működő magyar tudósok és tanárok, a finnugor elméletet minden ízében elavult tudományos felfogásnak tartjuk, amely nemzeti szempontból is káros. Következésképpen, lelkiismeretünk szavát követve, a finnugor történetelméletet elvetettük.**”²²⁰

Sajnos a nyugati magyar — és nem exbolsevista magyar! — tudósok megállapításaira még mindig oda sem figyelnek a marxista-sztálinista emlékün nevelkedett hazai »tudós elvtársak«. Nem akarnak odafigyelni! Éppen ezért máig a Glatz elvtárs vezette Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában hiába is keresnénk mindazokat a műveket, amelyek a magyarság történetének megannyi alapkérdését valóban tudományosan, valóban a nemzet érdekeit szem előtt tartva boncolják. Az is szégyen és gyalázat, hogy — például — az *Officina Nova* kiadó gondozásában a napokban — tehát évekkel a rendszerváltás után! — Glatz Ferenc »elvtárs« szerkesztésében megjelent »*A magyarok krónikája*« c. enciklopédia csak úgy hemzseg az elmúlt kor analfabétikus hibáitól! Glatz elvtársék I. Gézát még mindig teljesen alaptalanul és fantáziátlanul Geobicásznak titulálják, Mihály arkangyalt pedig a Szentírás ismeretének teljes hiánya miatt (a vallás a bolsevista párttagsággal sehogyan sem ért össze!) Mihály Dukasz bizánci császárral azonosítják, a magyarok őshazáját pedig az egykori szovjet elvtársaik Szibériájába helyezték el...

Glatz elvtárséknak csak egyet lehet javasolni: a marxizmus–sztálinizmus klasszikusainak tanulmányozása helyett, végre olvassák el a nem a marxista gyorstalpalókon »politikailag megbízható elvtársakként« négy elemével lett történészek és nyelvészek, így a nyugati magyar és nem magyar tudósok idevonatkozó műveit, köztük Baráth Tibor professzor »*A magyar népek őstörténete*« c. alapmunkáját²²¹, vagy Padányi Viktor és Badiny Jós Ferenc buenos-airesi, Zakar András garfieldi, Erdélyi István melbournei, Götz László bécsi, a hazai tudósok közül pedig Kiszely István, Forrai Sándor, Bendefy László, Bakay Kornél, Lukácsy Kristóf, Fischer Károly Antal, Szongott Kristóf, Patrubby Lukács és Szász Béla professzorok munkáit.

A marxista–sztálinista–révaista–ilkuista–glatzista és a bachista–hunfalvysta–budenzista abszurdításokat egyszer és mindenkorra elvető jövő kutatójának, a végre egységesen, közös örmény–baszk–magyar–kurd–görög erőfeszítéssel kiképzett, az ókori Közel–Kelet nyelveit és írásait (a rovásírás mellett az ékírást, az örmény és az ómagyar mellett az asszír, föníciai, héber, ógörög, óperzsa, mész, parfi, óegyiptomi, sumér–akkád stb. nyelveket) is jól ismerő

219 Baráth: *A magyar népek...* id. mű, 18. old.

220 Baráth: *Tájékoztató...* id. mű, 31. old.

221 Baráth Tibor: *A magyar népek őstörténete*. New York, Somogyi Zoltán kiadása, 1993.

armenohungarológusok (sumerológusok) feladata lesz — a különböző korokból származó rovásírásos és ékírásos emlékek összehasonlításával — választ adni arra kérdésre, mikor került sor a főníciaiak, az örmények, a pelazgok, az achájok, a médek–kurdok, a baszkok és a hún–magyar–székelyek–szabírok–szávártok szétválására. Ugyanis minél kevesebb az eltérés az adott kor írásos emlékeiben, annál inkább behatárolható a közös együttlét utolsó időpontja. Az biztos, hogy az örmény Urartu fennállásának idején a hún–magyarok még az Örmény Fennsíkon tartózkodtak és valószínűleg az asszír támadások következtében „álltak odébb”. A magyar–örmény vonatkozásban erről az alábbiakban bővebben lesz szó

A magyar és az örmény nyelv közös vonásai

Visszatérve még az örmény eredetű nevekhez, fogalmakhoz. A *báró* Örményországból került Európába, a *paron/baron* (պարոն) örményül *urat* jelent. A magyar nyelv nagyon sok örmény eredetű szót tartalmaz, így például a *kos* (քոշ), a *hamar* (հարաւար) örményül és magyarul is ugyanazt jelenti. A *ba* (բա) örményül kétségtelen, biztos, így a *Baján* (Բայան) annak fia. Valószínűleg *Baja* város neve innen ered. Egyébként a magyar tájak, városok és települések jelentős hányada örmény eredetű nevet visel. Egyértelműen örmény név a *Csepel* (Շեպէլ), szó szerinti jelentése: *sietni*.

A magyar tenger partjára érkező örmény csapatokat kísérő gyerekek nagyon örülhettek a végeláthatatlan víztömegnek, mert a *Balaton* (Բալաւոն) név is örmény eredetű: *gyermekünnepe* a jelentése, a *bala* (բալա) = *gyermek* + *ton* (տոն) = *ünnepe* szavak összeadásának az eredménye. *Gerecse*-hegység nevének örmény jelentése: *fogyót nem ejteni*, mert a *gerel* (գըրէլ) = *fogyót ejteni* + a *cse* (շէ) = *nem* szavak összeadásával keletkezett. Az Encstől északra fekvő *Arka* (Արքա) község örmény jelentése *király, császár, uralkodó* (a *bárka* is innen vette a nevét, Noé bárkája számos nyelven arka, tehát királyi hajó, ill. a hajók királya!).

A Pápa melletti *Nóráp* (Նորաք) örmény jelentése = *új part, új ország*, mert a *nór* (նոր) = *új, friss, ifjú*, az *ap* (աք) = *part, vége, ország*; a Szombathely melletti *Vép* (Վէպ) község nevének örmény jelentése *regény, éposz*; míg a Nagykanizsa melletti *Inke* község nevének örmény jelentése: *inke* (Ինք) = *egyedül*; a közeli *Bajcsa* neve pedig az örmény *bajc* (Բայց) = *azonban, viszont, ellenben* szó ragja.

Egy évezrede feltehetően a berkenye lehetett a Balatonpart uralkodó növényzete, mert *Arács* község neve az *arác* (Արած) = *berkenye* szóból keletkezett. A Hatvan melletti *Tura* neve pedig a *tur* (Թուր) = *kard* ragja. A Tiszafüred közelében fekvő *Abádszalók* neve két örmény szó ötvözéséből született: *abád* (Ապաւոն) = *település, helyiség* + (Ապաւաք) *szalákar* = *kölemez*. Az *Alap* (Ալաք) község nevének jelentése = *abrák, takarmány*; az *Aba* (Ապա) község nevének a jelentése pedig = *majd, utána*; viszont *Abasár* az örmény *abasárjain* (Ապաշարային) = *kisegítő* szó lerövidítéséből született. Ellenben az *Acsa* és *Acsád* községek neve: *acsk* (Աչք) = *szem*; az *Agostyán* községé pedig az *agosz* (Աղոս) = *barázda* szó megtoldásának az eredménye.

A Kisvárdá melletti *Anarcs* község a nevét az örmény *anarcsán* (Անարժան) = *méltatlan, igazságtalan*; a somogyi *Andocs* község pedig az *ando* (Անոն) = *megfélemlíthetetlen, rettenthetetlen* szótól kapta. Az Eger melletti *Andornaktálya* község neve három örmény szó ötvözéséből született: *andorr* (Անորր) = *béke, nyugalom, csend* + *nahk* (նախ)

először, első + tály (թալ) = *egyidős, kortárs, egyenlő, azonos, valaminek a párja*. Az utóbbi szó szerepel a Szerencs melletti *Tállya* község nevében is, míg az *andorr* (Անորր) szóból ered a Pireneusokban elterülő *Andorra* városállam neve is!

A Bonyhád melletti *Aparhant* község neve két örmény szó: *aparkh* (ապարք) = *tartozás, hátrálék* + *hant* (խանդ) = *féltékenység, buzgalom, por, roham, lökés, hevedesség, hív* összeadásából született. *Arad* városunk, akár az *Ararát* hegy neve, az *Ara* (Արա) ősi örmény keresztnév ragja.

A Komló melletti *Barátúr* község a nevét nem az úr-baráttól kapta, mert eredetileg *Barator* volt a neve, a *bar* (բար) = *gyümölcs* + *ator* (աթոր) = *szék, trón* szavak összeadásából keletkezett. *Sürgösen*, *gyorsan* az örmény jelentése a Mosonmagyaróvár melletti *Arak* (Արաք) község nevének.

A Somogy megyei *Pátca* község a *pát* (Պաւոն) = *fal, kerítés* és a *c* (ց) = *-ig* rag összeadásával; míg a Fejér megyei *Pátka* a *pát* (պաւոն) = *fal, kerítés* és *ka* (կա) = *van* szavak összeadásával; s ugyan ennek a *pát* (պաւոն) = *fal, kerítés* szónak a ragja a Bátorbágy melletti *Páty*, a Csenger melletti *Pátyod*, a Nagykanizsa melletti *Pat*, és a Kaposvár melletti *Patalom* községek neve.

A Szerencs melletti *Mád* (Մաւոն) község nevének örmény jelentése: *ujj, szőlő hajtás, fok, lépcsőfok*; az Encs melletti *Méra* község pedig a *mér* (մէր) = *anya*, a *mérak* (մէրաք) = *hurok, vagy a méri* (մէրի) = *erdő* szóból keletkezett; a Baranya megyei *Korpád* község a *kor* (Կոռ) = *földesúri robot munka* és a *pád* (պաւոն) = *fal, kerítés* szavak összeadásából kapta a nevét; a Mátészalka melletti *Kocsord* (Քոշոր) nevének örmény jelentése pedig *hajfűrt, hajtincs*.

A Tápiószecső közelében lévő *Kóka* a nevét az örmény *kók* (Կոկ) = *sima, egyenletes, folyékony, könnyed, folyamatos, ill. a kók* (քոք) = *gyökér, gyök* szó ragozásával nyerte.

A Nagykőrös melletti *Kocsér* pedig a *kocsél* (Կոշէլ) = *megnevezni, elnevezni, hívni, kiáltani, vagy a kocsel* (Քոշէլ) = *kóborolni, vándorolni* szótól kapta.

A Miskolc környéki *Arnót* község neve az örmény *gyilkos* = *արնաւոր* (*arnäter*) szó; az Aszód melletti *Bag* község neve pedig a *bagin* (Բագին) = *bálvány, oltár* szó lerövidítésével született; míg a Lenti közelében található *Baglad* község neve a lerövidített *bagin* (բագին) = *bálvány, oltár* és a *lad* (լաք) = *anyag* (szövet), *rongy* szavak összeadásának az eredménye, ami nyilván arra utal, hogy lakosai a ruhatextiliákat bálványszerűen imádták.

A honfoglalás idején nagy éhínség pusztíthatott *Hajdúszovát* környékén, vagy pedig a település bevételeire kiéheztetéssel kerülhetett sor, mert nevét az örmény *szov* (սով) = *éhség, éhes* + *vát* (վաւոն) = *rossz* szavak összeadásából, illetve a *szovátandzs* (սովաւոնաւոն) = *kiéhezett, kiéheztetett* szó lerövidítéséből kaphatta.

A Tiszafüred és Polgár között lévő *Tuka* (Թուքաւ), valamint Szombathely melletti *Vát* (Վաւոն) községeknek sem lehetett jó híre, mert örményül *vát* (վաւոն) = *rosszszan, rossz*; a *tuka* (Թուք) pedig = *nyál, köpet*. A Gödöllő melletti *Szada* (Մադա) a nevét vagy a *szadajel* (սադայէլ) = *sátán, ördög*, vagy pedig a *szadap* (սադաք) = *gyöngyház* szó lerövidítésével nyerte.

Cegléd melletti *Túlahegy* őslakói nagyon szerethették az ebeket, mert a község nevének örmény jelentése *tula* (թուլա) = *kutyakölyök*. Ugyancsak örmény eredetre utal a keszi végződésű települések — *Bátorkeszi, Budakeszi, Dunakeszi, Egyházaskesző, Gyulakeszi, Karancskesz, Magyarkesz, Sárkeszi* — neve, mert örményül a *kesz* (կէս) = *fél* (0,5), így a *Keszű, Kesző, Keszi* = *feles, féli*.

A Mezőkövesd melletti *Tard* (Տարդ) község nevét egyfajta, szárított ganéjból készült tüzelőanyagtól kapta, míg az Ózd feletti *Susa* (Շուշա) község névadói valószínűleg a karabahi *Susi* (Շուշի) városából jöhettek, neve az örmény *susan* (Շուշան) = *liliom* szó ragja, akár a tévesen héber eredetűnek vélt *Zsuzsa*, *Zsuzsanna*, *Susanna*, *Zuzka*, *Suzy* keresztnév is, mely név (Շուշան/*Susán*) — a Máriához és egy sor más örmény eredetű névhez hasonlóan — még az őskorban, az igen erős örmény kulturális és gazdasági ráhatás következtében honosodott meg Judea–Izraelben.

Putnok város neve is örmény eredetű, az örmény *put* (Փուտ) = *rothad*, *poshad*, *elégtelenség*, *hiány* szóból; *Szolnok* város neve a *szol* (Սոլ) = *cipő*, *bakancs saru*, vagy pedig a *szolnok* (Սոլնոկ) = *retesz*, *zár* szóból; *Pécs* város neve a *péc* (Պեժ) = *szikra*, *Kolozs* és *Kolozsvár* neve a *kol* (Քոլ) = *bokor*, *cserje*, *bozót*, *cserjés*, *friss hajtás* szóból; *Tab* (Թափ) neve a *tab* (թափ) = *lendület* szóból; Hódmezővásárhely melletti *Mártély* (Մարդիկ) neve pedig a *márt* (Մարդ) = *ember*, *férfi* + *ély* (իկ) = *hél!*, *hahó!*, *óh!* szavak összeadásával keletkezett, míg a Kiskörös közelében lévő *Orgovány* (Օրգովան) neve *termőt* jelent.

A *súr* (շուն) = *sétálni*, *felforgatni*, *összeforgatni*, *átfordítani*, *kifordítani* örmény szónak a ragja a Duna partján lévő *Surány*, a Törökszentmiklós melletti *Surjány*, a Mór melletti *Súr* és a Nagykanizsa melletti *Surd* község neve, illetve a *Surján* (Շուրյան) vezetéknev.

Egyértelműen örmény eredetre utal — többek között — *Arka*, *Beregdaróc*, *Dad*, *Karapancsa*, *Kecel*, *Kál*, *Kám*, *Kán*, *Kerta*, *Kocsér*, *Léh*, *Lénárdaróc*, *Magyardaróc*, *Narda* és *Tibolddaróc* községek neve. A *daróc* a *dar* (դար) = *kor*, *század*, *korszak*, *időszak*, *síak*, *domb*, *halom* szó ragja, de a *daróc* (դարոց) = *újjászületés*. A *kál* (Կալ) = *áram*, *szérű*, *szérűskert*, a *kám* (Կամ) = *vagy*, akár, *kán* (քան) = *mint*, *valami helyett*, *kerta* (կերտաւ) = *elme*; *kocsér* (Կոշեր) = *elutazott*, *vát* (Վաւո) = *rossz*, *kece* (Կեցկե) = *éljen!*; míg a *narda* egy igen népszerű kockavető játék.

Ugyancsak örmény eredetre utal — többek között — *Salgótarján*, *Martfű*, *Aka*, *Kaba*, *Kab-hegy*, *Adorjánháza*, *Pér*, *Litér*, *Litke*, *Kapoly*, *Kány*, *Iharos*, *Hejce*, *Csobánka*, *Kalaznó*, *Káld*, *Jaba*, *Tass*, *Kemse*, *Taksony*, *Tasnád*, *Balajt*, *Bana*, *Bezi*, *Rezi*, *Csanád*, *Baja*, *Birján*, *Ecser*, *Csehi*, *Csitár*, *Gáborján* és *Gáborjánháza* neve. Örmény helyiségeinek a *Nagy-tétény*, *Hács*, *Igal*, *Tata*, *Tárkány*, *Kiliti*, *Ondód*, *Onga*, *Örkény* és *Ormosbánya*.

Magyarországon, de Romániában is sok a szláv — köztük lengyel — eredetű helyiségnév, fogalom, elnevezés is, ezeket azonban, akár a számtalan romániai, szlovákiai, szerbiai és horvátországi örmény nyelvi emlékeket, majd egy másik könyvben fogom ismertetni. Megszámlálhatatlan, ősmagyarnak hiit tulajdonnév és fogalom is valójában örmény eredetű.

A *kagán* név a főpapot jelentő *kaĥana* (քախանա) örmény szóból keletkezett. Mivel a kagán szakrális uralkodó volt²²², már teljesen érthető ez a név. Nézzük meg a hun vezérek tulajdon neveit. A *Kandik* a *kand* (կանդ) = *sas* szó becézett formája, talán a *kandúr* szó is tőle ered. A *Targit* a *taregir* (տարեգիր) = *krónikairó* vagy a *tar* (տար) = *messzi*; a *Solak* a *sol/hak* (շողակ) = *briliáns*, az *Attila* és az *Etel* nevek pedig az *atel* (ատել) = *gyűlölni*, *meggyűlölni*, az *atelavar* (ատելաւար) = *gyűlölettől lángoló* örmény fogalmakból született. *Attila* felesége, *Réka* is örmény nevet viselt: *Ĥre-ka?*, (Հրեքա) vagy *Ĥre-ka* (Հրեկա), és itt a *ĥre* (հրե) = *tüzes*, a *ka?* (քա) = *szarvas*, a *ka* (կա) = *van* (lenni) örményül.

Egyértelmű fordítása van a *Karatun* névnek is: a *kar* (կար) *varrás*, *varrat*, a *kar* (քար) = *kő*, *köves*, a *kar* (քար) = *szikla*, *tun* (տուն) = *dinasztia*,

²²² Dümmerth Dezső: *Álmos, az áldozat*. Budapest, Panoráma, 1986., 106–116. old.

ház, *füst*, *család*, *háztartás*, *gazdaság*, *nemzetiség*, *kuplé*. Így a *Katun* (Կաւուն) = *meglévő dinasztia* (szó szerint: *dinasztia van*), innen ered a magyar *Kata*, *Kató* és *Katalin*; de az *Álmos* és a *Csaba* is örmény eredetű nevek, mert *Csabal* (Ճաւալ) = *halacska*, a *Csaba?* (Ճաւալ) *szétlapított*, *szétnyomott*, *laposra vert*, *szétfolyt*; *ál* (ալ) = *élénk piros*, *vörös*, *mos* (մոշ) = *földi szeder*, *Álmos* (Ալմոշ) = *vörösszeder*.

A *Sebő* név az örmény *sep/seb* (շեպ) = *lejtő*, vagy a *sephl/sebhl* (շեպել) = *ostorozni*, *megütni* szóból keletkezett. A *Vajk* (Վայք) név ugyancsak örmény származású: a *vaj* (վայ) = *szegénység*, *bánatom van*, de felkiáltás is: *vaj* = *aj!*, *ej!*, *óh!*, így ez a név vagy a szegénység, vagy pedig a bánatosság (ami általában együttjáró állapot) jelzőjeként született. Ugyanazon elven képződött, mint a ma is igen népszerű *Ĥajk* (Հայք=Ĥájk) név, amelynek az első viselője a *ĥaj* (Հայ = örmény) törzs korábban már említett első nagyfejedelme (*ĥaj*→*Ĥajk*, *vaj*→*Vajk*) volt.

A *Zoltán* (Չոլդան) név az örmény *zol* (զոլ) = *övezet*, *periódus*, *ciklus* és a *tan* (դան) = *mag*, illetve (*թան*) = *köpü*, *köpülés* fogalmak ötvözéséből képződött, így *Zoltán* (Չոլդան) ill. *Zol-dán* (Չոլդան) = *köpülőövezet*, = *köpülési ciklus*, = *magciklus*, *magövezet*, *magvetőkor*. A *Kún* (Քուն) örményül = *álom*, a *Kurszán* (Հուրսան= *Ĥurszán*) = *tüzes növendék*, *tüzes fogadott gyerek*, vagy = *tüzes keresztfitő*. És örmény név az *Ajtony* is, (Csonka-Örményország (Kilikia) több hercege és királya — akiket Hetumként, *Hajtonként* is nevezik a krónikáiról — szintén ezt a nevet viselte²²³, (Հայտոն) jelentése: „örmény ünnep“.

Keresztnév gyanánt használni tárgyakat, foglalkozásokat, növényeket, állatokat stb. megjelölő fogalmakat, nagyon sok népnél igen elterjedt szokás volt. Gondoljunk csak az indián nevek: *Bölcs Sas*, *Hosszú Nyíl*, *Dübörgő Szikla*. De még napjainkban is nem egy magyar keresztnévnek „egyéb“ jelentősége is van: *Virág*, *Jácint*, *Hajnal*, *Rózsa*, *Piros* (ennek a névnek a becézett változata a *Piroska*), *Ibolya*, *Angyal* (ill. *Angyalka*, ami az *Angéla* fordítása). Ezért egyáltalán nem tűnik illogikusnak egy *Halacska* (*Csaba*), *Tüzes Növendék* (*Kurszán*), *Vörösszeder* (*Álmos*), *Álom* (*Kún*), *Gyűlölettől Lángoló* (*Attila*, *Etel*, *Etele*), *Magvető* (*Zoltán*), *Szattyánbőrű* (*Székely*), *Tüzes Szarvas* (*Réka*), *Bánatos* (*Vajk*), *Herceg* (*István*).

A ma Európában élő népek névkészletébe — görög, héber, arab, latin, szláv és germán közvetítéssel — nagyon sok ősrégi örmény név került be. Izrael–Júdeában a babiloni rabság, Görögországban Nagy Sándor idején sok örmény név honosodott meg. Ezek közé tartozik – a teljesség igénye nélkül – az *András–Endre–Ernő* (Էրնիկ/Ernik, Էրնանի/Ernani = *Andrzej*, *Andreas*, *Andrea*, *Andrew*, *Andrej*, *Eugen*, *Eugeniusz*, *Jenő*), *József* (Հովսեփ/(Ĥ) Ovszep = *Józef*, *Joseph*, *Josef*, *Iuszuf*, *Josephine*, *Józefa*), *Mária* (*Májr* = *Maria*, *Marija*, *Mario*, *Mariusz*), *Magdolna*, *Gerhárd* (*Gerárd*), *János* (Հովհաննես/Hovannesz = *Jován*, *Jan*, *Johannes*, *Janina*, *John*, *Iván*), *Damján*, *Kozma*, *György* (Գեղորգ/Gevorg = *Georg*, *Georges*, *Jerzy*, *Jíři*), *Gergely* (Գրիգոր/Grigor/Krikor), *Pongrác* (Բաղրատ/Bagrát/Pakrad = *Pankracy*, *Pankrat*), *Antal* (Անտոն/Anton = *Antoni*, *Antonius*, *Anton*, *Anthony*), *Domonkos* (Դոմինկո/Tominkosz/Դոմինիկ/Dominik = és e név lengyelül is így hangzik!, *Dominique*), *Leó* (Լեւոն/Levon = *Leon*, *Leonid*, *Eleonóra*), *Taras* (Թորոս/Toros), *Erik*, *Erika*, *Ózséb* (*Euzéb*, *Euzebiusz*, *Eusebio*).

Az örmény Պետրոս = *Bedrosz* (kelet-örmény kiejtés szerint *Petrosz*) = *Péter* névből, örmény közvetítéssel született a Csehországban igen népszerű *Bedřich* keresztnév, amelyet

²²³ Barácz: *Rys dziejów...* id. mű, 50. old.

— többek között — a nagy cseh zeneszerző, a litomyšli Smetana (*1824 †1884) is viselte. Éppen ezért példátlanul nagy baklövés a Bedřich (Péter) nevet „Frígyes”-re (Friedrich) fordítani — ahogyan ezt egyes lexikonok, Bedřich Smetana életrajzírói, műveinek idegen nyelvű kiadói hibásan nagy előszeretettel teszik —, mely névhez semmi köze! A Frígyes ugyanis lengyelül is és csehül is Fryderyk/Friderik.

Az örmény eredetű nevek egyébként nagyon sok nép névkészletében megtalálhatók. Ilyen név a Mária is, amely a kora ókorban került át a héber névkészletbe és onnan terjedt el világszerte. A szónak ma is élő ősi örmény jelentősége: *anya* = (մայր) *majr* (Մայր). Az oroszoknál — grúz közvetítéssel — igen elterjedt *Tamara* név is örmény eredetű, jelentése: Դամար (Tamajr) = ez az *anya*. A leghíresebb Tamara a Bagratida I. Nagy Tamara (1184—1213) grúz nagykirálynő volt.

Egyébként örmény név a bibliai Kánaán — Fönícia főnőcsei neve — is (örményül *kán* (քան) = *mivel, helyett, mihelyett*) és ez arra enged következtetni, hogy a főnőcseik — a pelazgokhoz, akhájokhoz és etruszkokhoz hasonlóan — talán szintén az örmények rokonai voltak.

„A főnőcseik származása még nincs tisztázva — írja a bibliai népek történetének világhírű szakértője, Alfred Tschirsnitz professzor. — A bibliai hagyomány szerint Kánaántól származtak. A főnőcseik feltehetően Kr. e. 3000 körül érkeztek meg a második hazájukba közelebbre ismeretlen területre. A főnőcseik származásának a problémája már az ókori geográfusokat is foglalkoztatta. (...) Második hazájukba az Eufrátesz vagy a Tigris mentén jutottak el. (...) Mindenesetre az egyiptomi festmények az egyiptomiakkal és etiópiakkal együtt vörös színnel ábrázolják őket, a sémitákat viszont sárga színnel.”²²⁴ Ebből pedig az is kiderül, hogy téves és félrevezető, mi több: rosszindulatú az a felfogás, miszerint a főnőcseik a zsidókkal rokon sémiták voltak!

Rubik (Ռուբիկ) a ma is igen népszerű ősrörmény Ruben/Rupen (Ռուբեն) keresztnév becézett változata, amelyből szlávosan tovább becézve született a Rubicsek név. A Dorján (Դորյան) név szintén örmény eredetű: a *dór* nemzetség fia/lánya, Csongor pedig egy húros hangszer neve. Az Ernik (Էրնիկ) ősidők óta divatos örmény név, annak becézett formája az Ernani (Henanu), így az Ernő is tőle származik. Az Ákos (Ակոս) örményül = *barázda*; az Alvián (Ալվիան) = *sokszínű*; az Andor (Անդոր) = *békés, csendes, nyugalmas*; Apor (Ապորի) = *zabigyerek*; Árpád (Հարպատ) = *örök akadály*; Azár (Հազար) = *ezer*; Balabán (Բալաբան) = *gyermekcsinálás, gyermek munka*; Balambér (Բալամբար) = *meggy magtár*; Balár (Բալար) = *gyermek*; Baló, Balló, Balla (Բալա) = *gyermek*; Bán (Բան) = *munka, alkotás, elfoglaltság*; Barakony (Բարակ) = *vékony, apró, kicsi*; Cseke (Չեկե) = *nem fekély*; Csobán (Չոբան) = *marhakereskedő, juhász, pásztor*; Csobánka (Չոբանկա) = *marhakereskedő van*; Csepel (Չեպել) = *sietni*; Csongor (Չոնգոր) = *egy húros hangszer neve*; Damáz (Դամաս) = *lassú tűzön főtt nagykutya (befolyásos ember)*; Dános (Դանիթու) = *korszakos*; Dárus (Դարս) = *korszakos*; Demeter (Դեմետր) = *az úrral (gazdával) szembehelyezkedő*; Demján, Demjén (Դեմյան) = *a szembehelyezkedő fia*; Osszián (Օսյան) = *oszét nemzetiségű ember fia*.

A Barakony a *barak* (բարակ) = *vékony, apró, kicsi, gyenge* szónak; a *Barót* a *bar* (բար) = *gyümölcsstermés* szónak; a *Bese* a *pes* (պեշ) = *mező, szoknyaalja, hegyalja* szónak; a *Ciprián* a *Kipr* (Կիպր) = *Ciprus* szónak; a *Csanád* a *csan* (ճան) = *anyóka, nagyanyó* szónak; a *Ders* a *der/ter* (տեր) = *uralkodó, uraság, isten, gazda* szónak; a *Domán* a *tumán*

²²⁴ Tschirsnitz: *Dzieje...* id. mű, 139. old.

(թուման) = *kőd* szónak; *Ernye, Irnik* az *ir* (իր) = *tárgy, dolog* szónak; *Gara* a *gari* (գարի) = *árpa* szónak; a *Gerjén*, a *Gerold* a *ger* (գեր) = *kövér, telt, molett* szónak; a *Taksony* a *tak-sok* (տաքոնգ) = *forró, égő* szónak; a *Tas* a *tasel* (տաշել) = *faragott* szónak; a *Törtel* pedig a *tor* (թոր) = *unoka* szónak a ragja. A *Ticián* a *tiցար* = *mitosz*, vagy a *tiցանույշ* = *ticánuj* = *nimfa* ragja, jelentése: *mitosz gyermeke* ill. *nimfa gyermeke*.

A *Tarkány* = *nagyon messzi*. A *Gáspár* a *kas* (քաշ) = *alacsony, alacsonyan, súly* és a *bar* (բար) = *termény*, illetve a *par* (պար) = *tánc* szavak ötvöztetésével; a *Kozma* pedig a *kosz* (քոս) = *viszkető, sömörös* és a *ma?* (մա) = *halál*, illetve *masz* (մաս) = *rész* szavak ötvöztetéséből született.

Régi örmény nevek a *Gábor*, az *Etel*, az *Adél*, a *Roland*, az *Ond*, a *Kond*, a *Botond* és az *Asztrik*/Աստրիկ (és ez kimondottan *női név*, az *ősrörmény szerelem istennője!!!* — ezért komoly félreértés e név férfiasítása, bár ilyen tévedés másutt is előfordul, így például amikor a *Mária* női nevet férfiak viselik, például Spanyolországban és Olaszországban; a lengyelek e kérdésben mégis bölcsőbbek voltak, így született a *Marian* férfi név, amit viszont Magyarországon [*Mariann*] — és ez egy újabb korszakos tévedés! — női névként használják).

De a régi örmény nevek közé tartozik az *Attila*, a *Vajk*, a *Réka*, a *Dóra* és a *Márk* is. Az *Örkény* az *örk* (երկ) = *írás, alkotás, műalkotás, munka* szóból; az *Ormos* pedig az *orm* (ոմ) = *fal* szóból keletkezett. Így az *Orion* (Օրիոն) jelentése „a fal fia”, mely név az örményből került át a latinba. Innen ered az örmények lengyel megnevezése — *Ormianie* — illetve a magyar *örmény* is. Örmény eredetű név a *Hedvig* is. Örményül a *Հեդ* = *Hed* = *együtt, mellett, egyidejűleg, ellen, vissza*, a *վիկ* = *víg* pedig a pillangósvirágúak családjába tartozó bükköny neve.

A sok „hébernek” vélt ötezer éves örmény név közül ime néhány arkangyal név örmény jelentése: *Dániel* (Տանիել) a *տան* = *dinasztia* és a *ել* = *felmenés, felemelkedés, felvonás, felhúzás* szavak ötvöztetése, jelentése: *felemelkedőben lévő dinasztia*; *Selátiel* (Շեղատիել) a *շեղ* = *ferde, lejtős, dől* és a *տիել* = *gyűlölő* szavak ötvöztetéséből született, jelentése: *a rosszat (ferdét) gyűlölő*; a *Nutániel* (Նադանիել) a *նա* = *ő*, a *դան* = *mag* és a *ել* = *felmenés, felemelkedés, felvonás, felhúzás* szavak ötvöztetése, jelentése: *ő a felemelkedő mag (előd)*; *Árákiel* (Արակիել) az azonos *տարակիել* = *küldeni, elküldeni* szóból keletkezett, de összecseng a hasonló *տարապալաւտարակիել* = *apostol* szóval, jelentése: *küldött*; a *Gábrriel* (Կապրիիել) a *կապ* = *kapcsolat*, és a *ել* = *felmenés, felemelkedés, felvonás, felhúzás* szavak ötvöztetése, jelentése: *felemelkedő kapcsolat*; a *Mikáel/Mihály* (Միքայիել) a *միգայի* = *kőd-ös* szóból keletkezett, jelentése: *szellemi, a szellemtől (Szentlélektől) való*.

Nem héber hanem ősi örmény szó az imáinkban oly gyakran használt *ámen* is! Az örmény pátriárkákat máig Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց = *Katohikosz Ámenajn Hájoc* Minden Örmények Katolikosza, ill. szó szerint: *A Mindnag Örménység Katolikosza*, a császárt pedig az Իշխանաց Իշխան Արքայից Արքա = *Ishánac Ishán Árkajic Árká* = *Hercegek Hercege, Királyok Királya* cím mellett az Տեր Ամենայն Հայոց = *Der Ámenajn Hájoc* = *Minden Örmények Uralkodója* titulus illeti meg. Az *ամեն* = *ámen* szó jelentése *mindenek, mindnag, nagy* (-hatalmú) és még az őskorban sok más armenizmussal együtt került át a héber nyelvbe. A *Mindenható* örményül Ամենապարոն = *Ámenakaróh* szintén az *ámen* szó ragja.

Az örmény szókészletből a latinba, majd onnan a magyarba került át az *Emilián*, a *Fábián*, a *Felicián*, a *Flávián*, a *Flórián*, a *Gemián*, a *Gracián*, a *Kajetán*, a *Kasszián*, a *Kolumbán*, a *Koriolán*, a *Lucián*, a *Marcián*, a *Marián*, az *Oktávián*, és az *Ulpián*, görög

közvetítéssel pedig a *Karion*. A Magyarországon napjainkban használt keresztnevek közül, az alábbiak is örmény eredetűek: *Abbás* (*Abbász*), *Ajád*, *Belián*, *Boján*, *Cserjén*, *Damján*, *Demjén*, *Domán*, *Dorián*, *Dusán* (örményül *du* (սոս) = *te*, *sánt'* (շաւթ) = *villám*, *fenyegetés*, *tűz* szavak ötvözéséből született, így a *Dusán* (Տոշաւթ): *Villámos*, *Fenyegető*, *Tűzes*, a délszlávok csak *átvették* az örmény fogalmat), *Ernö*, *Ernye*, *Gál* (*Kál*), *Gerjén*, *Hunor*, *Ilián*, *Kál* (*Gál*), *Kálmán*, *Karád*, *Kármán*, *Kászon*, *Katapán*, *Kilián*, *Koppány*, *Kurşán*, *Lóránt*, *Márk*, *Pázmán*, *Rabán*, *Roland*, *Tarján*, *Zajzon*, *Zalán*, *Zoltán*, és a *Zorán*. A női nevek közül örmény eredetű szóból keletkezett az: *Adél*, *Adriána*, *Adrienn*, *Asztrid* (*Asztrik*=*Aszthik*), *Bojána*, *Dóra*, *Dorottya* (mindkettő görög közvetítéssel), *Gajána* (*Gajáné*), *Kira* (a kilikiai *Kir* [Könyves] *Anna* hercegnőtől, aki *II. Leó* [1269–1289] csonkaörményországi király felesége volt), *Mária* (örményül az *anya* = *májr* (մայր), innen került a héber szókészletbe, a héber *Mirjám* név eredetileg *Májrján* (Մայրյան) = *az anya gyereke* volt, innen ered a *Marianusz*, *Marian* férfinév is), *Oriána*, és a *Réka*. Ezért javasolom *Ladó* professzornak (és más szerzőknek), hogy könyve²²⁵ újabb kiadásánál mindezeket a tényeket feltétlenül vegye figyelembe!

Számos Magyarországon elterjedt vezetéknev is örmény eredetű. A szék és a trón örményül *ator* (աթոր), illetve a nyugat-örmény kiejtéssel *ador*, így tehát az *Adorján*, illetve *Otorján* (Օթորյան) *trónfíjt* vagy *székfíjt*, *székty*; a *Torgyán*–*Tortyán*–*Torsán*–*Torszán* (Տորթյան), pedig *tortaffyt* jelent. A *Tarján* (Տարյան) messzi ember, messziről jött ember fiát; a *Berszán*, *Persian* (Պարսյան) Perzsa–Örményországból származását jelent. A *ka* (Կա) örményül »aki van«, *Kaján* (Կայան) annak fia/lánya. A *Kossuth* név az örmény *kos[ut]* (քոշտ) = *tyúkszem*, *csomócska*, *rög*, *kemény* szóból képződött. *Vastag(h)* négyezer éves örmény keresztnev, *csopotelső*, *parancsnok* a jelentése, a *vast* (վաշտ) = *század*, *egységes* (összeforrt) *csopot*, *közösen működő embercsoport* szóból keletkezett.

Sok más lengyel, magyar stb. név is örmény eredetű. Így örményül a *Bem/Pehm* (Բեմ), *színpadot*, *szószék*ek jelent; a *Csermák* (Շերմակ) név *fehért*, *ősz hajút*, a *dam* (դամ) *kinlódást*, *főzést* *kis tűzön* és *nótahúzást* jelent; a *Damján*–*Domján* (Դամյան) e tevékenységet végző fia–lánya.

A vezetéknevként elterjedt *Ari* (Արի) név örmény jelentése: *árja*, *árlák*, *férflas*, *bátor*, *vitéz*, *merész*, *hősies*. A *Borenich* név az örmény *boreni* (բորենի) = *hiéna* szó szlávósításával született, az eredeti — *Borenjan* (Բորենյան) — név jelentése: *a hiéna fia*.

Az örmények Haynau követőit becézték így *A Székely* jelentése: = *sintén szattyánbőr*, mert a *szék* (սեկ) örményül = *szattyánbőr* *el'* (ել) = *sintén*, *ugyancsak*. Nyilván arról lehetett szó, hogy a később székelyekké lett hunok? magyarok? örmények? azzal különböztek a hún–magyar törzsszövetséghez tartozó többi törzstől, hogy szattyánbőrből készült az öltözetük.

Az *Orbán* (Օրբան) jelentése: *árva* (nem Árva megyei!) származású, *árvai*. Találó a koronás fő magyar megnevezésének az örmény fordítása is. *Király*: (գիրալ) = *lám*, *a könyves*, illetve = *íme*, *az okmányos*, mert a *kir* (գիր) = *betű*, *ábécé*, *írás*, *ércpénz* *írásos oldala*, *okmány*, *felirat*, *könyv*, *ály*(ալ) = *lám*, = *íme* az örmény jelentése.

Szongott és Lukácsy után²²⁶ felsorolok néhány olyan magyar szót, amely bizonyítottan örmény eredetű: *Adél*, *atya*, *akarak*, *ártatlan*, *ár*, *áradat*, *árad*, *abrosz*, *ámbár*, *arc*, *ármány*,

²²⁵ *Ladó* János: *Magyar utónévkönyv*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1982.; *Magyarországi utónévkönyv*. Fiúnevek. Összeállította Újvári Béla. Budapest, Ész-Érv Bt. Könyvek, 1996.; *Magyarországi utónévkönyv*. Leánynevek. Összeállította Újvári Béla. Budapest, Ész-Érv Bt. Könyvek, 1996.

²²⁶ Szongott: *A magyarok... id. mű* 229–255. oldalak; Lukácsy: *A magyarok... id. mű*, 42–48. old.

árva, *árok*, *abroncs*, *aszal*, *aszalni*, *bárd*, *bárka*, *bárány*, *buta*, *bitang*, *biztos*, *bömbölés*, *bü-dösség*, *boldogság*, *borjú*, *bokor*, *bámul*, *cérna*, *cövek*, *cukor*, *csecsemő*, *csúnya*, *csorog* (a víz), *csat*, *csillag*, *csorda*, *cseresnye*, *csiriz*, *daru*, *deszka*, *dajka*, *dajkálni*, *dús*, *dadogó*, *dög*, *domb*, *dobom*, *dal*, *ék*, *ének*, *engem*, *éles*, *erdő*, *érező*, *érzékeny*, *egy*, *eresz*, *ér* (patak), *erő*, *eszi*, *ezer*, *fa*, *férj*, *futok*, *fű*, *guba*, *göndör*, *gömb*, *galád*, *galuska*, *görbe*, *gomba*, *goromba*, *ganéj*, *gerezd*, *gerle*, *gerenda*, *gomb*, *haza*, *hazárd*, *hurok*, *hon*, *haj*, *háj*, *hasítani*, *hír*, *harc*, *hús*, *hó*, *hullámok*, *hüvös*, *hit*, *hét*, *hinni*, *hab*, *hazug*, *hiú*, *hám*, *idegen*, *idő*, *ítélet*, *ír*, *ív*, *idő*, *igéz*, *intek*, *jámbor*, *kacag*, *keh*, *kehes*, *kitépem*, *kinsz*, *kicsiny*, *kis*, *költeni*, *költemény*, *kút*, *kalász*, *kér*, *kötés*, *kavics*, *kapocs*, *kos*, *kard*, *kakas*, *korsó*, *kalóz*, *köpi*, *kintatni*, *kádár*, *lenni*, *láda*, *lakni*, *méz*, *mink*, *Márk*, *mocsár*, *mákon*, *nincs*, *nevezetes*, *nádas*, *Nádasdy*, *naszád*, *nadrág*, *nekik*, *nyilvános*, *nyírni*, *nyíl*, *orr*, *osztó*, *ott*, *ők*, *öszön*, *ördög*, *piac*, *pizsok*, *párna*, *ritka*, *rész*, *rég*, *rosta*, *sín*, *som*, *seb*, *sír*, *sírhalom*, *sóvárgó*, *sok*, *sűrű*, *sárga*, *sereg*, *sor*, *sorolni*, *sár*, *sötét*, *szög*, *szőr*, *szilva*, *szekerce*, *szaladni*, *szeretet*, *szeretni*, *szeretem*, *szürni*, *szabad*, *szanaszét*, *származék*, *szerte*, *szűz*, *szív*, *származás*, *szoros*, *szám*, *szírom*, *szórom*, *tántorodni*, *tántorog*, *támad*, *tüdő*, *Teremtő*, *talál*, *tej*, *taps*, *tör*, *ti*, *tik*, *titok*, *tímár*, *tíz*, *tíz-enegy*, *tipor*, *tárkony*, *tenni*, *törvény*, *unoka*, *ugar*, *utak*, *vén*, *vér*, *verem*, *vásár*, *visszafelé*, *vándor*, *vászon*, *vastag*, *verekeedés*, *vétek*, *zúz*, *zúzni*, *záp*, *zsír*.

A fenti felsorolás csak néhány kiragadott szó a többszázból annak érzékeltetésére, hogy milyen sok köze volt–van a magyarságnak Örményországhoz, az örményekhez, és mennyire közös a múlt...

Végezetül még néhány örmény főrendi név eredetire szeretnék kitérni.

Köztudott, hogy bizonyos történelmi korokban az emberek keresztnevük mellé — afféle vezetéknevként — odairták vagy a város nevét, ahol éltek (például Budai Pál, Bécsi János/Johann Wiener stb.), vagy pedig a nemzetiségüket (pl. *Görög Pál*, ill. *Pál*, a *Görög*; *Főnicjai Ádám*, *Sváb Rudolf* etc), vagy pedig az idegenek így gúnyolták őket...

Az ókori örmény főrendi nevek zömében parfi/parthusi/parti eredetűek: (*Ħ*) *Ajkani* (Հայկապոնի), *Amatuni* (Ամատունի), *Arcruni*/Ardruni (Արծրունի), *Arsakuni* (Արշակունի), *Arsaruni* (Արշարունի), *Bagratuni*/Pakraduni (Բագրատունի), *Bznuni* (Բզնունի), *Bzsnuni* (Բժնունի), *Ge?arkuni* (Գեղարքունի), *Gentuni* (Գենթունի), *Gnuni* (Գնունի), *Havnuni* (Հաւնունի), *Horhoruni* (Խորխորունի), *Jervanduni* (Երվանդունի), *Kadzseruni* (Գադզերունի), *Mandakuni* (Մանդակունի), *Mardpetuni* (Մարդպետունի), *Me?nuni* (Մեհնունի), *Pahlavi*/Pahlavuni/Bahlavi/Bahlavuni (Պաղլավունի), *Pakoruni*/Bagoruni (Բակորունի), *Paluni*/Baluni (Պալունի), *Rsduni*/Rstuni (Ռշտունի), *Szaharuni* (Սահարունի), *Szjuni* (Սյունի), *Szlkuni* (Սլկունի), *Szpanduni* (Սպանդունի), *Truni* (Տրունի), *Vagraszpuni* (Վագրասպունի), *Vahuni* (Վահունի), *Vananduni* (Վանանդունի), *Varazsnuni* (Վարաժնունի), és *Vidzanuni* (Վիժնունի).

Ezek a hercegi házak a Parthusi/Parf /Parti Birodalom idején kerültek hatalomra Örményországban, ezért valamenynyiről feltételezhető, hogy parthusi/parfi/parti, azaz: magyar eredetűek! S úgy tűnik, valóban: az „uni“ (-ունի) végződés eredete „huni“, azaz hun lehetett! Tehát: (*Ħ*) *Ajkaz*, a *hun* = (*Ħ*) *Ajkaz*(h)uni; *Amat*, a *hun* = *Amat*(h)uni, *Arcr*, a *hun* = *Arcr*(h)uni, *Bagrat*, a *hun* = *Bagrat*(h)uni, *Bznun*, a *hun* = *Bzn*(h)uni, stb. És valóban voltak és vannak az örményeknél olyan keresztnevek, mint: [ilyen zárójelben a sumér–magyar jelentését írom le!] *Hajk* (Հայք), *Hajkaz* (Հայկազ), *Bagrat* (*Bagear*) [Bak-Rá!], *Pahlav* (Պաղլավ), *Arsakesz*/Arsak (Արշակ) [Űr-Szék-Ős!], *Jervand* (Երվանդ), *Mardpet* (Մարդպետ), *Pakur*/Bakur (Բակուր) [Bak Űr!], *Horhor* (Խորխոր) [Hor-Hor!=Űr-Űr!]

stb. Sőt: a *Horhor* név az ősegiptomiaknál is igen népszerű név volt, s Badiny Jós Ferenc, Zakar András, Baráth Tibor, Götz László stb. munkáiból tudjuk, hogy a magyarokhoz hasonlóan, az ősegiptomiak is sumérok voltak! Szongott és Lukácsy elméletét ugyanúgy mint Szász Béláét, Endrey Antalét stb. szerintem komolyan fontolásra kell venni, nem pedig »elvtársiasan« egy kézlegyintéssel etikátlanul úgy elintézni, mint ahogyan *Petőfi Sándor* tényleges vagy vélt barguzini sírjának ügyét, melynek feltárására *Morvai Ferenc* gyöngyösi vállalkozó, országgyűlési képviselő (vagy ahogyan sokan nevezik: a kazánkirály) önzetlenül milliókat áldozott, *Dr. Kiszely István* nemzetközi hírneves antropológus professzor pedig fáradságát és idejét nem kímélve utazott el a szinte a világ másik végén lévő temetőbe ásni, majd tekintélyét nem sajnálva adta közzé az első hallásra teljesen hihetetlen és mégis mennyire reális hírt.

(Milyen cinikusan nemzetellenes szélsőséges bolsevista erőknél fájhat az, hogy a legnagyobb költőnk és nemzeti hősünk végre nagyságához méltó panteonhoz, a nemzet pedig zarándokhelyhez jutna?! Vajon a Bach-korszak — tudománytalan bolsevista emlékün nevelkedett — utóvédharcosai még mindig ennyire félnek a demokrácia és a szabadság magyar úttörőjétől!?)

Lehet, hogy csak a távoli jövő zenéje lehet a komolyabb kutatások beindítása, amihez fel is kell nevelni olyan kutatókat, akik mindhárom örmény nyelv mellett ismerik a méd, asszír, óperzsa és parthusi nyelveket is és hajlandóak a történelmi Nagy-Örményország és a hajdani *Parf* (*Parthusi*) *Birodalom* és *Mitanni* területén, helyben keresni a közös múlt nyomait.

Ehhez pedig nemcsak az Örmény Köztársaság, hanem egy sor környező ország kormányával is a magyar kormánynak tudományos-együttműködési szerződést kellene kötnie és akár egy közös armenohungarológiai (vagy ha úgy tetszik: hungaroarmenológiai) intézetet létrchoznia. És az egyetemeinken végre meg kell nyitni a megfelelő tanszékeket, melyek mindmáig — hála a bolsevista kulturbugrisok fél évszázados büntetlen garázdálkodásának — fájóan hiányoznak!

Befejezésül mégvalami: Örményországi útjaim során — *Dzsohar Dudajev* meghívására — *Csecsenországban* is jártam. Az orosz maffián kívül más maffiáról, annál inkább „csecsen banditákról“ itt nem hallottam (annál többet orosz banditákról), az emberek mind nagyon kedvesek, segítőkészek voltak. Az utca emberétől kezdve a legfelsőbb vezetőig. Bármint kértem, szó nélkül teljesítették, többször meghívtak szívélyes, baráti összejövetelekre. Az egyik miniszterétől kaptam ajándékba egy orosz—csecsen szótárt.²²⁷

Elgondolkodtató, mennyi, a magyarhoz vagy az örményhez hasonló, de eloroszosított, eltatárosított, vagy azonos szó van a csecsen nyelvben! Például az „*orosz*“, „*oroszul*“ csecsenül „*орпс*“, „*орпсуйн*“ — *orsz*, *orszijn*! És a *Kaukázusi Magyarország* — amiről az előbb írtam — hajdanában itt volt, tehát ez az egybeesés nem lehet véletlen!²²⁸ És ez

²²⁷ *Karaszajev, A.T. — Macijev, A.G.: Russzko—Csicscsjenszkij Szlovar — O'rszijn—nohcsijn szuovár.* Moszkva, Izdatjelszvo »Russzkij Jazik«, 1978. (A. T. Карасаев — A. Г. Мациев: Русско—чеченский словарь — О'рсийн—нохчийн словарь. Москва, Издательство »Русский язык«, 1978.).

²²⁸ A magyar—csecsen rokonságot a szovjetek is beismerik. A „*Proiszhoszdjenyje oszjetinszkavo narodá. Matjerijalü naucsnoj szjesszii, poszvjascsjennoj problemje etnogjenjeza oszjetin.*“ (Ordzsonikidze, Szjeviero—Oszjetinszkoje Knyizsnoje Izdatjelszvo, 1967. — *Происхождение осетинского народа. Материалы научной сессии, посвященной проблеме этногенеза осетин.* Ордзоникидзе, Северо—Осетинское Книжное Издательство, 1967.) című könyvben közzétett »A hunok legendája és az oszétok származásának kérdése« (*Предание—легенда гунов [гуной] и вопрос о происхождении осетин.*) című tanulmányában (186—192. old.), I. M. Szaidov szovjet szerző egyértelműen azt állítja, hogy az oszétok, az ingusok és a csecsenek a hunok leszármazottjai.

a maroknyi, az orosz állami banditák és terroristák által száz éve egyfolytában gyötört és megalázott nép végre szabad akar lenni, le akarja rázni az orosz banditák igáját...

Vajon Dudajevék ezért lennének banditák, terroristák?! Azért, mert többé már nem tűrik azt, hogy az orosz terrorista néptört banditák kegyetlenül legyilkolják az öveiket, lerombolják a házaikat, kirabolják az otthonaikat?! Azért, mert végre a saját nyelvükön akarnak beszélni, a saját ősi szokásaik szerint élni?

Azért, mert még egyszer nem öhajtanak szibériai kitelepítettek lenni?! Azért, mert a tolvaj kiált rendőrért, mert a bandita—barbár nemzetnek mindenki más „bandita“, ha nem úgy táncol, ahogyan a tolvaj öhajtja...

A ruszok voltak azok, akik a szovjet érában a lehangosabban tiltakoztak az »imperializmus« és a »kolonializmus« ellen. És Csecsenország, Ingusország, Észak-Oszétia, Karacsáj-Cserkesszia, Kalmükország, Dagesztán, Bajkária, Tatárország, Kabarda, Baskiria, Tuva, Karélia, Jakutország és megannyi más máig megszállt és kizsigerelt gyarmat több mint száz nem orosz népe — köztük számos rokonaink — függetlenségi törekvéseinek a folyamatos és kegyetlen elnyomása, vajon nem minősül »imperializmusnak« és »kolonializmusnak«?

Még egyszer a magyar—örmény—sumér—káld múltról

A lelkiismeretes szerző még akkor is toldozgatja-foltoztatja a könyvét, amikor az már a nyomdában van, mert úgy véli, hogy az általa megismert újabb és újabb adatokat, elméleteket is köteles megosztani az olvasójával. Sajnos a szerzők többségéről — mind szépirokról, mind a különböző tudományokat népszerűsítőkről — aligha mondható el az, hogy ezt teszik. Boldogak, amikor a kéziratot leadták és az érte járó honoráriumot bezsebelték. Javításokra, kiegészítésekre sokszor még akkor sem hajlandóak, ha a lektori javaslat alapján a kiadó ezt határozottan megköveteli tőlük.

Ugyanis napjainkban „nem érdemes“ minőséget termelni azért, mert Magyarországon és a volt szovjet blokk többi egykori tagállamában a szerzői honoráriumok ma egyre alacsonyabbak. Nevetségesen alacsonyak, a mű megírására fordított órákra bontva még tízedében sem érik el a legrosszabbul fizetett — és legalacsonyabb műveltségű — segedmunkaerő órabérét, vagy a sokszor igen tetemes kiadásokat (szakirodalom rendszeres vásárlása, tanulmányutak, múzeumi és könyvtári belépők, a géppapír stb. ára...) Pedig a naprakészesség biztosításának az elmaradása valójában az olvasó semmibevétele! És annak bizonyítása, hogy az olvasóval — sokszor igen magas áron — megvetetett könyv valójában förcmű!

Pedig a Szentrás egértelműen figyelmeztet: *Jaj neked, ingatag, állhatatlan ember: mit teszel majd, hogyha meglátogat az Úr?*²²⁹ A bölcsesség jóra neveli fiait, s aki keresi, azt mind fölemeli.²³⁰ Az igazságnak sohase mondj ellent, tudatlanságodért bizvást szégyenkezhetsz.²³¹ Halálod napjáig küzdj az igazságért, maga Isten, az Úr harcol akkor érted. Ne légy nagyot

²²⁹ Sirák fia könyve — Σοφία Σιραχ — Eclesiástico (Sirácida) — Liber Iesu filii Sirach — Mađrošč Siracha — Sirach 2.14.

²³⁰ Sirák fia könyve — Σοφία Σιραχ — Eclesiástico (Sirácida) — Liber Iesu filii Sirach — Mađrošč Siracha — Sirach 4.11.

²³¹ Sirák fia könyve — Σοφία Σιραχ — Eclesiástico (Sirácida) — Liber Iesu filii Sirach — Mađrošč Siracha — Sirach 4.25.

mondó, nyelveddel hősködő, mihaszna, és hanyag a munkádban.²³² Fiam, tanulj ifjúságodtól fogva, és még ősz fejjel is gyarapodj a bölcsességben.²³³ A bölcsesség fölemeli a szegény fejét, s a főemberek között juttat neki helyet.²³⁴

Boldog az, akinek bölcsességen jár az esze, aki mindent okosan megfontol; aki eszét a bölcsesség felé irányítja, és annak titkait igyekszik fölfedni, mint valami vadász, úgy jár a nyomában, leskelődik, hogyan juthat a közelébe, benéz az ablakán, fülel az ajtaján, s meglepészik a háza közelében, a falához kötözi sátrának cövekét, az oldalához üti fel a sátrát, s ezáltal kellemes otthonban lakhatik, gondjaira bizza gyermekei sorsát, s az ágai alatt kipihen magát, a nagy hőség elől árnyékába bújik, oltalmat nyújt neki annak dicsősége.²³⁵ Egyetlen értelmes ember egész várost benépesít, de az istentelen nemzetség elpusztul.²³⁶

Munkám esetében ennek a fejezetnek egy újabb résszel való kiegészítése azért indokolt, mert már most több országból élénk érdeklődés mutatkozik trilógiám iránt, ami azt jelenti, hogy több nyelven fog megjelenni. Ez pedig azért fontos, hogy a magyarság őstörténetének legújabb kutatási eredményeit világszerte megismerjék és ez végső lökést adjon az elavult és téves finnugorisztikai és indogermanisztikai elméletek felszámolásához, a kérdéssel és a kísérő tudományokkal foglalkozó magyar tudósok — Badiny Jós Ferenc, Baráth Tibor, Padányi Viktor, Kiszely Ferenc, Radics Géza, Götz László, Lukácsy Kristóf, Szongott Kristóf, Forrai Sándor, Szász Béla, László Gyula, Endrey Antal, Fischer Károly Antal, Szelényi Imre, Bendeffy László, Bobula Ida, Nagy Sándor stb. — munkáinak legalább a világnyelvekre történő mielőbbi lefordítását. De térjünk a tárgyra.

Badiny Jós Ferenc professzor kedves szívességének köszönhetően a napokban sikerült végre kézbe vennem Radics Géza „Eredetünk és őshazánk” című munkáját, amelyet a sumér–magyar múlt eddigi kutatási eredményeinek afféle összefoglalójának is tekinthetjük. Csak néhány gondolatot szeretnék belőle kiragadni és összevetni az általam korábban leírtakkal. Legelőször is a választ arra a kérdésre, a (többnyire marxista–sztalínista említként nevelkedett) hazai kutatók miért ragaszkodnak annyira az eddigi tévelméleteikhez.

„A hazai kutatók — írja Radics professzor — óvakodnak a sumér–egyiptomi–magyar kapcsolatok vizsgálatának felvételétől, mert nem csupán kenyerük biztosítása lenne veszélyeztetve, hanem kiérdemelnék vonalhű kollégáiktól a »déliabós történészkedő« megbélyegzést is, ami elviselhetetlen lenne számukra. Bárhogyan legyenek is a dolgok, László észrevételei kikényszerítették a viták újbóli felvételét, s ezzel kimozdították a hazai őstörténetkutatást a holtpontról. Így vált a »bizonytalanság« valóban »termékennyé«.”²³⁷

Radics professzor a tanulmányában gyakorlatilag bebizonyította azt a tényt, hogy a Kárpát-medencében a magyarok — vagy még pontosabban: a sumér–magyarok — voltak az első lakók, azaz Pannónia mind a magyarok, mind pedig a sumérok és ősegyiptomiak

232 Sirák fia könyve — Σοφία Σιραχ — Eclesiástico (Sirácida) — Liber Iesu filii Sirach — Mądrość Syracha — Sirach 4.28–29.

233 Sirák fia könyve — Σοφία Σιραχ — Eclesiástico (Sirácida) — Liber Iesu filii Sirach — Mądrość Syracha — Sirach 6.18.

234 Sirák fia könyve — Σοφία Σιραχ — Eclesiástico (Sirácida) — Liber Iesu filii Sirach — Mądrość Syracha — Sirach 11.1.

235 Sirák fia könyve — Σοφία Σιραχ — Eclesiástico (Sirácida) — Liber Iesu filii Sirach — Mądrość Syracha — Sirach 14.20–27.

236 Sirák fia könyve — Σοφία Σιραχ — Eclesiástico (Sirácida) — Liber Iesu filii Sirach — Mądrość Syracha — Sirach 16.4.

237 Radics Géza: *Eredetünk és őshazánk*. Oak Forest, a szerző kiadása, 1983., 9. old.

őshazája! Tehát egyrészt a sumérok és az ősegyiptomiak innen vándoroltak el Mezopotámiába és a Nílus-völgyébe, ahol aztán létrehozták a magas kultúrájukat, másrészt pedig amikor sor került az Árpád-féle »honfoglalásra«, a »honfoglalók« azért nem olvadtak be az őslakosság jelentős számbeli fölényű tengerébe, mert egyazon nyelvet: a magyart beszélték!

„A magyarság eredetének és őshazájának talányát ugyanis — írja Radics professzor —, az úgy nevezett »honfoglalás« előtti időben meghonosult, vagyis a »honfoglalóktól« már a Kárpát-medencében talált őstelepes köznép kilétének és történeti szerepének kutatása oldandja meg.”²³⁸ Majd hozzáteszi: „a többség nyelve olvasztja be a kisebbség nyelvét.”²³⁹

Aztán később — többek között — felhívja a figyelmet a régészek által a magyarországi Tatárlakon talált agyagtáblácskák eredetére és keletkezésük időpontjára. Ezt írja:

„Nagyon érdekes Borisz Perlov cikke, amit Bárczy Zoltán fordított és Tatárlaka üzenete címmel megjelent a FORRÁS 1981. novemberi számában. Perlov közli, hogy a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Régészeti Intézete laboratóriumának sumerológus szakértője 5 pontban összefoglalt következtetésre jutott. Minek az első két pontjából a következőket tudjuk meg: »1. A tatárlaki táblácskák helyi eredetű, széleskörűen elterjedt írásbeliségi rendszer darabjai. 2. Egy táblácska szövege hat ősi totemet sorol fel, amelyek megegyeznek a Dzsemdet-Naszr sumér városból származó »listával«, valamint a magyar Körös-kultúrához tartozó temetési pecséttel.« A következő három pont a táblácskák kultikus jellegéről ad hírt. Perlov szerint több szovjet sumerológus tartja ősiabbnak a tatárlakai táblácskákat, mint a legrégebbi mezopotámiaiakat. Ezzel kapcsolatban írja: »Így hát kik voltak Tatárlaka ősi lakói, akik az i.e. 5. évezredben »sumérul« írtak, akkor, amikor Sumér még nem is létezett?« Említésre érdemes az is, hogy hazai régészünk, Kalicz Nándor hétezer éves égetett agyag-szobrocskákat talált az Alföldön.”²⁴⁰

Más sumerológusok és magyar őstörténet-kutatók — elsősorban Badiny Jós Ferenc, Götz László, Zakar András és Kiszely István — általam leírtak tükrében, egyértelművé válik tehát azon tény, hogy a mai magyarok a sumérok leszármazottjai, akiknek ősei Mezopotámiából Urartuba, majd Szabir-földre kerültek, ők alapították a Babilóni, a Parthus (így már az is érthető, hogyan prédikálhatott magyarul a hunok at megtéríteni szándékozó, majd vértanúságot szenvedett Gergely püspök, mert a nagyapja, az örmények apostola, Világosító Szent Gergely parthusi — tehát magyar — volt és Gergely tőle tanulhatta meg a magyar nyelvet!), a hun és az Avar birodalmakat, ezer száz évvel ezelőtt Árpád katonáiként telepedtek le a Kárpát-medencében.

Csakhogy a »honfoglalók« (és ez Attila húnjaira is vonatkozik!) nem az első magyarok voltak, akik itt megjelentek! A Kárpát-medencében ugyanis mindig is magyarok éltek, mert ha nem így lett volna, már Attila húnjai is, Árpád-vezér magyarjai pedig mindenképpen beleolvadtak volna az állítólag itt élt slávok tengerébe, ahogyan ez a bolgárokkal megesett! Mert előbb-utóbb egy kisebbség mindig beleolvad a többségbe. S az eddig feltárt pannóniai régészeti leletek azt bizonyítják, hogy az őslakosság legalább a tízszerese volt például a »honfoglaló« Árpád-féle magyar hadnak! Azonban ténylegesen az őslakosság a »honfoglaló« magyarságnak legalább a húszszorosa volt, mert amint azt már korábban — Szongottra és Lukácsyra hivatkozva — leírtam, a magyar »honfoglalók« hadának több mint fele örmény volt!

²³⁸ Radics: *Eredetünk...* id. mű, 9. old.

²³⁹ Radics: *Eredetünk...* id. mű, 9. old.

²⁴⁰ Radics: *Eredetünk...* id. mű, 14. old.

És ezek az örmények mind bele is olvadtak a magyarságba, emléküket már csak néhány Árpád-kori magyar település örmény neve őrzi, amiről szintén írtam. Ezen felül azonban egy másik tény is egyre inkább kezd világossá válni: a Kárpát-medence—Anatólia—Örmény-Felvidék—Mezopotámia—Örmény-Felvidék—Kaukázus—Etelköz—Kárpát-medence között az elmúlt évezredekben állandó, többször ismétlődő körforgásos vándorlásra került sor! És ennek a körforgásnak mindig ugyanazok a sumér–magyarok voltak a résztvevői, akik hol trákokként és frigeikként mentek át a Balkánról Anatóliába, majd pelazgokként, achájként visszajöttek, hol pedig nagyobb kerülővel hunokként és avarokként, majd »honfoglaló« magyarokként tértek vissza az őshazájukba. És a visszatérésük csak azért volt zökkenőmentes, mert a Kárpát-medencét változatlanul ugyan az a magyar–sumér nép lakta!

Befejezőként még egyszer nyomatékosan kihangsúlyozom, hogy ennek a kérdésnek további beható vizsgálata valamennyiünk közös ügye. Éppen ezért az egyetemeink bölcsészetein és kutatóintézeteinkben mielőbb előtérbe kell helyezni a sumér–magyar–örmény közös múlt beható kutatását és oktatását úgy, hogy abban olyan sokrétű történések vesznek részt, akik mind a régészethez, mind a nyelvészethez is igen jól értenek és több nyelvet — köztük valamennyi közel-keleti »holt« nyelvet — beszélnek.

Meg vagyok győződve róla, hogy már rég megfajították volna az egyiptomi hieroglifák és a mezopotámiai ékírásos agyagtáblák valamennyi titkát, ha népiük eredetét nem a finnugorisztika nemzetellenes és magyarsággyalázó tévútjaira tévedve kutatjuk és népszerűsítjük. Mert amennyiben a magyarság a Hunfalvy-féle nemzetgyalázó áltudósokat a kezdet-kezdetén elkergette volna nemcsak a Magyar Tudományos Akadémia tájáról, akkor Trianon kiigyalóinak eleve nem kerültek volna a kezükbe azok a hamis érvek, amelyek azt »bizonyították« volna, hogy nem a magyarok, hanem a szlávok és a velük rokon oláhok a Kárpát-medence őslakói...

Összegezve, és egyben némi magyarázatként az előző oldalakon közzétett időrendi térképekhez: számomra egyre bizonyosabbá vált az, hogy Árpád fejedelem magyarjai 1100 évvel ezelőtt nem először jelentek meg a Kárpát-medencében, tehát az eddig használt „honfoglalás“ fogalom is hamis és félrevezető! Még a „honvisszafoglalás“ kifejezés sem helyénvaló, hiszen mind az Attilával érkezett hunok, mind pedig a korábban már a Kárpát-medencét elfoglaló avarok is magyarok voltak, de ők sem érkeztek „magyar-mentes területre“, mert a Kárpát-medencét már korábban is sumér–magyar népek lakták!

A Jáfeti Népek *árj*ának, örményül *arí*nak (pontosabban: *arík* — *արիկ*) — egyes számban *árja*, *ari/ári* — nevezik magukat. Sokat gondolkodtam a fogalom jelentésén. Pedig a megoldás igen egyszerű s egyben újabb bizonyítéka a magyarság sumér eredetének! Magyar nyelven a vízözönnek van egy másik neve is: *ár*! *Vízár*, *jégár*, *áradás*, *árok*, *ártér*, *ártéria* (vízi út) — mind a nagytömegű vízzel kapcsolatos ősrégi *magyar* fogalmak. Az *ár* ragja az *ári*, ami az örmény *árja* megfelelője! Annyit jelent, hogy a vízárosok, vízözönések, tehát az *emberek*, *akik megmenekültek*, *akik túléltek a vízözönt*, azaz az *árt*! És ez az *ár/ar* (illetve elferdítve *ér/ör*) aztán ott is van a különböző jáfeti népek tulajdonneveiben is: magyar, bolgár, Hungária, Ibéria, Árménia, Sumér, avar, kazár, *hujtjntu* (hajéren = örményül: *örmény nyelv*), *grapár* = az *örmény nyelv* örmény neve), *pjuni* (pjunikéren = örményül: *főnicjai nyelv*) stb.

Valószínűleg egy nagyon kis, mondható: maroknyi csoport lehetett, ezért tér el annyira a mai nyelvük a magyartól. Ekkor vonulnak Mezopotámiából északra, az Örmény-fennsík

területére az örmények, majd egy csoportjuk — a *pelazgok* — tovább Hellasz területére. Az utóbbiak egy csoportja — az *etruszkok* — később továbbmegy Itália területére.

A bibliai Özönvíz víztömege lassan apadt, ami azt jelenti, hogy előbb magas hegyláncok, fennsíkok bújtak ki a vízből. Nőé bárkája az Ararát csücsán kötött ki. Innen a legközelebbi magaslat a Kaukázus és az Örmény Fennsík! Magyarán: itt telepedtek le a bárka utasai. S egy részük: Jáfet és fiai északra, a Kaukázusba mentek, majd egy részük — amikor a víz már teljesen elvonult — tovább vándorolt egészen a Kárpát-medencéig. Ők voltak az össümérek! És innen a *Kárpátok* megnevezés örmény jelentése: *pwp uquw = kár pát = kőfal*. Mi több! Ebben a névben is benne van a már említett *ár*: *Kárpát*!

Az össümérek már a Krisztus urunk előtti 8—7. évezredben itt voltak, amit a korábban már említett kárpát-medencei sumér régészeti leletek bizonyítják. Csak a 7. évezred végén egy részük indul vissza ugyan azon az útvonalon, azaz: az Etel-közön és a Kaukázuson, majd az Örmény-Fennsíkon át, majd megérkezik Mezopotámia, Sumér területére. Egy részük pedig még tovább megy egészen a Nílus torkolatáig, ahol három évezreddel később megalapítják az óegyiptomi birodalmat. Egy részük még tovább vándorol egészen Etiópiáig. Ezt az elméletet egyértelműen alátámasztja az a rengeteg sok magyar vagy örmény helyiségnév, amelyeket itt végig megtalálunk, de az is, hogy a sumér és az óegyiptomi nyelv azonos és azonos a magyarral is, amiről ugyancsak volt már szó. Valamikor a Kr.e. 6—5. évezredekben a kárpát-medencei össümérok–ösmagyarok egy része északra vándorolt, ők voltak az *óporoszok*, *észtek* és *finnek* ősei.

A Kr.e. 4—3. évezredekben Mezopotámiából újabb sumér kivándorló csoport indul el. Az egyik, a *védák* India felé, a másik, az *achájak* Anatóliába és Hellaszba. Utóbbiakról később leválik egy kis csoport és északabbra megy: az *illírek*. A védák továbbviszik Indiába az ősi sumér kultúrát minden kellékével, így a településnevekkel együtt. India területén ugyancsak számos olyan helyiségnév található, melyek magyar–sumér jelentőséggel bírnak, illetve a névrokonok megtalálható a Kárpát-medence területén, így például a legnagyobb indiai szövetségi állam, *Bihar* neve azonos egy, a trianoni gyalázat által kettéosztott magyar megye nevével!

És tudjuk: a történelem során bárhová is vándoroltak el kisebb-nagyobb embercsoportok, településeik, folyóik, tartományaik neveit is magukkal vitték. Így született *New York*, azaz: *Új-York*, *New England* — *Új-Anglia*, *New Hampshire* — *Új-Hampshire*, *Birmingham*, *Frankfort*, *Warszawa*, *Kraków*, *Napoleon*, *Bismarck*, *Montgomery* stb Észak-Amerikában, *Córdoba*, *Cartagena*, *Valencia*, *Barcelona* Dél-Amerikában, *New South Wales* — *Új-Dél-Wales* és *Kościuszko-hegy* Ausztráliában, vagy az ősi örmény főváros, *Armavir* (*Արմավիր*) nevét viselő város (*Apmašup*) Oroszország sztavropoli kormányzóságában és *Armenia* nevű város Dél-Amerikában.

A Kr. e. 2. évezred elején a Kárpát-medencét újabb össümér kivándorlók hagyják el: a *szkiták*, a *hettiták*, a *trákok* és a *frige*k. Az előbbieket az Etel-köztől egészen a Bajkálig elterülő területen, az utóbbiak az Örmény-fennsík nyugati peremén telepednek le. A *trákok* visszamaradt és később magyarokkal összekeveredett része azonos a *dahákkal*–*dákok*–*kal*. Ugyanebben az évezredben a mezopotámiai Sumért újabb kivándorlók hagyják el: a *hurriták* és a *főnicjai*k. Az előbbieket elárasztják egész Mezopotámiát, Szíriát és az Örmény-fennsíkot, majd később a *Mitanni*, aztán *Urartu* nevű államaikat alapítják, az utóbbiak a Földközi-tenger szíriai-libanoni-palesztinai partján telepednek le, majd fokozatosan kirajzanak az egész Földközi-tenger partjaira.

Az Ibériai-félsziget déli részét is gyarmatosítják s a félsziget nyugati és északi részébe kivándorló csoportjaik az *ibérek* és a *baszkok* ősei. A Kr. e. 2. évezredben törnek be a *hüxoszok* Egyiptomba. Valószínűleg ők is hurriták lehettek, de a főnőczi vagy a pelazg–acháj–etruszk eredet sem kizárt. Egy biztos: ők is posztsumérek voltak. És ebben az évezredben jelennek meg a Sumérból érkezett *magyarok* Észak-Örményország területén. A magyarok nagyon sokáig együtt éltek az örményekkel, így nem meglepő a számos közös tulajdonság.

A Kr. e. 1. évezred elején kezd aktivizálódni az örmény kereskedelem. Miközben a főnőcziak és a görögök a tengereken szereznek monopóliumot, az örmények a szárazföldi utakat birtokolják. Karavánjaik eljutnak Indiába és Kínába, Egyiptomba, az Arab-félsziget déli csücskébe és a Kárpát-medencébe. Ekkor vajon hol van még Róma?! Sehol. A magyarok néhány törzse ekkor kel át a Kaukázuson és elfoglalja Dél-Kaukázust és az Etel-közt. Az évezred II. felében ezek a magyarok továbbmennek a Kárpát-medencébe, ők a dahák–dákok és a székelyek ősei.

Miközben a székelyek megőrizték szintisza magyar nyelvüket, a dákok a trákokkal majd a rómaiakkal és a szlávokkal keveredve denacionalizálódtak. A Kr. e. 1. évezred második felében indulnak el a hún–magyarok Szibéria keleti részébe, ahol Kína északi határainál létrejön Tuman, a Kód első hun Birodalma. Egy másik magyar törzsszövetség Perzsiát kaparintja meg és megalapítja Parthiát, a Parti Birodalmat. A név a Káspi-tenger partjaira utal. Ezzel egyidőben Nagy Sándor görögjei meghódítják Anatóliát, Örményországot, Mezopotámiát, Szíriát, Perzsiát, Egyiptomot, mi több: India meghódítására is kísérletet tesznek.

Mindebben az a szembetűnő, hogy a mozgások mindig ugyanazokon az évezredes útvonalakon történnek! Ez pedig közös ősi sumér nemzeti emlékezetre vall. Néhány térképábrázolaton nehéz bemutatni az összes mozgást, így bizonyos momentumok óhatatlanul kimaradtak. De jól tudjuk: a szabírok, szarmaták, médek (majd az utódaik: a kurdok), a frígek, a baskírok, mind-mind ugyancsak posztsumérek.

Időszámításunk első évezredének első felében a Perzsiából kiűzött parthus-magyarok visszamennek az Etel-közbe. Egy részük keletre megy és csatlakoznak a hunokhoz, nagyobbik részük megalapítja a Kárpát-medencéig és az Al-Dunáig terjedő Avar Birodalmat. Attila húnjai tehát övéik közé érkeznek, akár később Árpád „honfoglaló” magyarjai és *Isperek* óbolgárjai! Árpád fejedelem esetében magyar „honfoglalásról” beszélni azért is abszurdum, mert hadának csak kisebbik része állt magyarokból!

Mint már bebizonyítottam: túlnyomó részük örményekből állt, de az „idegenek” között ott voltak még a nem magyar, de szintén posztsumér jászok és kabarok. És mindez újabb bizonyítéka annak, hogy a Kárpát-medence ősrégi urai a magyarok! Ugyanis a denacionalizálódás, azaz: az asszimiláció, a beolvadás mindig a kisebbségben lévő népcsoportokat fenyegeti. Ha Árpád fejedelem „honfoglalásakor” nem magyarok éltek volna a Kárpát-medencében, akkor ma Magyarország lakói oszétül²⁴¹, kabardul²⁴² vagy jobbik esetben örményül beszélnek. Azonban a honfoglaláskori örmények — akik Magyarország-szerte számos településnevet és több „román”-stílusú templomot hagytak maguk után — mind beleolvadtak a magyarságba, akár a jászok is.

Ez egyben azt is bizonyítja, hogy sem Árpád fejedelem, sem Attila nagykirály idejében szlávok nagy számban a Kárpát-medencében nem léteztek! De még a Lengyel–Német-

²⁴¹ Az oszétok a jászok utódai.

²⁴² A kabarok utódai a mai észak-kaukázusi kabardok és bajkárók.

alföldön sem. Mint már említettem: Urartu fennállása idején az ősszlávok még az Örmény-fennsík lakói voltak. Nem ők építették tehát Biskupin várát, ahogyan azt a lengyel történészek megpróbálják elhitetni. S mese a szláv „Nagymorva Birodalom” is! Nem létezett! Ahogyan a románoknak is semmi közük a rómaiakhoz, mert ők „csak” elrománosodott szlávok. A nevük: *vlah* = *oláh* is ezt bizonyítja!

Ha már Lengyelországot említem, az ezeréves lengyel–magyar barátságról is essék szó. A lengyelek közül a legnagyobb hungarofílek a Galíciáiak. Vajon miért? Hát azért, mert időszámításunk első évszázadaiban ez a terület az Avar Birodalom része volt, s a galíciái lengyelek az avarok ellengyelesedett utódai. Erre számos ősi malopolskai (dél-lengyelországi) család vezetékneve is egyértelmű bizonyíték. Egy másik könyvemben erről majd részletesen fogok írni. Így tehát mindenképpen való igaz, hogy a magyar és a lengyel két testvér!

Mert a lengyelek jelentős része elszlávosodott magyar és örmény. Aztán a lengyel nyelvben rengeteg hungarizmus és armenizmus van, és a struktúrájában, a hang- és nyelvtanában számos örmény elemet találunk, amelyek a többi szláv nyelvben nem léteznek. Ezek közé tartozik az *q* (*oun*), *ę* (*eun*) éppúgy mint a *l* (*ouy*). Az utóbbi ugyan az oroszban is fellelhető (*л*), de ez is az örmény befolyás eredménye. A bolgárban, szerbben is van ugyan „л” betű, de ott azt csak a lágy jellel (*ь*) együtt használják és síma „л”-ként ejtik ki! A horvát, a szlovén, a cseh és a szlovák pedig egyáltalán nem ismeri a „л” — Л — л hangot–betűt, amely egyébként a mély orrhangú örmény „л-η” — „л-η” eltorzított megfelelője. Mindezekről az egyik következő könyvemben majd részletesen fogok írni.

Végezetül néhány gondolat erejéig kitérnék még a magyarok vallására. Amikor az antik vallások örmény eredetéről írtam, még nem jutottak el hozzám azok a munkák, amelyek e téren komoly áttörést jelentenek. Ugyanis e témáról nagyon sok, eddig mélyen elhallgatott, és talán éppen ezért szenzációs érdekességet lehet elovasni a két sumérológiai szaktekin-télynek, Dr. Badiny Jós Ferencnek, valamint Mindszenty József bíboros–hercegprímás egykori titkárnak, Dr. Zakar Andrásnak már idézett könyveiben.

Magyarországon Szent István idején nemcsak azért terjedhetett el igen gyorsan a római rítusú kereszténység, mert a magyarság ekkor már *majd nyolcszáz éve örmény rítusú keresztény volt*, de azért is, mert a korábbi vallása igen közel állt Jézus Urunk tanításához. Ugyanis Jézus előtt a magyarok káldok voltak. És a judeo–keresztény hazugságokkal ellentétben, a káldok nem voltak politeisták, annál inkább nem pogányok, hanem a keresztényekhez hasonlóan *egy* istent: a Világ Világosságát tisztelték.

Éppen ezért Jézus többször nyomatékosan felszólított minket arra, hogy a Melkizedek-rend szerinti vallásgyakorláshoz térjünk vissza²⁴³, és amitől — a jézusi akaratot durván megmászva — a sauli–páli judeo–kereszténység ismét eltért! Vajon ki volt Melkizedek? Így babiloni káld főpap²⁴⁴! Mert az Ószövetség a káld vallási könyveknek zsidók által ügyetlenül elkövetett plagizálása! Erre mindazok már rájöhettek, akik az ószövetségi köny-

²⁴³ Az Úr megesküdött és nem bánja meg: „Te pap vagy mindörökké Melkizedek rendje szerint.” (A zsoltárok könyve, 110.4.). Másutt meg ezt mondja: „Pap vagy mindörökké Melkizedek rendje szerint.” (A zsidókhoz írt levél, 5.6.), mert az Isten őt hirdette ki főpapnak, Melkizedek rendje szerint. (A zsidókhoz írt levél, 5.10.)

²⁴⁴ Melkizedek, Sále királyja pedig kenyeret és bort hozott. Ő ugyanis a magasságbeli Isten papja volt. (Mózes első [Teremtés] könyve, 14.18.). Ez a Melkizedek - Sále királyja és a fölséges Isten papja - eléje ment a királyok legyőzése után hazatérő Ábrahámnak, és megáldotta. (A zsidókhoz írt levél, Zsid 7.1.)

veket évezredekkel megelőző sumér-káld *Gilgamest* olvashatták. Így arra is, hogy a judeo-keresztény teológusoknak és történészeknek azon állítása, miszerint a káldok politeisták voltak, egyszerűen szemenszedett hazugság. A módszerükkel végeredményben a judeo-kereszténységre is rá lehetne sütni a politeizmus bélyegét!

Miről is van szó? Ha az említett judeo-keresztény kritériumokat a judeo-kereszténységre alkalmazzuk, akkor igen meglepődve azt tapasztaljuk, hogy a judeo-keresztény „istenek” pantheonjában több száz „istent” találunk. Mert e logika szerint „isten” lesz Szűz Anyánk is, méghozzá nem is egy, hanem több tucat, élén a *Czesztochowai*, a *Lourdesi*, a *Fatimai* stb. Szűzzel, akik mind-mind külön-külön „istenek” lesznek! Aztán ugyancsak a mentalitással a szentekre, de még a boldogokra is rá lehet sütni azt, hogy „ők is »istenek«, mivel a hívek istenként tisztelik őket”, hiszen akinek szobrot állítanak és imádkoznak hozzá, az nyilvánvalóan csak egy „isten” lehet! És bizony szentélyeinkben többszáz szentnek van saját szobra, képe, mely előtt tömegek borulnak le fohászkodni (s ez könnyűszerrel bálványimádásnak is nevezhető!). Gondoljunk csak *Szt. Antakra*, *Szt. Rítára*, *Szt. Domonkosra*, *loyolai Szt. Ignácra* és így tovább! Nos a káldoknak is, akár az ugyancsak egyistenhívő yezidieknek-jazideknek-jászoknak, voltak többé vagy kevésbé fontos szentjeik, akiket hasonlóképpen tiszteltek, hasonlóképpen imádkoztak hozzájuk, de („fő”) istent csak egyet ismertek és tiszteltek! És ugyanígy volt ez az ókori Egyiptomban is!

Még kézenfekvőbb összehasonlítást ígér a judeo-kereszténység Szentháromság tana, melyet nagyon sok igen művelt keresztény sem érti kellőképpen. És ahogyan mi **egy** istent három személyben tisztelünk és vallunk, ugyanígy tiszteltek **egy** istent több személyben nemcsak a káldok, de egy sor más „politeista” vallás hívei is. És ezek a vallások mind más-más szavakkal, más-más nevekkal tulajdonképpen ugyan azt hirdették-hirdetik!

A különbségek legfeljebb csak ott jelentkeztek, ahol a plagizáló nem eléggé alaposan (vagy pedig szándékosan ferdítve!) vette át, ültette át a saját nyelvére az „idegen tanokat”. Így — például — ha kezünkbe vesszük a Koránt, meglepődve tapasztaljuk azt, hogy sok olyan történet olvashatunk benne, mellyel az Ószövetségben is találkoztunk.

És ezen nincs is mit csodálkozni, hiszen Mohamed próféta is sémita volt, a judaizmus és a judeo-kereszténység pedig az ő korában már szinte az egész sémita-indogermán világhoz eljutott. Az arabokhoz is. Tehát volt miből meríteni.

Ha ezt a kérdést még tovább boncolgatjuk, eljutunk egészen odáig, hogy tulajdonképpen minden egyes vallás — közvetlenül, vagy pedig áttételekkel — egyazon „ősvallásból”: a sumír-magyar-örmény-babiloni káldok vallásából merítette tanait.

A félsikerült, rosszul értelmezett, sokszor az adott nyelvet — amelyen egyik-másik alapmunka íródott — alig ismerő fordítók által írt idézetek, átültetések mellett, az igazságot nemegyszer a feje tetejére állító ferdtések többségét, aktuális sémita-indogermán politikai indokok motiválták. Így történhetett meg, hogy a sumér-káld vallási könyvekből merítő sémita-indogermán zsidók a szeretet vallását a gyűlölet vallásává degradálták.

Az ősi sumér-hún-magyar-örmény-etruszk-főnícjai-babiloni-káld történelmi forrásokban és vallási könyvekben sehol sem találkozunk más népek lenézésével, irántuk való gyűlölet, megvetés, ellenségeskedés szításával, a leigázásukra, kismemmizésükre, eltiprásukra való biztatással. Náluk még a halálbüntetés is szinte teljesen ismeretlen fogalom. A gonosztevőre mérhető legkeményebb büntetésük is igen humánus: száműzetés.

Pézzel szemben éppen a sumér népek voltak mindig azok, akik az idegen népek képviselőit nagy előzékenységgel és szeretettel befogadták, s a befogadottak voltak azok, akik

később a befogadót alattomosan a saját fészkekből kitűrták! Mert a vendégszeretetet is ősi sumér törvény, amelyre máig igen büszkék és a gyakorlatban verhetetlenek az örmény, magyar, grúz, baszk, kurd és görög utódaik. A történelem folyamán bárki idegent mindig barátként fogadtak és befogadtak, sajnos ennek ellenére, vagy talán éppen ezért hányszor és hányszor fordult már elő, hogy — sátni ihletésre — a befogadott idegenek visszaéltek ezzel a gesztussal és igen rövid idő leforgásával a befogadókat kitűrták, elűzték a saját otthonukból, hazájukból!

Például a Duna-medencébe befurakodott indogermánok a magyarokat Erdélyben, a Magyar Felvidéken, Kárpátalján, Ausztriában, Horvátországban és a Vajdaságban, a baszkokat az Ibériai-félszigeten és Gascogne-Bearn-Foix-Languedoc területén, az etruszkokat az Appenin és a Balkán félszigeteken, az örményeket, kurdokat és a görögöket Anatóliában, Kilíkiában, Azerbajdzsánban, Kurdisztánban és az Örmény Felvidéken. Pedig a hún-magyarok, szkíták-szabírok, a kartli-grúzok, örmények, baszkok, médek-kurdok, etruszkok, főnícjaiak, óegyiptomiak soha de soha nem folytattak hódító háborúkat, nem áhitoztak a sémiták-indogermánok földjére, városaikra, javaikra, asszonyaikra.

A hadseregeik csakis a védekezést, vagy pedig az ellenség által korábban alattomosan elfoglalt területek visszafoglalását szolgálták. Az emberi kapcsolatok mocsokja: a faji gyűlölet²⁴⁵, a diszkrimináció, az intézményesített féktelen rablás kifejezetten sémita-indogermán találmány! A *Kiválasztott Nép*: az árja sumérok, soha nem tartottak igényt arra, ami a másé, valamennyi felebarátukat egyformán tisztelték, becsülték és szerették, a felebaráti szeretet az ő „találmányuk”! Viszont ezzel szemben a barbár és ostoba sémiták, és a velük rokon, nem kevésbé barbár és műveletlen indogermánok történelme csak úgy hemzseg a gyűlöletre, a közeli és a távolabbi „alsóbbrendű” — valójában náluk ezerszeres bölcsőbb, műveltebb és gazdagabb — szomszédok megvetésére, leigázására, elpusztítására, kismemmizésére, de még a pusztá emléküknél is nyomtalan törlésére való buzditástól.

A barbár sémita-indogermán népek történeteszei műveik minden egyes fejezetében, sőt: minden egyes oldalán szinte részegítő mámorral számolnak be arról, hogy „dicső” őseik hány idegen országot kebeleztek be és ezalatt hány várost, falut, népet, országot — sokszor Napóleont, Hitlert, Sztálint, Atatürköket és a többi hirhedtté vált sátnafajzatot is megszegye-nítő módon — felperzselték, leromboltak, nyomtalanul letöröltek a Föld felszínéről, hány békés szomszédot raboltak ki, miként erőszakolták meg jötevőik asszonyait, miután megölték a férjeiket, gyermekeiket, hogyan rombolták le, gyújtották fel a házaikat, tették rá mancsaikat a javaikra.

A sémita-indogermán világban az *Igazság-Szeretet-Tudás* hirdetése helyett, a legközönségebb történelemhamisítás, a rabolt javaknak a „törvényesítése”, a rablásnak, gyilkolásnak, a bűnnek, az erkölcsi fertőnek a szegyegetlen és szemérmetlen öngazdálkodása és felmagasztalása folyik. Ezekből a sémita-indogermán történelmi forrásokból és feldolgozásokból sajnos nem a *Tíz parancsolat*, a krisztusi felebaráti szeretet, az ész és az igazság diadala, a végtelen jó szelleme sugároz, hanem a sátni gonoszság mindenkit és mindent mélységesen megvető, a gyűlöletet, az analfabetizmust, a sötétséget és az igazságtalanságot éltető erők diadala.

Ahelyett, hogy ezt a kérdést még tovább ragoznám, inkább azt ajánlom, olvassák el *Dr. Zakar András* és *Dr. Badiny Jós Ferenc* professzorok említett munkái mellett, a már

²⁴⁵ Ne táplálj gyűlöletet szívedben testvéred iránt. Fedd meg embertársadat, s akkor nem osztozol bűnében. (*Mózes harmadik [Levíták] könyve*, 19.17.). Gondolj a törvényre, ne gyűlöld embertársad, az Istennel kötött szövetségre, s nézd el a sértést. (Sirák fia könyve — Σοφία Σιραχ — Eclesiástico (Paráclito) — Liber Iesu filii Sirach — Mađrošč Syracha — Sirach, 28.7.)

szintén említett Dr. Baráth Tibornak „A magyar népek őstörténete” című, és Götz Lászlónak „Keleten kél a nap” című könyveiket is. Íme néhány gondolat Badiny Jós Ferenc jezsuita professzortól:

„A Bibliában említett IZRAEL népe sohasem tartozott a judaizmus és héberizmus világához, hiszen a judaiak ellen háborúkat vezettek. Tekintve, hogy a bibliai történetek eredeti »kéziratai« nem léteznek és a legidősebb »bibliai kéziratmásolat« nem öregebb az i. sz. 3. évszázadnál, mondhatjuk azt, hogy mindaz, ami a Bibliában az izraelitákról írva van, nagyon kései fogalmazás, történelmileg bizonyítva nincs és a judeiai héberiek egyszerűen magukra vették a náluknál kulturáltabb, náluknál régebbi származását, de judai segítséggel legyőzött IZRAEL népének nevét akkor, amikor a kánonjukat szerkesztették.”²⁴⁶

„Tehát amikor valaki a palesztinai őslakos HURRITA–SUBAR–HITTITA nép IZ–RA–EL nevét és istenszemléleti ideológiáját a zsidó néppel és birodalommal akarja azonosítani, fontolja meg e könyvnek figyelmeztetését, amint mondja a szerző, hogy: »Amit Palesztinával kapcsolatban vallási alapon tudunk, ajánlatos a legnagyobb óvatossággal kezelni, miután ezt kizárólag érzelmi alapon és nem tudományos vizsgálat útján hozták a köztudatba.« Éppen ez az óvatosság mutatja meg nekünk — a logikus következtetések útján — az igazságot.”²⁴⁷

„Tiszteletem a **becsületes** kutatóké. Tölem nyugodtan nyomozhat a Gordon is, a Shanks ügyvéd úr is, összes megszállott fundamentalistájával együtt. De történelmet HAMISÍTANI és a tudományt PROSTITUÁLNI még a vén szakállas Yahve »isten igájában« sem szabad.”²⁴⁸

„Senki sem vádolhat meg jogosan tehát azzal, hogy véglegesen eltántorodtam a Bibliától (és ezalatt MINDIG a Tórát értem, amit a kiválasztott népből keresztény püspökké előlépett EPIHANIUS avatott »szentté« a Kr. u.-i 4. században »ÖSZÖVETSÉG« címmel.) De hogy a poklok tűzét is elkerüljem, kárhozzanak el helyettem mások. Bátrabb, »nagyobb legények«.”²⁴⁹

„A kereszténységben csak az a sumír örökség, amit magát a Isten Fiának nevező — galileai — Jézus mondott, hirdetett, tanított. Minden ószövetségi örökségben, melyet a judai-kereszténység kanonizált, csak a judaizált babiloni örökség található. Úgy, amiképpen azt a zsidóság érdeke a saját kánonjába való felvételére indokoltnak és a nép fennmaradása érdekében találta. Mindaz, ami a »pátriárkák korára« vonatkozik, a sumír hagyomány és a sumír táltosok emléke. A »próféták« írásai is hasonlóképpen eredendők.”²⁵⁰

„Jézus Urunk Édesanyja ADIABANI pártus királyi hercegnő volt, és így azt a valóságot, hogy mi — magyarok — Jézus Urunk véréből származunk, a »Bellehemi Herceg — a Pártus Jézus« c. könyvemben bizonyítom. Eljött az »idők teljessége«, mert ennek a nemzeti öntudatban való újraéledése népünknek nemcsak erőt ad a megmaradásra, hanem történelmi hivatását is megszabja. Ellenségeink jól tudják ezt. Azért vagyunk fizikai és szellemi kiirtás áldozatai.”²⁵¹

„A MAHGAR—MAGYAR nyelv és nép egyetlen örököse annak a nem sémita, írás-fel-találó népnek, akiket Rawlinson »szkitáknak« nevezett. A hozzánk érő két évtizedben pedig azért szántak olyan különös figyelmet a sumer–magyar azonosságnak, mert a legfanati-

246 Badiny Jós Ferenc: *Káldeától Ister-Gamig. III. A sumír–magyar hitvilág és mitológia.* Budapest, Orient Press Kft., 1997., 298. old.

247 Badiny Jós: *Káldeától Ister-Gamig. III....* id. mű., 306. old.

248 Badiny Jós: *Káldeától Ister-Gamig. III....* id. mű., 328. old.

249 Badiny Jós: *Káldeától Ister-Gamig. III....* id. mű., 329. old.

250 Badiny Jós: *Káldeától Ister-Gamig. III....* id. mű., 11. old.

251 Badiny Jós: *Káldeától Ister-Gamig. III....* id. mű., 108. old.

kusabb semita szakemberük — Samuel Noah Kramer — legfontosabb és legértelmesebb könyvében elismerte, hogy: »az ékiratok MA „sumérnak” nevezett nyelve olyan ragozó rendszerű, mint a magyar nyelv«.”²⁵² Az utóbbihoz hozzáteszem: és az örmény, a baszk, a grúz, a kurd nyelv.

És úgy vélem — amit már többször hangoztattam —, hogy mindezek a megdöntetlen tények nyomatékosan és sürgősen azt indokolják, hogy az egyetemeinken végre egy egységes tanszéki csoporton (intézetben) belül folyják a hungaristikai, armenológiai, hellenisztikai, kurdisztikai, kartvelisztikai, baszkisztikai, sumerológiai valamint egiptológiai oktatás és tudományos kutatás. A tudomány- és magyarsággyalázó finnugoristika kora ugyanis már végképp lejárt.

252 Badiny Jós: *Káldeától Ister-Gamig. III....* id. mű., 272. old.